

DE ONDERWIJSVISITATIE SPECIFIEKE LERARENOPLEIDING VERKORTE PROCEDURE

Een onderzoek naar de kwaliteit van de
Specifieke lerarenopleiding in Vlaanderen

Verkorte procedure - Specifieke lerarenopleiding
Een onderzoek naar de kwaliteit van de specifieke lerarenopleiding in Vlaanderen

Ravensteingalerij 27, bus 3&6
1000 Brussel
T+32 (0)2 792 55 00
kwakeitezorg@vluhr.be

Het rapport is beschikbaar op www.vluhr.be > kwakeitezorg >rapporten

Wettelijk depot: D/2015/12.784/30

Voorwoord van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Specifieke lerarenopleiding. De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de Vlaamse specifieke lerarenopleidingen aan de Vlaamse universiteiten, hogescholen en centra voor volwassenenonderwijs. Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleidingen. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleidingen. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleidingen. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de betrokken opleidingen en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kunnen de opleidingen gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleidingen betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaren elk van de opleidingen dit rapport als een kritische weerspiegeling van hun inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in hun opleiding te verbeteren.

Nik Heerens
Voorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

Voorwoord van de Visitatiecommissie

Voor u ligt het rapport van de commissie die belast werd met de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding. Deze hervisitatie kadert in de beslissing van de Vlaamse Regering van 25 april 2014.

De eerste visitatie van de specifieke lerarenopleiding in 2011-2012 kaderde binnen het decreet op de lerarenopleiding van 6 december 2006 en resulteerde voor verschillende opleidingen in een onvoldoende voor één of meer facetten. Voor een aantal opleidingen werd(en) deze onvoldoende(s) niet gecompenseerd op onderwerpniveau. De Vlaamse Regering nam een uitsluitingsbesluit voor die opleidingen die een onvoldoende scoorden op onderwerpniveau, tenzij een hervisitatie aantoonde dat de vastgestelde tekorten waren weggewerkt. Op basis van de nieuwe scores voor de gehervisiteerde facetten en rekening houdend met de eerdere scores voor de overige facetten diende de commissie een nieuwe evaluatie te maken van de betrokken onderwerpen en opleiding. In dit rapport leest u de bevindingen van de hervisitatiecommissie voor de respectieve onderwerpen en facetten per opleiding die gehervisiteerd werd.

De eerste visitatie en de daarop aansluitende hervisitatie wijkt in enkele opzichten af van de reguliere visitaties in het hoger onderwijs. De Specifieke lerarenopleiding wordt georganiseerd binnen verschillende onderwijsinstellingen (Universiteiten, Hogescholen en Centra voor volwassenenonderwijs) en richt zich tot verschillende doelgroepen (van cursisten zonder diploma secundair onderwijs tot afgestudeerde masters). Ondanks deze verschillen werden de opleidingen in afspraak tussen de toenmalige Cel Kwaliteitszorg van VLIR en de toenmalige Cel Kwaliteitszorg van VLOHRA en het expertisenetwerk/regionaal platform en na advies van de decretaale stuurgroep volwassenenonderwijs vanuit eenzelfde beoordelingskader (protocol) gevisiteerd. Een belangrijk element van dit kader vormden de decretaal vastgelegde basiscompetenties voor de leraar secundair onderwijs, waarmee de doelstellingen van de opleidingen in grote lijnen werden vastgelegd. Daarnaast speelden de kaders die de NVAO hanteert voor een opleidingsbeoordeling in het hoger onderwijs een rol, nadat ze werden aangepast aan de situatie van de Specifieke lerarenopleiding. De hervisitatie gebeurde aan de hand van dit zelfde beoordelingskader. Aan de (her)visitatie werd geen accreditatie gekoppeld voor de betrokken opleidingen.

De commissie waardeert de inspanningen die de betrokken opleidingen gedaan hebben om hun kwaliteit bij te sturen. Het resultaat daarvan is wisselend, maar resulteert over het algemeen in opmerkelijke kwaliteitsverbetering. In het bijzonder waardeert de commissie dat de opleidingen gevolg hebben gegeven aan enkele fundamentele aanbevelingen uit het hoofdstuk 'Samen Leren Opleiden' uit het visitatierapport uit 2012. Zo is de aandacht voor de academische gerichtheid van de opleiding en de aandacht voor de vakdidactiek overal toegenomen. Dit was niet alleen zichtbaar in het curriculum, maar ook in de professionalisering van het lectorenteam en de kwaliteitsvereisten die gesteld werden o.a. op het vlak van onderzoekcompetenties. Daarnaast waardeert de commissie dat de opleidingen ook effectief begrepen hebben dat het opleiden van leraren een specifieke en diepgaande expertise vraagt als lerarenopleider. Meer samenwerking, expertisedeling en kennisontwikkeling vragen voldoende schaalgroottes en samenwerking. Ook hier hebben de betrokken opleidingen de eerste stappen gezet.

De commissie hoopt dan ook dat de spanningsboog van de ingezette verbeteringen en bijsturingen in de komende jaren verder aangehouden kan worden. Zij hoopt dat niet alleen de gehervisiteerde opleidingen, maar ook de andere Specifieke lerarenopleidingen in deze dynamiek verder gaan. En vooral hoopt zij dat de opleidingen en ook de overheid verder opvolging zullen geven aan alle aanbevelingen die de commissie in het hoofdstuk 'Samen Leren Opleiden' onder de aandacht heeft gebracht. De periode tussen de eerste visitatie en de hervisitatie was daarvoor te kort. Maar de urgentie om structureel fundamentele bijsturingen te doen aan de Specifieke lerarenopleiding blijft onverminderd.

De commissie wenst de betrokken opleidingen en personeelsleden te danken voor de constructieve en open houding die ze hebben aangenomen na de negatieve beoordeling van de eerste visitatie. Het (h)erkennen van tekorten en het vinden van (soms creatieve) wegen om deze bij te sturen getuigt van openheid en professionaliteit. Als voorzitter erken ik dat dit geen gemakkelijke opdracht is geweest voor de betrokken opleidingen. De periode tussen de eerste visitatie en de hervisitatie is een intense periode geweest die heel wat

engagement heeft gevraagd van de betrokken personeelsleden. De commissie heeft dan ook veel waardering voor de wijze waarop de opleidingen aan de slag gegaan zijn met de opmerkingen en aanbevelingen uit het eerste rapport. Dit resulteerde dan ook vaak in open, enthousiaste en soms verrassende gesprekken tijdens de hervisitatatie. De commissie dankt dan ook de betrokken directies, lectoren, medewerkers, studenten cursisten en werkveld voor hun engagement, betrokkenheid en constructieve openheid tijdens de gesprekken en het proces van de hervisitatatie.

Ook het engagement en de betrokkenheid van de commissieleden hebben ervoor gezorgd dat we deze complexe en langdurige opdracht tot een inspirerend proces hebben kunnen ombuigen. Tot slot mag hier zeker niet worden voorbijgegaan aan de grote inzet van de secretarissen in dit proces. Zij hebben met groot engagement de gelijkgerichtheid in dit proces mee bewaakt en ondersteund. Graag dank ik dan ook de leden en de secretarissen van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleidingen betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze dank betuigen.

Bij dit hele proces van voorbereiding, visitatie en hervisitatatie waren 38 opleidingen Specifieke lerarenopleiding (in universiteiten, hogescholen en centra voor volwassenenonderwijs) betrokken. Achttien opleidingen aan 15 verschillende instellingen of centra voor volwassenenonderwijs werden gehervisiteerd. Het was in 2011-2012 de eerste keer dat de Specifieke lerarenopleiding gevisiteerd werd en nu de eerste hervisitatatie. Enkel universiteiten en hogescholen hadden al ervaring met visitatie in aanverwante opleidingen, voor de centra voor volwassenenonderwijs was deze vorm van evaluatie nieuw. Deze visitatie heeft niettegenstaande heel wat in gang gezet op het vlak van kwaliteitsverbetering. De combinatie van de kritische blik die de opleiding op de eigen kwaliteit werpt in het zelfevaluatie-rapport met de gesprekken die de opleiding aangaat met de commissie, die een ruim palet aan expertise bundelt, leiden ongetwijfeld tot een verbeteringsgerichte dynamiek. Het minste dat gezegd kan worden, is dat het resultaat opmerkelijk is: niet alleen werd de kwaliteit van individuele opleidingen afgezet tegenover het gemeenschappelijk beoordelingskader, maar er ligt nu ook een weg open naar een gedeeld toekomstbeeld van een kwaliteitsvolle lerarenopleiding (Samen Leren Opleiden). In dat opzicht valt het te betreuren dat in de loop van het visitatieproces de commissie vernam dat dergelijke visitaties in de toekomst niet meer zullen plaatsvinden. Hoewel de commissie niet ontkent dat het visitatieproces op zich ook vatbaar is voor kwaliteitsverbetering, betreurt ze het verlies van dit bijzondere kwaliteitsaspect.

Intussen hoopt de commissie dat elke opleiding dit rapport ervaart als een stimulerende uitdaging om samen de kwaliteit van het onderwijs in het opleiden van leraren te verbeteren.

Kristien Arnouts
Voorzitter visitatiecommissie Specifieke lerarenopleiding

Inhoud

Voorwoord van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg	2
Voorwoord van de Visitatiecommissie	4
Algemeen deel.....	10
De onderwijsvisitatie Specifieke lerarenopleiding - verkorte procedure.....	12
1. Inleiding	12
2. Verkorte procedure	12
3. De visitatiecommissie.....	16
4. Werkwijze	17
Algemene beschouwingen.....	18
Opleidingsrapporten	24
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO TNA	26
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Horito.....	32
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO VTI Brugge	40
De Specifieke lerarenopleiding aan de School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel.....	59
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO VTI Leuven	65
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO TSM	74
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Crescendo.....	79
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO STEP	85
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Lethas	93
De Specifieke lerarenopleiding aan KU Leuven	97
De Specifieke lerarenopleidingen aan LUCA School of Arts	101
De Specifieke lerarenopleiding aan MAD Faculty	112
De Specifieke lerarenopleiding aan de Evangelische Theologische Faculteit	116
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Lino	120
De Specifieke lerarenopleiding aan CVO COOVI	125
Bijlagen.....	136
Bijlage 1: Curricula van de leden van de commissie	138
Bijlage 2: Bezoekschema's.....	140
Bijlage 3: Reactie vanwege CVO Lino	156

Algemeen deel

De onderwijsvisitatie Specifieke lerarenopleiding - verkorte procedure

1. Inleiding

In het academiejaar 2011-2012 hebben vijf visitatiecommissies Specifieke lerarenopleiding de Specifieke lerarenopleidingen in Vlaanderen gevisiteerd. De eerste visitatie van de Specifieke lerarenopleiding in 2011-2012 kaderde binnen het decreet op de lerarenopleiding van 6 december 2006. De organisatie van de visitaties werd opgenomen door de toenmalige Cel Kwaliteitszorg van de VLIR en de toenmalige Cel Kwaliteitszorg de VLHORA (nu de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad, VLUHR). De bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de visitatiecommissie werden vastgelegd in het visitatierapport “Specifieke lerarenopleiding”, dat werd gepubliceerd op 17 december 2012.

De eerste visitatie resulteerde voor een aantal opleidingen in een onvoldoende voor één of meerdere onderwerpen uit het beoordelingskader. Conform het besluit van de Vlaamse Regering d.d. 25 april 2014 tot het geven van een waarschuwing en het nemen van een uitsluitingsbesluit ten aanzien van de aanbieders van de Specifieke lerarenopleiding, konden deze opleidingen zich aanbieden voor een hervisitatie. Indien een hervisitatie aantoonde dat de tekorten zijn weggewerkt, treedt het uitsluitingsbesluit niet in werking.

De volgende centra/instellingen namen deel aan de hervisitatie:

- CVO TNA
- CVO Horito
- CVO VTI Brugge
- De School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel
- CVO VTI Leuven
- CVO TSM
- CVO Crescendo
- CVO STEP
- CVO Lethas
- KU Leuven
- LUCA School of Arts (Voormalig WENK)
- MAD Faculty (Voormalig PHL-KHLim)
- Evangelische Theologische Faculteit
- CVO Lino
- CVO COOVI (gefusioneerde SLO van CVO Elishout en CVO Brussel)

2. Verkorte procedure

De hervisitatie vindt plaats via een verkorte procedure. Een nieuwe externe beoordeling met inbegrip van een gepubliceerd rapport dient te worden uitgevoerd. Op basis daarvan neemt de Vlaamse Regering een besluit betreffende het in werking treden van het uitsluitingsbesluit.

De onderhavige rapporten bevatten de resultaten van de externe beoordeling van de Specifieke lerarenopleidingen aan CVO TNA, CVO Horito, CVO VTI Brugge, School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel, CVO VTI Leuven, CVO TSM, CVO Crescendo, CVO STEP, CVO Lethas, KU Leuven, LUCA School of Arts, MAD Faculty, Evangelische Theologische Faculteit, CVO Lino en CVO COOVI. De beoordeling werd uitgevoerd door een visitatiecommissie, samengesteld uit onafhankelijke experts (cfr. infra) en gecoördineerd door de VLUHR. De beoordeling van de opleiding heeft alleen betrekking op die elementen die tot de waarschuwing en het uitsluitingsbesluit geleid hebben, in casu de onderwerpen die negatief scoorden en de facetten binnen die onderwerpen die een onvoldoende kregen. Hieronder wordt per opleiding een overzicht gegeven van de onderwerpen en de facetten die de visitatiecommissie tijdens de hervisitatie heeft beoordeeld.

Opleiding	Onderwerp en facetten
CVO TNA	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma</p>
CVO Horito	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma Onderwerp 3 Inzet van personeel Facet 3.1. Kwaliteit personeel Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg Facet 5.1. Evaluatie resultaten Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten/cursisten, alumni en beroepenveld</p>
CVO VTI Brugge	<p>Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding Facet 1.1. Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma Facet 2.5. Studietijd Facet 2.6. Afstemming tussen vormgeving en inhoud Facet 2.7. Beoordeling en toetsing Onderwerp 3 Inzet van personeel Facet 3.1. Kwaliteit personeel Onderwerp 4 Voorzieningen Facet 4.2. Studiebegeleiding Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg Facet 5.1. Evaluatie resultaten Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten/cursisten, alumni en beroepenveld Onderwerp 6 Resultaten Facet 6.1. Gerealiseerd niveau Facet 6.2. Onderwijsrendement</p>
Erasmushogeschool Brussel	<p>Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding Facet 1.1. Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.7. Beoordeling en toetsing Onderwerp 6 Resultaten Facet 6.1. Gerealiseerd niveau</p>
CVO VTI Leuven	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma</p>

	<p>Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma Facet 2.5. Studietijd Facet 2.7. Beoordeling en toetsing Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg Facet 5.1. Evaluatie resultaten Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten/cursisten, alumni en beroepenveld</p>
CVO TSM	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.7. Beoordeling en toetsing</p>
CVO Crescendo	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma</p>
CVO STEP	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma Facet 2.6. Afstemming tussen vormgeving en inhoud Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg Facet 5.1. Evaluatie resultaten Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering Onderwerp 6 Resultaten Facet 6.1. Gerealiseerd niveau Facet 6.2. Onderwijsrendement</p>
CVO Lethas	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma</p>
<p>KU Leuven:</p> <p>Lichamelijke opvoeding</p> <p>Maatschappijwetenschappen en filosofie</p>	<p>Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding Facet 1.1. Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen</p> <p>Onderwerp 3 Inzet van personeel Facet 3.2. Kwantiteit personeel</p>

<p>LUCA School of Arts:</p> <p>Beeldende en audiovisuele kunst</p> <p>Muziek en drama</p>	<p>Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding Facet 1.1. Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen</p> <p>Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding Facet 1.1. Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen</p> <p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma Facet 2.5. Studietijd Facet 2.6. Afstemming tussen vormgeving en inhoud Facet 2.7. Beoordeling en toetsing</p> <p>Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg Facet 5.1. Evaluatie resultaten Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten/cursisten, alumni en beroepenveld</p> <p>Onderwerp 6 Resultaten Facet 6.1. Gerealiseerd niveau Facet 6.2. Onderwijsrendement</p>
<p>MAD Faculty</p>	<p>Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg Facet 5.1. Evaluatie resultaten Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering</p>
<p>Evangelische Theologische Faculteit</p>	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma</p>
<p>CVO Lino</p>	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma Facet 2.5. Studietijd</p>
<p>CVO COOVI</p>	<p>Onderwerp 2: Programma Facet 2.1. Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma Facet 2.2. Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma Facet 2.3. Samenhang van het programma Facet 2.5. Studietijd Facet 2.7. Beoordeling en toetsing</p> <p>Onderwerp 3 Inzet van personeel Facet 3.1. Kwaliteit personeel</p>

3. De visitatiecommissie

De visitatiecommissie die deze verkorte visitatie uitvoerde, bestond uit leden met vakdeskundige, beleids-, onderwijskundige, internationale en auditexpertise. Acht van de dertien commissieleden namen eveneens deel aan de visitaties in het academiejaar 2011-2012. Enkel de student-/cursistleden zijn nieuw in de commissie.

De samenstelling van de visitatiecommissie SLO werd bekrachtigd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van 25 april 2014, 6 juni 2014 en 29 oktober 2014. De commissie voor de verkorte procedure werd op 8 januari 2015 door de VLUHR ingesteld. De samenstelling was als volgt:

Voorzitter en domeindeskundig lid:

- **Kristien Arnouts**, verantwoordelijke studiedienst Christelijke Onderwijscentrale en voormalig inspecteur-generaal Vlaamse Onderwijsinspectie, ten behoeve van het bezoek aan alle instellingen

Domeindeskundige leden:

- **Theo Wubbels**, emeritus, gewezen vice-decaan faculteit Sociale Wetenschappen en hoogleraar Onderwijskunde, Universiteit Utrecht, ten behoeve van het bezoek aan CVO VTI Brugge, CVO TSM, CVO Crescendo, CVO STEP, CVO Lethas, Evangelische Theologische Faculteit,
- **Mieke Lunenberg**, emeritus, gewezen universitair hoofddocent lerarenopleiding, Vrije Universiteit Amsterdam, ten behoeve van het bezoek aan het CVO TNA, CVO Horito, KU Leuven, Mad-Faculty, CVO Lino en CVO Coovi
- **Wim Jochems**, emeritus hoogleraar aan de School of Education van Eindhoven, ten behoeve van het bezoek aan het CVO VTI Leuven, de Luca-school of Arts en de Erasmushogeschool Brussel

Werkvelddeskundige leden:

- **Gerd Van den Broeck**, directeur PITO Stabroek, ten behoeve van het bezoek aan het CVO VTI Brugge, CVO Step, CVO Lethas
- **Ann Stael**, algemeen directeur Scholengroep Sint-Rembert, ten behoeve van het bezoek aan het CVO TNA, CVO Horito, KU Leuven, ETF en CVO COOVI
- **Jan Roels**, algemeen directeur secundaire school Sint-Pietersinstituut Turnhout, ten behoeve van het bezoek aan het CVO VTI Leuven, CVO Crescendo en CVO Lino
- **Marc Vonck**, directeur DKO Academie voor Beeldende Kunst, Aalst, ten behoeve van het bezoek aan de Erasmushogeschool Brussel, het CVO TSM, de Mad-Faculty en de Luca-School of Arts

Student- en cursistleden:

- **Ruth Veraghtert**, studente Specifieke lerarenopleiding geschiedenis, KU Leuven, ten behoeve van het bezoek aan het CVO VTI Brugge, CVO Step, CVO Lethas
- **Renée Bultijnck**, studente Specifieke lerarenopleiding gezondheidswetenschappen, UGent, ten behoeve van het bezoek aan de KU Leuven en de ETF
- **Lieve Van Laer**, studente Specifieke lerarenopleiding gedragswetenschappen, KU Leuven, ten behoeve van het bezoek aan het CVO TNA, CVO Horito,
- **Marlies Verreydt**, studente Specifieke lerarenopleiding kunst en muziek, KU Leuven, ten behoeve van het bezoek aan de Erasmushogeschool Brussel, de Mad-Faculty en de Luca-School of Arts
- **Sven Bouwen**, cursist Specifieke lerarenopleiding, CVO Crescendo, ten behoeve van het bezoek aan het CVO VTI Leuven en CVO Lino

Andreas Smets en **Stefanie Van der Jeugt**, stafmedewerkers Kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR, traden op als projectbegeleider en secretaris van de commissie.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1

4. Werkwijze

Ter voorbereiding van de verkorte visitatie hebben de betrokken opleidingen een zelfevaluatierapport opgesteld waarin de opnieuw te beoordelen onderwerpen en facetten werden besproken. De zelfevaluatierapporten werden op 15 december 2014 aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR overgemaakt, die ze op haar beurt aan de commissieleden bezorgde. De visitatiecommissie kreeg aldus de gelegenheid de informatie zorgvuldig te bestuderen en de bezoeken grondig voor te bereiden.

De bezoeken van de visitatiecommissie vonden plaats in het voorjaar van 2015. De voorzitter nam deel aan alle bezoeken. Voor de overige commissieleden werd een beurtroolsysteem opgesteld.

Tijdens het bezoek heeft de visitatiecommissie gesprekken gevoerd met de opleidingsverantwoordelijken, de lectoren/docenten, de cursisten/studenten, de alumni en het werkveld. De bezoekschema's zijn toegevoegd als bijlage 2.

Als laatste stap in het proces heeft de commissie haar bevindingen en conclusies omtrent de te beoordelen onderwerpen in de voorliggende rapporten vastgelegd. De opleidingen werden hierbij in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren. De commissie heeft de reactie van de opleiding in het rapport verwerkt.

Algemene beschouwingen

Behalve de herbeoordeling van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen heeft de visitatiecommissie vaststellingen gedaan die gelinkt zijn aan facetten en onderwerpen die buiten het kader van de herbeoordeling vallen. De gedane vaststellingen hebben de commissie op geen enkele wijze beïnvloed bij de herbeoordeling en hebben niet meegewogen in de beoordeling van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Niettemin zijn deze vaststellingen, samen met de onderbouwing ervan en mogelijke aanbevelingen, essentieel voor een genuanceerde lezing van het rapport. De commissie deelt volgende vaststellingen mee:

CVO TNA

- De commissie stelde vast dat het zelfevaluatie-rapport te uitgebreid en te gedetailleerd was, waardoor het moeilijk was om het overzicht te bewaren. Ook miste zij een kritische kijk op het beschreven traject. De gesprekken tijdens het bezoek vormden aldus een welkome aanvulling op het zelfevaluatie-rapport.
- De commissie oordeelt dat op het moment van het visitatiebezoek de beleidsmatige, systematische aansturing van het verbetertraject verbeterd moet worden. Hiervoor moet onder andere het onderwijskundig beleidsvoerend vermogen worden versterkt. Dit alles is nodig om het verbetertraject structureler en planmatiger te sturen en sneller te komen tot de gewenste resultaten.
- De commissie beveelt aan om aan de hand van de competentiematrix de inhoud van de modules beter op elkaar af te stemmen, overlap te vermijden en leemtes op te sporen.

CVO Horito

- De commissie stelt vast dat de opleiding kan rekenen op een sterk onderwijskundig beleidsvoerend vermogen en een goede beleidsmatige aansturing. Daarnaast raadt ze de opleiding aan om de huidige dynamieken die ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg gaande te houden.
- De commissie waardeert dat de opleiding de nodige externe expertise betrokken heeft om het verbetertraject mee vorm te geven. De opleiding heeft zich volgens de commissie in een lerend netwerk geplaatst.

CVO VTI Brugge

- De commissie waardeert het omvangrijke verbetertraject van de opleiding en de vele stappen die zij heeft ondernomen om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren. Niettemin oordeelt de commissie dat de opleiding nog niet voor alle facetten de basiskwaliteit behaalt.
- De commissie ziet veel potentieel in de samenwerking met CVO VIVO om de kwaliteit van de opleiding verder te verbeteren. De commissie raadt de opleiding bijgevolg aan om de huidige dynamieken die in samenwerking met CVO VIVO ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg verder te versterken en gaande te houden.

Erasmushogeschool Brussel

- Het zelfevaluatie-rapport was naar de mening van de commissie voldoende informatief en kritisch.
- De commissie heeft vastgesteld dat de opmerkingen van de vorige visitatie aanleiding hebben gegeven tot het vormen van een vernieuwde dynamiek binnen de opleiding. De commissie hoopt dat deze dynamiek ook na de herbeoordeling wordt aangehouden en voldoende gevoed blijft door de directie en opleidingsverantwoordelijken.
- Het vakdidactisch referentiekader dat door de opleiding wordt gehanteerd, is degelijk uitgewerkt aan de hand van wetenschappelijke literatuur. Echter leeft het referentiekader nog niet bij alle docenten op hetzelfde niveau. Meer overleg en professionalisering van de docenten kunnen ertoe bijdragen dat alle docenten het referentiekader als uitgangspunt nemen.

CVO VTI Leuven

- De commissie stelt vast dat het verbetertraject van de opleiding beleidsmatig wordt aangestuurd. Daarnaast raadt ze de opleiding aan om de huidige dynamieken die ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg gaande te houden. De commissie waardeert dat de opleiding een hele weg heeft afgelegd sinds de vorige visitatie. De commissie moedigt de opleiding aan om dezelfde trend door te zetten en vol te houden.
- De commissie stelt vast dat de lectoren ad hoc differentiëren op basis van de vooropleiding van de cursisten. De verwachtingen ten aanzien van cursisten zonder diploma hoger onderwijs worden enkel aangepast indien dat nodig blijkt. De commissie beveelt de opleiding aan om de aandacht voor differentiatie structureel in het programma te verankeren.

CVO TSM

- De commissie waardeerde dat het zelfevaluatie-rapport helder, concreet en bondig was.
- De commissie stelt vast dat de opleiding kan rekenen op een goede beleidsmatige aansturing. Daarnaast raadt ze de opleiding aan om de huidige dynamieken die ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg gaande te houden.
- De opleiding en het programma worden op een competente, professionele en betrokken wijze aangestuurd vanuit het centrumbeleid en de CVO directeur, waardoor er ook een kruisbestuiving is tussen de verschillende opleidingen aan het CVO.
- De commissie merkt op dat de opleiding in een eerste fase sterk heeft ingezet op procedures, processen, structuren en intern overleg. Door een vruchtbare uitwisseling van knowhow tussen de verschillende opleidingen van CVO TSM slaagt de SLO-opleiding erin zichzelf te verankeren op centrum-, opleidings- en moduleniveau.
- Met betrekking tot de inhoudelijke aspecten beveelt de commissie de opleiding aan om de opgebouwde interne expertise te toetsen aan externe expertise. Externe expertise kan helpen om de aanwezige concepten, zoals vakdidactiek en praktijkgericht onderzoek, inhoudelijk verder in te vullen en uit te diepen. Daarnaast kunnen externe experts hun licht werpen op wat de opleiding reeds verwezenlijkt heeft. De opleiding mag de opvolging van de opgezette processen namelijk niet uit het oog verliezen.
- De commissie beveelt aan om de visie op vakdidactiek verder uit te werken. Vakdidactiek beperkt zich nu veeleer tot een vertaling van de algemene didactiek en dat volstaat niet.
- De opleiding geeft aan dat ze de lectoren wil stimuleren om een praktijkonderzoek uit te voeren. De commissie vindt dit een goed idee. De commissie ziet de wetenschappelijke onderbouwing van de verschillende vakdidactieken als een mogelijkheid om een dergelijk praktijkonderzoek in te vullen.

CVO Crescendo

- De opleidingsverantwoordelijken beklemtoonden tijdens het eerste gesprek met de commissie dat de bijdragen in het Zelfevaluatie-rapport gevoed werden door de teksten die in verschillende werkgroepen binnen de vakgroep SLO geschreven werden en waaraan alle vakgroepleden deelnamen. De commissie stelde wel vast dat het zelfevaluatie-rapport zeer algemeen en beschrijvend was. Door een gebrek aan concrete, kernachtige formuleringen was het zelfevaluatie-rapport weinig overzichtelijk. De gesprekken tijdens het bezoek waren aldus een welkome en verhelderende aanvulling op het zelfevaluatie-rapport.
- De commissie stelt vast dat de opleiding nood heeft aan een doordachte sturing en een sterker onderwijskundig beleidsvoerend vermogen. Hoewel de commissie de vele verbetermaatregelen waardeert (onder andere het schrijven van een algemene visie- en missietekst, het kiezen van speerpunten en daaruit ontwikkelde leerlijnen), is ze van mening dat de opleiding meer diepgang en meer samenhang dient na te streven met betrekking tot de genomen maatregelen en het verbetertraject.
- De commissie raadt de opleiding aan om de huidige dynamieken die ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg verder te versterken en gaande te houden. De commissie meent namelijk dat de opleiding nog veel vooruitgang kan boeken op het vlak van het realiseren van diepgang in het programma.
- De commissie pleit ervoor dat de opleiding de praktijk laat aansluiten bij haar degelijk uitgewerkte visie op vakdidactiek. De opleiding hanteert net als de andere SLO-opleidingen van het GO! het

vakdidactisch concept als referentiekader. De invulling die de opleiding aan dit kader geeft is volgens de commissie te oppervlakkig. De commissie benadrukt dat vakdidactiek als een vertaling van de algemene didactiek niet volstaat. De opleiding meent dat de opleiding de cursisten eveneens meer dient te stimuleren om vakdidactische bronnen te raadplegen.

- Ondanks de reeds geleverde inspanningen van de opleiding, dringt de commissie erop aan dat de wetenschappelijke onderbouwing van de reflecties van de cursisten sterker en dwingender gestimuleerd wordt.
- De commissie beveelt de opleiding aan om haar visie op onderzoekscompetenties en de praktische uitwerking ervan te verdiepen. De opleiding dient daarbij een duidelijk onderscheid te maken tussen reflectie en praktijkgericht onderzoek.

CVO STEP

- Het zelfevaluatierapport was voldoende informatief. Een groot aantal passages was eerder beschrijvend. De kritische ingesteldheid en de eigenheid van de opleiding mochten meer aan bod komen in het ZER.
- De commissie stelde vast dat ten tijde van het visitatiebezoek de sturing van de opleiding en het onderwijskundig beleidsvoerend vermogen versterkt moesten worden. Er is ternauwernood een visie op de leraar en/of op het leren van leerlingen. De doelen van de opleiding zijn daardoor niet meer dan de functionele gehelen. De opleidingspeilers zijn niet tot een concept gesmeed. Hierdoor viel het de commissie op dat vele vernieuwingen en verbetermaatregelen zijn ingezet zonder enige toekomstgerichte visie hierop. De opleiding participeert weliswaar aan de ontwikkelingen in het vakgebied (bv. binnen het GO!) en brengt deze binnen in het programma, maar slaagt er onvoldoende in om een eigen invulling te geven.
- De academische gerichtheid van de opleiding blijft aan de lage kant. Dit uit zich o.a. in de leerinhouden die nog te weinig worden gevoed vanuit een academische en theoretische onderbouwing. Ook het vakdidactisch referentiekader is weinig academisch gestoeld. De commissie beveelt daarom aan om zo snel mogelijk werk te maken van een academisch gerichte en onderbouwde visie op vakdidactiek. Zo mag vakdidactiek zich niet beperken tot een vertaling van de algemene didactiek en moet vakdidactiek verder gaan dan het geven van tips en tricks.
- Met betrekking tot de academische gerichtheid van het programma is vergaande professionalisering van de lectoren noodzakelijk.
- De eindtoetsing van de opleiding gaat onvoldoende na of de cursisten bij het afstuderen de beoogde eindkwalificaties op voldoende niveau bereiken. De opleiding heeft evenwel beheersingsniveaus van de basiscompetenties uitgeschreven, maar deze zijn te weinig geoperationaliseerd in de eindtoetsing.

CVO Lethas

- Het zelfevaluatierapport was naar de mening van de commissie voldoende informatief en kritisch.
- De commissie heeft vastgesteld dat de opmerkingen van de vorige visitatie aanleiding hebben gegeven tot het vormen van een vernieuwde dynamiek binnen de opleiding. De commissie hoopt dat deze dynamiek ook na de hervisitatie wordt aangehouden en voldoende gevoed blijft door de directie en opleidingsverantwoordelijken.
- De academische gerichtheid van het programma is toegenomen, wat zichtbaar is in de wetenschappelijke onderbouwing van de leerinhouden en de portfolio's. De commissie moedigt de opleiding aan om verder te gaan op de ingeslagen weg. Zeker voor de cursisten met een diploma hoger onderwijs mag de lat nog hoger worden gelegd. De cursisten waren tijdens het bezoek hiervoor zelf vragende partij en de commissie meent dat deze cursisten best wel het hoogste beheersingsniveau van de basiscompetenties aankunnen.

KU Leuven

- Het zelfevaluatierapport was naar de mening van de commissie voldoende informatief en zelfkritisch.
- De wijze waarop de verantwoordelijken van het traject Lichamelijke opvoeding, en bij uitbreiding het hele AVL, het verbeterproces hebben opgezet en uitgewerkt enerzijds en de uitkomsten van het verbeterproces anderzijds, worden als sterk ervaren door de commissie.

- De nieuwe organisatiestructuur van de SLO, het versterken van het overleg tussen de verantwoordelijken van de verschillende SLO-trajecten en versterkte verankeringen van SLO in de respectievelijke faculteiten zijn naar de mening van de commissie sterke punten.
- De verschillende SLO-trajecten worden beter dan voorheen aangestuurd door AVL en door de faculteiten. De inbedding in de faculteiten is toegenomen doordat 1 voltijds ZAP-lid per SLO-traject werd aangesteld.
- De commissie stelde vast dat de aanwezige expertise van de docenten goed ingezet wordt en er wordt geïnvesteerd in groeikansen van docenten en lectoren. Zo wordt er expliciete ruimte voorzien in de taakopdrachten voor het verder professionaliseren. Hierbij aansluitend acht de commissie het zinvol om deze ruimte ook te creëren voor het vakdidactisch onderzoek per discipline.
- De commissie meent dat team teaching een meerwaarde betekent voor het SLO-traject.

Luca School of Arts

- De doorgevoerde en nog geplande programmawijzigingen hebben binnen de SLO Muziek en drama de nood gevoed van een verregaande culturomslag. Een dergelijke omslag valt niet te realiseren binnen een kort tijdsbestek, zo stelt de commissie. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding verder gaat op de ingeslagen weg en dat er voldoende aandacht wordt geschonken aan de gedragenheid van de uitgevoerde maatregelen bij de docenten.
- Verdere professionalisering van het docententeam blijft bovendien noodzakelijk. Nog niet alle docenten van het team zien zichzelf immers als lerarenopleider.

Mad-Faculty

- /

De ETF

- De commissie waardeerde dat het zelfevaluatie-rapport helder en concreet was.
- De commissie stelt vast dat de opleiding kan rekenen op een goede beleidsmatige aansturing. Daarnaast raadt ze de opleiding aan om de huidige dynamieken die ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg gaande te houden.
- De commissie stelt vast dat de meeste studenten het SLO-programma spreiden over drie à vier jaar. Binnen deze context vraagt de commissie om extra aandacht te hebben voor de wisselwerking tussen theorie en praktijk, opdat de leerinhouden gedurende het ganse opleidingstraject voldoende samenhangend zijn.
- De aangeboden vakdidactiek behoeft verdere versterking. De commissie adviseert de opleiding enerzijds om haar reflectie op de invulling van vakdidactiek voort te zetten. Anderzijds dient de opleiding de wetenschappelijke onderbouwing van de vakdidactiek te bewaken en sterker te richten op de vakinhoudelijke specificiteit waarvoor de studenten het vereiste bekwaamheidsbewijs verwerven.

CVO Lino

- De opleiding heeft op basis van de resultaten van de vorige visitatie enerzijds en van eigen metingen en bevestigingen anderzijds programmawijzigingen doorgevoerd. Deze wijzigingen werden veelal uitgevoerd zonder voorafgaand onderzoek en zonder duidelijke visie. De commissie meent dan ook dat veel genomen maatregelen ontoereikend blijven. De opleiding surft mee op ontwikkelingen in het vakgebied (bv. binnen het GO!), maar slaagt er onvoldoende in om deze in te bedden in het programma of er een eigen invulling aan te geven.
- De commissie stelde vast dat de opleiding onderwijskundig beleidsvoerend vermogen mist om dergelijke maatregelen op een gestructureerde en systematische wijze door te voeren. Er is bovendien onvoldoende beleidsmatige aansturing. In de gesprekken kwam o.a. een gebrek aan professionalisering en onvoldoende kennis van de gehanteerde begrippen en theoretische kaders tot uiting.
- De commissie meent dat de opleiding nood heeft aan sturing van het opleidingsteam en aan externe, mede op onderzoek gebaseerde, expertise, zodat inhoudelijke voeding kan worden gegeven aan het lectorenteam.
- Het zelfevaluatie-rapport bevatte weinig zakelijke informatie en weinig kritische analyse.

CVO COOVI

- De commissie waardeerde dat het zelfevaluatie-rapport conceptueel goed uitgewerkt was, maar stelde eveneens vast dat de inhoud niet altijd even duidelijk was.
- De commissie stelt vast dat de opleiding kan rekenen op een goede beleidsmatige aansturing. Daarnaast raadt ze de opleiding aan om de huidige dynamieken die ontstaan zijn in de loop van het verbetertraject met betrekking tot professionalisering en overleg gaande te houden.
- De opleiding is erin geslaagd de opportuniteiten van een herstructurering (fusie) te benutten en een meerwaarde te creëren voor de opleiding.

Opleidingsrapporten

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO TNA

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	O
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK
Facet 2.5: Studietijd	V
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	O
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs Technicum Noord-Antwerpen. Facet 2.1 'relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma' en facet 2.2 'eisen professionele en academische gerichtheid' kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende en hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 22 januari 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp 'programma'.

CVO TNA biedt in totaal 38 opleidingen aan. Deze opleidingen situeren zich zowel op het niveau secundair volwassenenonderwijs als op het niveau hoger beroepsonderwijs (HBO5). Daarnaast wordt de Specifieke lerarenopleiding aangeboden. SLO-cursisten kunnen kiezen tussen een modeltraject en een traject voor leraren-in-opleiding (LIO). Het modeltraject duurt vier semesters en cursisten kunnen kiezen voor een combinatie van twee avonden, een combinatie van donderdagavond en zaterdagvoormiddag of een dagopleiding op maandag. Het LIO-traject is een specifiek traject voor wie reeds minimaal 500 uren voor de klas staat tijdens een schooljaar, maar nog geen diploma van leraar op zak heeft. Vanaf 1 september 2014 richt de opleiding eveneens een eenjarig traject in. Cursisten volgen dan drie dagen per week les. Om persoonlijke redenen kan in samenspraak met de opleidingscoördinator een persoonlijk traject uitgestippeld worden. De opleiding bestaat uit 60 studiepunten, waarvan een theoretische component van 30 studiepunten en een praktische component van 30 studiepunten.

In het academiejaar 2014-2015 telt de opleiding 232 cursisten. Binnen de cursistenpopulatie heeft 28% een masterdiploma, 66% een bachelordiploma en 6% een diploma secundair onderwijs als hoogst behaalde diploma.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1

De commissie haalde aan dat het programma onevenwichtig was opgebouwd. Bijgevolg was de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma niet geborgd. Niet alle functionele gehelen en decretale basiscompetenties kwamen even sterk aan bod in de modules en de opdrachten. De focus van de opleiding lag op de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen (FG 1), de leraar als opvoeder (FG 2) en de leraar als organisator (FG 4). De commissie achtte voornamelijk de invulling van de leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) onvoldoende. Daarnaast merkte de commissie op dat het voorafgaan van theoretische opleidingsonderdelen op praktische opleidingsonderdelen de wisselwerking tussen theorie en praktijk bemoeilijkte.

De commissie waardeerde de aandacht voor multiculturele contexten en het indelen van cursisten in heterogene groepen. Deze positieve elementen compenseerden de onvoldoende aandacht voor verschillende functionele gehelen evenwel niet.

Beoordeling hervisitatatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De commissie heeft vastgesteld dat het opleidingsteam aan de slag is gegaan met de aanbevelingen. Het opleidingsteam heeft opnieuw in kaart gebracht welke functionele gehelen en basiscompetenties in welke module aan bod komen en heeft dit geïnventariseerd in een nieuwe competentiematrix. Per module formuleerde de opleiding operationele doelen die worden verbonden met de functionele gehelen en basiscompetenties. De opleidingsverantwoordelijken geven aan dat het de bedoeling is om in de toekomst de matrix frequent te evalueren en bij te sturen waar nodig. De commissie is van mening dat de competentiematrix een aanzet is om de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma op elkaar af te stemmen. Een uitwerking van de competentiematrix is volgens de commissie terug te vinden in de operationalisering van de attitudeschaal binnen de module 'didactische competentie praktijkinitiatie' en doorheen de hele didactisch leerlijn van het reguliere traject en het volledige LIO-traject. Ook wordt de competentiematrix geoperationaliseerd in het onderzoek dat de cursisten uitvoeren in DCP, DCO, DCS en het LIO-traject. De attitudeschaal verbindt de verwachte competenties met verschillende beheersingsniveaus. De uitwerking van de competentiematrix is eveneens terug te vinden in de sterkte-zwakke analyse doorheen de didactische leerlijn van het reguliere traject en in het volledige LIO-traject.

Ondanks de toegenomen aandacht voor alle functionele gehelen is er volgens de commissie nog verdere ruimte om de functionele gehelen 3 en 5 inhoudelijk te versterken. De commissie stelt wel vast dat er binnen het programma nu explicieter ruimte en aandacht voor is vrijgemaakt via o.a. opdrachten en studiepunten. Evidentie hiervoor is terug te vinden in de competentiematrix, de doelstellingen en de inhoud van de modules.

Wat vakdidactiek (FG 3) betreft, beperkt de inbreng van de opleiding zich nog veeleer tot het voeden van cursisten met tips en tricks. De commissie merkt daarnaast dat de opleiding de cursisten nog via twee andere initiatieven in aanraking wil brengen met vakdidactiek. Enerzijds organiseert de opleiding jaarlijks een 'Dag van de vakdidactiek'. Hiervoor nodigt de opleiding vakdeskundigen uit het secundair onderwijs uit om cursisten te laten kennismaken met hun vakgebied. Anderzijds kunnen de lectoren en de cursisten een vakdidactische bibliotheek raadplegen op Smartschool en bronnenmateriaal uitwisselen. Ook de vooropgestelde doelstellingen om de aandacht voor de leraar als onderzoeker (FG 5) in het programma te versterken, zit nog in een planningsfase en de opleiding kan nog geen concrete resultaten daarvan in de opleiding of bij de cursisten voorleggen. De commissie heeft er wel vertrouwen in dat deze resultaten in de toekomst zichtbaar zullen worden. In de modules 'onderwijs en maatschappij', 'leraar en verantwoordelijkheden', 'communicatie en overleg', 'begeleiding' en 'groepsmanagement' wordt het leraarschap opengetrokken en verbreed. De leraar als partner van ouders (FG 6), de leraar als lid van een schoolteam (FG 7), de leraar als partner van externen (FG 8), de leraar als lid van de onderwijsgemeenschap (FG 9) en de leraar als cultuurparticipaat (FG 10) komen vooral aan bod binnen deze modules. De commissie oordeelt dat de functionele gehelen 6 tot 10 zichtbaar zijn in het programma. De opleiding streeft naar de integratie van alle functionele gehelen binnen de module 'didactische competentie stage'.

Vertrekkend van de competentiematrix en de operationele doelen herwerkte de opleiding de cursusinhouden, de portfolio-opdrachten, de examens en de stagebeoordelingsformulieren voor mentoren om beter tegemoet te komen aan de functionele gehelen. Uit het gesprek met de studenten blijkt dat zij positief staan tegenover de doorgevoerde veranderingen in de opdrachten. De commissie waardeert deze veranderingen eveneens.

De competentiematrix is een eerste aanzet en heeft geleid tot een aantal programma- en opdrachtwijzigingen. Zo wordt de competentiematrix als sturend instrument gebruikt in het LIO-traject. Toch denkt de commissie dat het programma nog versterkt kan worden. Zo kan de matrix nog meer sturend en meer inspirerend worden gehanteerd ten aanzien van de leerinhouden van het programma. In verschillende modules komen dezelfde functionele gehelen aan bod, waardoor de commissie het zeer belangrijk vindt dat lectoren niet alleen van elkaar weten wat waar aan bod komt, maar eveneens weten hoe ze op elkaar kunnen inspelen en verder bouwen aan het door de cursist gerealiseerde beheersingsniveau. Dit gebeurt nu al in het teamoverleg, maar de commissie raadt aan het inhoudelijk overleg nog te verdiepen. De commissie beveelt aan om de competentiematrix verder te nuanceren door een onderscheid te maken in beheersingsniveaus. In het LIO-traject is hiervoor een aanzet

gegeven via de beheersingsniveaus, die de cursisten gebruiken bij hun sterkte-zwakke analyse. Een systematische aanpak van de verdere uitwerking is volgens de commissie cruciaal.

Daarnaast heeft de opleiding een visie op competentiegericht onderwijs opgesteld op basis van het model van Miller (1990). De relatie tussen de competentiegerichte doelstellingen en de inhoud van het programma wordt volgens de opleiding naast de competentiematrix duidelijk gemaakt via drie leerlijnen. Elke module behoort tot een van deze leerlijnen. De eerste leerlijn is een omkaderende leerlijn. Deze leerlijn streeft maatschappelijke en beroepsgerichte competenties (MBC) na aan de hand van de modules 'onderwijs en maatschappij' en 'leraar en verantwoordelijkheden'. De tweede, ondersteunende leerlijn beoogt enerzijds pedagogisch-organisatorische competenties (POC) via de modules 'communicatie en overleg', 'begeleiding' en 'groepsmanagement' en anderzijds psycho-pedagogische competenties (PPC) met de module 'psycho-pedagogische competentie'. De derde leerlijn is de didactische leerlijn. Deze leerlijn bouwt didactische competenties (DC) op doorheen vier modules: 'didactische competentie algemeen', 'didactische competentie praktijkinitiatie', 'didactische competentie oefenlessen' en 'didactische competentie stage'. De opleiding geeft aan dat de uitwerking van de leerlijnen nog niet voltooid is. De commissie beveelt de opleiding aan om de leerlijnen verder te ontwikkelen en om het proces eveneens systematisch op te volgen.

Samengevat stelt de commissie dat de opleiding werk heeft gemaakt van de aanbevelingen van de vorige visitatie. Dit heeft geleid tot een kwaliteitsverbetering. De concrete verwezenlijkingen evenwel moeten nog verder versterkt worden, en het veranderingstraject kan sneller worden geïmplementeerd. In het LIO-traject konden aantoonbare verbeteringen vastgesteld worden. De commissie raadt de opleiding aan om de competentiematrix en de leerlijnen te gebruiken als planningsinstrumenten en niet enkel als inventarisatiedocumenten. Daarnaast dient de opleiding het aandeel van FG 3 en FG 5 in het programma te versterken.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.2.

De commissie stelde vast dat het programma van de opleiding een sterke professionele invulling kende. De wetenschappelijke onderbouwing van het programma kwam echter te weinig tot uiting. De commissie onderbouwde de tekorten in academische gerichtheid aan de hand van volgende argumenten. Ten eerste gaven de syllabi een gedateerd beeld van de stand van zaken. De commissie beval de actualisering van de inhoud en de literatuur binnen de modules aan. Ten tweede werden de cursisten gestimuleerd om bronnen te raadplegen, maar dat vertaalde zich niet in een onderzoeksgerichte houding. Ten derde was de opleiding niet verbonden met onderzoek en onderzoeksgegevens. De lerarenopleiders kwamen ook niet in aanraking met onderzoeksactiviteiten. Ten slotte werd vakdidactiek doorgeschoven naar de stagementoren in de stagescholen. De opleiding kon volgens de commissie niet nagaan of mentoren deze taak in de praktijk op zich namen. Er werden onder andere geen kwaliteitseisen gesteld ten aanzien van de mentoren.

Beoordeling hervisitatatie

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding als onvoldoende.

Het programma van de opleiding kent volgens de commissie nog steeds een sterke praktijkgerichte invulling. De commissie waardeert dat de opleiding ruimere aandacht toont voor de wisselwerking tussen theorie en praktijk (en vice versa). De didactische leerlijn kenmerkt zich door een geleidelijke opbouw van theorie naar praktijk. Cursisten beginnen met een observatiestage en microteaching en ze eindigen met een stage als volwaardig lesgever voor de klas. In de portfolio-opdrachten is de koppeling tussen de theorie en de praktijk ook zichtbaar.

De academische onderbouwing van de opleiding en het programma blijft daarentegen te laag. De commissie beveelt aan om zowel de visie op de opleiding als de opleidingspraktijk theoretisch sterker te onderbouwen. De academische gerichtheid moet zichtbaar worden in het programma en in de opvattingen over didactiek,

vakdidactiek en onderzoek. Dit zal een uitwerking moeten krijgen in het bronnengebruik en de professionele ontwikkeling van lectoren. Bovendien is ook hier duidelijk dat er nood is aan een sterkere beleidsmatige aansturing van het team, gekoppeld aan een versterking van het navormingsbeleid voor de lectoren. De opleiding haalt het recent afgesloten samenwerkingsverband met de hogeschool Thomas More aan als een belangrijk aspect in de verbetering van de academische gerichtheid van het programma. De commissie ziet mogelijkheden in de samenwerking, maar de opleiding dient eerst haar verwachtingen te concretiseren om vervolgens concrete afspraken te maken met de hogeschool. De samenwerking is nog te embryonaal om al resultaten op te kunnen nemen in dit hervisitatieverslag.

Wat de ontwikkeling van de academische gerichtheid van de cursisten betreft, ziet de commissie slechts enkele initiatieven. De commissie vindt het positief dat de opleiding veel belang hecht aan reflecteren. Bovendien ervaren de cursisten de reflectieopdrachten als een zinvolle oefening. De commissie vindt het echter jammer dat de reflecties van cursisten zich beperken tot het eigen handelen. De band met de theorie vanuit reflectie op de praktijk moet ook hier verder worden aangemoedigd. De wijze waarop de opleiding termen zoals reflectie en zelfevaluatie benadert, doet vermoeden dat deze concepten eerder diffuus aanwezig zijn. Daarnaast stelt de opleiding dat ze belang hecht aan het raadplegen van bronnen. Voor het raadplegen van bronnenmateriaal verwijst de opleiding de cursisten door naar de bibliotheek van de Universiteit Antwerpen. Beide initiatieven leveren echter maar een beperkte inhoudelijke bijdrage tot het echt verdiepen van de vakdidactiek binnen de opleiding.

De commissie stelt vast dat de opleiding de invulling van onderzoekscompetenties beperkt tot reflectie en bronnengebruik. De commissie raadt de opleiding aan om haar visie op onderzoeksgerichtheid te verruimen door cursisten in contact te brengen met onderzoeksresultaten en door hen zelf een onderzoek te laten voeren. De opleidingsverantwoordelijken halen tijdens een van de gesprekken aan dat ze vanaf volgend academiejaar een actie-onderzoek willen invoeren als opdracht voor de cursisten. De commissie moedigt ideeën in deze richting verder aan. De commissie ziet daarnaast nog andere mogelijkheden, zoals het aanbieden van wetenschappelijke literatuur op niveau van de cursisten of het vergelijken van teksten.

De opleiding hanteert het vakdidactisch model voor de uitwerking van de vakdidactiek. De commissie stelt echter vast dat de opleiding zelf nog werk moet maken van het zich toe-eigenen van deze visie en de wijze waarop ze cursisten een uitgewerkt vakdidactisch referentiekader kan aanreiken. Dit vormt volgens de commissie een belangrijk werkpunt voor de opleiding. Vakdidactiek beperkt zich binnen de modules tot het geven van tips aan de cursisten. De commissie benadrukt dat de opleiding de vakdidactische invulling van het programma dient te onderbouwen en te versterken. Vakdidactiek is niet te herleiden tot het geven van tips en het is eveneens geen vertaling van de algemene didactiek. Een dergelijke invulling van vakdidactiek volstaat niet. De opleiding schuift de verantwoordelijkheid voor het aanleren van vakdidactische competenties nog steeds grotendeels door naar de cursisten en de stagementoren. De cursisten worden uitgedaagd om behandelde thema's in hun portfolio zelf te vertalen naar hun vakgebied. Van de mentoren wordt verwacht dat ze het leerplan en relevant bronnenmateriaal aanreiken tijdens de stage. Deze werkwijze biedt volgens de commissie onvoldoende garanties dat de cursist de vakdidactiek van zijn/haar vakgebied verwerft. De commissie beveelt de opleiding aan om meer controle uit te oefenen op de kwaliteit van de stagementoren en op de mate waarin de cursist de vakdidactiek beheerst. De commissie beoordeelt de 'Dag van de vakdidactiek' als een eerste aanzet, maar ziet onvoldoende linken met vakdidactische ontwikkelingen. Ze raadt de opleiding aan om op zoek te gaan naar gastsprekers met meer diepgaande vakdidactische expertise. De commissie meent eveneens dat het aanbod in de vakdidactische bibliotheek vergroot moet worden. In het zelfevaluatierapport beaamt de opleiding de verdere uitbouw van deze bibliotheek.

Samengevat acht de commissie het noodzakelijk dat de opleiding de invulling van vakdidactiek en onderzoek wetenschappelijk onderbouwt en versterkt. De commissie meent dat de genomen initiatieven ingebracht zijn vanuit een ad-hoc-ingesteldheid, waardoor de uitwerking ervan geen coherent geheel vormt. De opleiding dient de academische gerichtheid van het programma veel sterker en op een beleidsmatige, systematische wijze aan te pakken. Daarnaast dient de opleiding meer verantwoordelijkheid op te nemen wat de verwerving van vakdidactiek bij de cursisten betreft.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan het facet 2.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op het facet 2.2 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie stelt vast dat de basiskwaliteit aanwezig is. De commissie verwijst daaromtrent naar de aanwezigheid van alle functionele gehelen in het programma, de variatie aan werkvormen en de wijze van toetsen en examineren. De opleiding kan evenwel nog vooruitgang boeken. De veranderingen die de opleiding reeds doorvoerde, geven de commissie echter het vertrouwen dat de opleiding het verbetertraject verder kan vormgeven. Zo verwijst de commissie naar de versterking van het programma door onder andere de samenwerking met Thomas More.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 2 wordt toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Horito

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		+
	<i>Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen</i>	V
Onderwerp 2: Programma		+
	Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
	Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V
	<i>Facet 2.3: Samenhang van het programma</i>	V
	<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	OK
	<i>Facet 2.5: Studietijd</i>	V
	<i>Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud</i>	V
	<i>Facet 2.7: Beoordeling en toetsing</i>	V
	<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	G
Onderwerp 3: Inzet van personeel		+
	Facet 3.1: Kwaliteit personeel	G
	<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V
Onderwerp 4: Voorzieningen		+
	<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	V
	<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		+
	Facet 5.1: Evaluatie resultaten	G
	<i>Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering</i>	V
	Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V
Onderwerp 6: Resultaten		+
	<i>Facet 6.1: Gerealiseerd niveau</i>	V
	<i>Facet 6.2: Onderwijsrendement</i>	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs Horito. Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid

Onderwerp 3: Inzet van personeel

- Facet 3.1: Kwaliteit van het personeel

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

- Facet 5.1: Evaluatie resultaten
- Facet 5.3: Betrekken medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 11 februari 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen.

CVO Horito biedt naast de SLO, verschillende opleidingen aan. Deze opleidingen situeren zich zowel op het niveau secundair volwassenenonderwijs als op het niveau hoger beroepsonderwijs (HBO5). De SLO wordt ingericht in de vestiging 'Campus Blairon Turnhout'.

Cursisten kunnen zich inschrijven voor het reguliere traject of het LIO-traject (leraar-in-opleiding). Beide trajecten bestaan uit 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk. Cursisten kunnen in het reguliere traject kiezen voor een dag- of een avondopleiding. De dagopleiding duurt anderhalf jaar. De avondopleiding duurt twee jaar. Het LIO-traject richt zich op cursisten die gedurende het schooljaar voor minimaal 500 uren tewerk gesteld zijn als leraar. De LIO-cursisten vervullen de praktijkcomponent van 30 studiepunten in hun LIO-baan.

Voor het academiejaar 2013-2014 schreven een 250-tal cursisten zich in.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatierapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De opleiding maakte gebruik van een competentiematrix die duidelijk aangaf hoe de basiscompetenties vertaald werden in het programma. De commissie oordeelde dat het programma de functionele gehelen niet in even

grote of voldoende mate afdekte. De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen (FG 1), de leraar als opvoeder (FG 2) en de leraar als organisator (FG 4) waren dominant aanwezig. De leraar als inhoudelijk expert (FG 3), de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) en de leraar als cultuurparticipatant (FG 10) ontbraken daarentegen nagenoeg volledig. Bovendien werden de doelstellingen per module niet expliciet gekoppeld aan de basiscompetenties.

De opleiding streefde voornamelijk een brede algemeen-didactische competentie na. De cursisten werden verplicht om één vakdidactische workshop te volgen. De commissie meende dat deze invulling van vakdidactiek onvoldoende was. Daarnaast kwam de basiscompetentie m.b.t. het uitvoeren van een praktijkonderzoek niet aan de orde.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De commissie waardeert dat de opleiding sinds de vorige visitatie de leemtes in het programma op een degelijke wijze heeft bijgestuurd. De decretale basiscompetenties en attitudes vormen de doelstellingen van de opleiding. Volgens de commissie slaagt de opleiding er ook in om een systematische vertaling te maken van doelstellingen naar inhoud. De doelstellingen per module staan duidelijk vermeld in de ECTS-fiches.

De opleiding analyseerde de mate waarin de basiscompetenties aan bod komen in het programma aan de hand van de methodiek 'constructvaliditeit van een (toets)programma' en stelde op basis hiervan een competentiematrix op. Uit de analyses blijkt dat structurele aandacht voor alle functionele gehelen verzekerd is. De commissie beaamt dit, maar beveelt tegelijk aan om het aandeel van elk functioneel geheel en de inhoud van het curriculum verder uit te diepen. Ook de bestaande spanning tussen het effectieve aandeel van elk functioneel geheel in het programma en de visie van het werkveld kan volgens de commissie verder onderzocht worden. De commissie suggereert dat de opleiding de matrix verder inschakelt als sturend en inspirerend element voor de inhoud van het programma.

De commissie waardeert dat FG 3 en FG 5 in vergelijking met de vorige visitatie nu meer aanwezig zijn in het programma. Op het vlak van vakdidactiek (FG 3) ziet de commissie dat de opleiding gezocht heeft naar creatieve oplossingen. Vanaf dit academiejaar richt CVO Horito in samenwerking met andere Specifieke lerarenopleidingen van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) een nieuwe module 'vakdidactische studie' in. Deze module telt drie studiepunten en wordt bijna volledig in afstandsonderwijs aangeboden. Aan de hand van dit samenwerkingsverband proberen de CVO's van het GO! samen tegemoet te komen aan de verschillende vakken secundair onderwijs waarvoor de cursisten een bekwaamheidsbewijs kunnen verwerven. De SLO van CVO Horito is hierbij verantwoordelijk voor de vakken 'haartooi' en 'geschiedenis'. Voor elk van deze vakken stelde het CVO een vakdidactische expert of een vakdidacticus aan om de module te begeleiden. De Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! ondersteunt de CVO's bij de inrichting van de module en de concrete invulling van de vakdidactiek. De commissie is tevreden over dit initiatief en raadt de opleiding aan om het vakdidactisch aanbod in het netwerk verder te verruimen om tegemoet te komen aan alle verschillende vakken secundair onderwijs. Hoewel de verantwoordelijkheden voor vakdidactiek binnen het GO!-netwerk verdeeld worden, benadrukt de commissie dat de opleiding zelf verantwoordelijk dient te blijven voor de kwaliteit van de aangeboden vakdidactiek en dat ze de kwaliteit van de vakdidactiek binnen het netwerk mee dient te bewaken. Voor de module 'vakdidactische stage' moeten de cursisten zich verplicht inschrijven voor een vakdidactische sessie. Een ervaren leraar laat de cursisten kennismaken met de vakdidactiek van hun vak. De commissie vindt het wel jammer dat niet alle cursisten een sessie kunnen volgen in hun vakgebied. Ten slotte maakt de opleiding gebruik van de DOKK-tool om vakdidactische kennis te centraliseren.

De leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) komt in het reguliere traject voornamelijk aan bod in de module 'onderwijs- en onderzoeksopdrachten'. Cursisten werken binnen deze module een relevant actie-onderzoek uit. De LIO-cursisten voeren een praktijkonderzoek uit binnen de module 'professioneel handelen in de opleidingspraktijk voor de leraar in opleiding'. De module 'onderwijspsychologie' streeft eveneens expliciet enkele onderzoeksvaardigheden na. Daarnaast probeert de opleiding de onderzoekende houding te ondersteunen

bij cursisten aan de hand van verwerkingsopdrachten per module. De commissie vindt het positief dat de opleiding meer aandacht toont voor cursisten zonder academische achtergrond. Cursisten geven aan dat de opleiding hen goed begeleidt bij het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

De commissie merkt op dat de opleiding dankzij een gezamenlijke doelgerichtheid een grote eenheid heeft gerealiseerd in de opbouw van het programma. Het bereiken van de functionele gehelen vormt de rode draad doorheen het hele programma. De leerlijnen en de samenhang tussen modules zijn duidelijk. Cursisten en lectoren zijn goed op de hoogte van de doelstellingen. Opdrachten werden herdacht en herwerkt in functie van de doelstellingen. De commissie waardeert dat de opleiding op een professionele wijze werk heeft gemaakt van een professionele leercontext voor cursisten. De commissie oordeelt dat het programma de cursisten in staat stelt om de eindkwalificaties te bereiken.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.2.

De professionele gerichtheid van het programma werd gegarandeerd door de werkervaring van de lectoren, de beroepservaring van de cursisten en de inbreng van het werkveld. Ook de casuïstische didactiek en de toepassingsgerichte opdrachten zorgden voor een duidelijk verband met de beroepspraktijk.

Wat de wetenschappelijke onderbouwing van de opleiding betrof, constateerde de commissie tekorten. De competentieontwikkeling van de cursisten werd bijvoorbeeld te weinig ondersteund door het studiemateriaal. Cursisten kwamen weinig in aanraking met actuele vakliteratuur en onderwijsonderzoek. Daarnaast werden cursisten niet sterk gestimuleerd om zelf op zoek te gaan naar literatuur. Onderzoeksvaardigheden ontbraken vooral bij de cursisten zonder diploma hoger onderwijs. Daarnaast bleek dat het werkveld weinig bekend was met de concrete inhoud van FG 5.

Beoordeling hervisite

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding als voldoende.

De commissie stelt vast dat de professionele gerichtheid van het programma nog steeds in orde is. De commissie is bovendien van mening dat de opleiding de tekorten na de vorige visitatie grondig en gericht heeft bijgesteld. De opleiding zorgde voor een goede basis om het programma academisch te onderbouwen. De opleiding actualiseerde en onderbouwde eveneens de inhoud van het programma. De bronvermelding in de syllabi is eveneens geactualiseerd. De commissie ziet de academische gerichtheid van de opleiding terug in het curriculum, de inhoud, de opdrachten, enzovoort. De opleiding richt daarnaast twee modules in om tegemoet te komen aan actuele ontwikkelingen in het onderwijsveld. Het gaat om de modules 'digitale didactiek' en 'taalontwikkelen lesgeven'. De commissie raadt de opleiding aan om actuele ontwikkelingen blijvend op te volgen.

De opleiding hanteert net als de andere SLO-opleidingen van het GO! het vakdidactisch concept als referentiekader. Het begrip van dit vakdidactisch referentiekader en de invulling van vakdidactiek blijven volgens de commissie evenwel nog te beperkt. De commissie beveelt de opleiding ook aan om zo snel mogelijk werk te maken van een academische visie op vakdidactiek. Met betrekking tot de inhoudelijke vormgeving van vakdidactiek adviseert de commissie om keuzes te maken vanuit een onderzoeksgerichte houding. De commissie meent namelijk dat de opleiding de invulling van vakdidactiek nog dient te versterken. Vakdidactiek is volgens de commissie momenteel een concrete vertaling van de algemene didactiek en dit volstaat niet. De inbreng van het werkveld en vakgenoten acht de commissie hierbij noodzakelijk. Vakdidactische expertise kan ook binnen het netwerk van de SLO verder uitgebouwd worden. De DOKK-tool wordt voortdurend geactualiseerd door de Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO!. De commissie vindt het positief dat de opleiding zich in een lerend netwerk plaatst door samen te werken met vakgenoten.

Zowel op cursist- als op lectorniveau stelt de commissie positieve evoluties vast. De cursisten worden sterk gestimuleerd om bronnen en onderzoek te raadplegen. Daarnaast dienen de cursisten in staat te zijn om bronnen/onderzoeksgegevens te vergelijken en te analyseren. De cursisten nemen hun opgebouwde onderzoeksvaardigheden mee doorheen het hele traject. De commissie is van mening dat de opleiding cursisten meer dient te stimuleren om zelf op zoek te gaan naar resultaten van onderzoek in functie van hun eigen lespraktijk. Ook kan de opleiding meer laagdrempelig materiaal ter beschikking stellen voor cursisten zonder diploma hoger onderwijs. De commissie vindt het jammer dat de opleiding niet beschikt over een vakbibliotheek. Sinds juni 2014 kunnen cursisten de bibliotheken en de databanken van de Associatie Universiteiten & Hogescholen Antwerpen (AUHA) raadplegen. De commissie adviseert de opleiding om te investeren in de aanvangsbegeleiding van cursisten zonder academische achtergrond. Voor de start van het traject kunnen cursisten zich wel laten screenen op taal- en ICT-vaardigheden. De screening en de bijhorende remediëring zijn echter niet verplicht.

De commissie merkt dat de opleiding eveneens aandacht toont voor de academische gerichtheid van de lectoren. Lectoren zorgen ervoor dat het cursusmateriaal en de bijhorende opdrachten up-to-date blijven. Daarnaast zet het professionaliseringsbeleid van de opleiding in op het versterken van de academische competenties van het lectorenteam. Bij de aanwerving van nieuwe lectoren houdt de opleiding ook rekening met de academische competenties van sollicitanten.

Door de interne kwaliteitszorg aan de hand van externe, academische expertise vorm te geven, heeft de opleiding de academische kijk op het programma volledig overgenomen. De commissie merkt bovendien op dat de academische gerichtheid van de opleiding de professionele gerichtheid van de opleiding verder heeft versterkt sinds de vorige visitatie.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.1 en 2.2 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 3.1.

De commissie twijfelde niet aan de inzet en het enthousiasme van het personeel. Het lectorenteam kon ook steunen op de nodige praktijkkennis. Deze positieve elementen compenseerden het ontbreken van bepaalde competenties binnen het team echter niet. De nodige vakdidactische kennis ontbrak en de academische gerichtheid was beperkt. Daarnaast was de tijd en aandacht voor systematische professionalisering gering.

Beoordeling hervisite

De commissie beoordeelt het facet 'kwaliteit van het personeel' van de opleiding als goed.

De opleiding neemt verschillende initiatieven om de aanwezigheid van de nodige competenties binnen het lectorenteam te garanderen. De opleiding hanteert bijvoorbeeld een professionaliseringsbeleid op verschillende niveaus. Ten eerste focust de opleiding via het bijscholingstraject op de beroepsspecifieke en academische competenties van het lectorenteam. Ten tweede stelt het moduleteam een professionaliseringsplan op moduleniveau op. De nadruk ligt hier op de bijsturing van module-inhouden op basis van module-evaluaties. Ten derde werkt elke lector een persoonlijk professionaliseringsplan uit. De persoonlijke professionaliseringsplannen

komen tot stand door middel van een zelfevaluatie en een zelfreflectie. Lectoren baseren zich voor de zelfevaluatie op het ontwikkelingsprofiel van de lerarenopleider, zoals ontwikkeld door VELOV (Vereniging Lerarenopleiders Vlaanderen). Ten vierde zijn er jaarlijkse functioneringsgesprekken. Het uitgangspunt van het functioneringsgesprek is het persoonlijke professionaliseringsplan van de lector in kwestie. Tenslotte houdt de opleiding bij de aanwerving van nieuwe lectoren rekening met de competenties die in mindere mate aanwezig zijn in het team. De commissie meent dat de opleiding door het opzetten van een degelijk professionaliseringsbeleid een goede voorbeeldfunctie creëert voor de lectoren.

De opleiding profileert zich volgens de commissie als een lerende organisatie, waarin inhoudelijk overleg een belangrijke rol speelt. Het hele team komt tweemaandelijks samen om een aantal vaste topics te bespreken. Lectoren van eenzelfde module zitten ook tweemaandelijks samen op de modulevergaderingen. Elk opleidingsonderdeel is toegewezen aan een moduleverantwoordelijke. Naast formeel overleg stimuleert de opleiding eveneens informeel overleg tussen lectoren. Binnen de elektronische leeromgeving worden alle modules opengesteld voor alle lectoren in functie van meer transparantie.

De commissie meent dat bovenstaande elementen bijdragen tot de professionele houding en de betrokkenheid van het hele team. De commissie acht de heersende dynamiek m.b.t. professionalisering en overleg een essentiële randvoorwaarde om de kwaliteit van het personeel te garanderen. Het professionaliseringsbeleid dient daarnaast meer te focussen op de vakdidactische competenties van de lectoren. Als laatste mag de opleiding het internationaliseringsperspectief niet uit het oog verliezen. Op het vlak van internationalisering werden wel reeds prille stappen gezet.

Conclusie bij onderwerp 3: Inzet personeel

Gegeven de positieve score die aan het facet 3.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 3.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.1.

De kwaliteitszorg was volgens de commissie onvoldoende gestructureerd. De PDCA-cirkel werd niet volledig doorlopen. De commissie stelde vast dat externe input in het programma en een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden wenselijk waren. De opleiding maakte geen gebruik van gevalideerde instrumenten.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de evaluatie van resultaten van de opleiding als goed.

De commissie waardeert dat de opleiding duidelijk aan de slag is gegaan met de aanbevelingen na de vorige visitatie. In september 2013 stelde de opleiding een halftijdse kwaliteitscoördinator aan. De commissie vindt dit een goed initiatief. De opleiding hanteert het EFQM- model (European Framework for Quality Management) als referentiekader voor haar intern kwaliteitszorgsysteem. De opleiding werkt momenteel aan een kwaliteitshandboek met duidelijke processen en procedures. Verbeteracties worden planmatig aangepakt via de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act). De commissie stelt vast dat de interne kwaliteitszorg zich uitstrekt over verschillende niveaus heen: de opleiding zelf, de lectoren, de cursisten, het programma en de modules.

Om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren en te borgen, steunt de opleiding op verschillende metingen. De systematische bevraging van de cursisten gebeurt via elektronische module-, starters- en outcomebevragingen.

De opleiding beschikt eveneens over een bevraging bij het stopzetten van de opleiding. De commissie acht deze metingen zinvol. Daarnaast rekent de opleiding op de feedback van de cursisten, de lectoren, de mentoren en het werkveld via verscheidene formele overlegkanalen.

De opleiding heeft het zelfevaluatieproces professioneel en systematisch aangepakt. De opleiding durft zichzelf kritisch in vraag te stellen en stelt zich open minded op. De commissie meent dat de binnengehaalde externe expertise eveneens een zichtbare meerwaarde heeft. Vanuit een academische gerichtheid kon de opleiding de tekorten op een onderbouwde manier bijsturen.

De commissie oordeelt dat interne kwaliteitszorg tot een structureel verankerd kenmerk van de opleiding is uitgegroeid. De opleiding heeft de focus op de hervisitatie overstegen. De kwaliteitszorg in de diepte kan echter nog verder versterkt worden. De opleiding kan volgens de commissie onder andere dieper ingaan op verkregen meetresultaten of op de invulling van vakdidactiek en de kwaliteitszorg richten op de doelstellingen van de opleiding.

Ten slotte waardeerde de commissie dat de opleiding de verbeteracties helder, concreet en met de nodige kritische blik had beschreven in het zelfevaluatie rapport.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.3.

De opleiding beschikte over enkele geformaliseerde middelen om de kwaliteitsbewaking te garanderen. De cursisten evalueerden bijvoorbeeld elk opleidingsonderdeel en er vonden focusgesprekken met cursisten plaats. Informele overlegmomenten vormden hierop een belangrijke aanvulling. Daarnaast steunde de opleiding enkel op informeel overleg met de alumni en het werkveld. De commissie meende dat de opleiding de inbreng van de alumni en het werkveld verder diende te formaliseren.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld bij de opleiding als voldoende.

Het beleidsteam van de opleiding zit wekelijks samen om plannen te maken en prioriteiten te stellen voor het hele centrum. Het beleidsteam bestaat uit de directeur van CVO Horito, de beleidsmedewerkers van CVO Horito en de kwaliteitscoördinator van de SLO. Het lectorenteam van de SLO komt tweemaandelijks samen om afspraken en verbeteracties mee vorm te geven. Lectoren die lesgeven in eenzelfde module komen eveneens tweemaandelijks samen om modules bij te sturen waar nodig. Modulebevragingen leveren de nodige input voor bijsturing. Op de SLO-teamdag werken de lectoren samen aan een teamgevoel, een kwaliteitscultuur en een gedeelde visie.

Cursisten worden betrokken via bevragingen en de cursistenraad. De cursistenraad wordt tweemaal per jaar ingericht. De deelnemende cursisten verschaffen informatie over de inhoud en de organisatie van de opleiding. De cursistenraad heeft ook een adviesfunctie. Op het einde van het jaar nodigt de opleiding enkele cursisten uit voor een focusgesprek.

Het werkveld wordt voornamelijk betrokken via de resonantieraad en de mentorendag. De resonantieraad bestaat uit alumni, stagementoren en directeurs van stagescholen. De raad treedt op als klankbord voor de opleiding. Informatie rond stagebegeleiding wordt uitgewisseld op de jaarlijkse mentorendag. De opleiding wil op deze manier de betrokkenheid van mentoren vergroten en meer afstemming realiseren. De commissie acht het wenselijk dat de opleiding blijvend investeert in haar band met de stagescholen en de stagementoren.

De commissie is van mening dat alle relevante actoren betrokken worden via gestructureerde en formele kanalen. Informeel overleg vormt een aanvulling op het formeel overleg. De opleiding neemt de input van alle betrokkenen mee bij de opmaak van het verbeterplan en het professionaliseringsplan. De commissie raadt de opleiding wel aan om werk te maken van meer formele contacten met de alumni.

Conclusie bij onderwerp 5 : Interne kwaliteitszorg

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 5.1 en 5.3 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 5.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 2, 3 en 5 worden toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 4 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO VTI Brugge

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	O
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	OK
Facet 2.5: Studietijd	V
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	O
<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	O
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	O
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs VTI Brugge. Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 1: Doelstellingen van het programma

- Facet 1.1: Niveau en oriëntatie

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid
- Facet 2.3: Samenhang van het programma
- Facet 2.5: Studietijd
- Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud
- Facet 2.7: Beoordeling en toetsing

Onderwerp 3: Inzet van personeel

- Facet 3.1: Kwaliteit van het personeel

Onderwerp 4: Voorzieningen

- Facet 4.2: Studiebegeleiding

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

- Facet 5.1: Evaluatie resultaten
- Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering
- Facet 5.3: Betrekken medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Onderwerp 6: Resultaten

- Facet 6.1: Gerealiseerd niveau
- Facet 6.2: Onderwijsrendement

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 12 en 13 februari 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen.

CVO VTI Brugge is een regionaal opleidingscentrum voor volwassenen, met een brede waaier aan opleidingen op verschillende locaties. Het centrum organiseert onder andere verscheidene opleidingen binnen het secundair volwassenenonderwijs. Daarnaast biedt het de SLO aan op de campus VIVES Noord. SLO-cursisten kunnen kiezen uit drie trajecten: het reguliere traject, het LIO-traject en sinds september 2012 het eenjarig traject. Het regulier traject duurt minimaal vier semesters en staat open voor alle cursisten. Het LIO-traject richt zich op cursisten die gedurende het schooljaar voor minimaal 500 uren tewerk gesteld zijn als leraar. Het LIO-traject duurt minimaal drie semesters. Cursisten met een onvolledig LIO-traject doorlopen het overige praktijkvolume als reguliere cursist. Het eenjarig traject wordt ingericht als dagopleiding voor cursisten met een diploma hoger onderwijs. De opleiding probeert daarnaast flexibel in te spelen op de specifieke beginsituatie en de leervragen van de cursist, waardoor afwijkingen van bovenstaande normtrajecten mogelijk zijn. Cursisten kunnen

bijvoorbeeld vrijgesteld worden van modules op basis van eerder verworven competenties (EVC) en kwalificaties (EVK). De opleiding bestaat uit 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk.

In juni 2013 tekende de opleiding een samenwerkingsovereenkomst met CVO VIVO Kortrijk. In het academiejaar 2013-2014 implementeerde CVO VTI Brugge het cursusmateriaal van CVO VIVO in de eigen opleiding. Lectoren van CVO VIVO werden eveneens deeltijds aangeworven en de opleidingscoördinator van CVO VIVO werd voor 0,1 VTE geïntegreerd binnen de SLO van CVO VTI Brugge. De lectoren van CVO VTI Brugge en CVO VIVO komen regelmatig samen om de doelstellingen en de inhoud van hun module met elkaar te bespreken. Het LIO-traject is sinds het academiejaar 2014-2015 identiek aan het LIO-traject van CVO VIVO. De samenwerking tussen CVO VTI Brugge en CVO VIVO Kortrijk zal in de toekomst nog verder uitgebouwd worden.

Voor het academiejaar 2013-2014 schreven 217 cursisten zich in. Binnen deze cursistenpopulatie heeft ongeveer 24% een masterdiploma, 39% een bachelordiploma en 33% een diploma secundair onderwijs als hoogst behaalde diploma.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 1.1.

De doelstellingen van de opleiding waren enkel afgestemd op het beroepsprofiel van de leraar. Hierdoor stelde de commissie vast dat niet alle decretaal verplichte basiscompetenties opgenomen werden in de doelstellingen. De cursisten waren eveneens niet op de hoogte van de doelstellingen. Actuele thema's zoals diversiteit, meertaligheid, multiculturaliteit, competentiegerichtheid en technologische ontwikkelingen kwamen niet aan bod in de doelstellingen. De afstemming tussen doelstellingen enerzijds en het werkveld en vakgenoten anderzijds was wenselijk.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt het niveau en de oriëntatie van de opleiding als voldoende.

De opleiding van CVO VTI Brugge heeft de decretale basiscompetenties en attitudes voor het secundair onderwijs integraal overgenomen als doelstellingen. De functionele gehelen vormen het uitgangspunt van het programma. Uit de gesprekken blijkt dat de lectoren, de cursisten, de alumni en het werkveld op de hoogte zijn van de gehanteerde doelstellingen. De commissie meent dat er evenwel nog ruimte is voor een verdieping van de kennis van de basiscompetenties als doelstellingen van de opleiding. De opleiding zet naast de basiscompetenties extra in op taal- en ICT-competenties. Voor haar taalbeleid baseert de opleiding zich op het taalbeleid van CVO VIVO. Op vlak van ICT werkt de opleiding samen met de School of Education (SoE). In vergelijking met de vorige visitatie heeft de opleiding thema's zoals diversiteit, meertaligheid, multiculturaliteit en technologische ontwikkelingen verwerkt in haar doelstellingen.

De commissie waardeert dat de opleiding afstemming zoekt met vakgenoten. De samenwerking tussen CVO VTI Brugge en CVO VIVO Kortrijk is volgens de commissie veelbelovend. Daarnaast beschikt de opleiding sinds dit academiejaar over een externe referentiegroep met vertegenwoordigers uit het werkveld. De bedoeling is dat

de referentiegroep jaarlijks samenkomt en een klankbord vormt voor de opleiding. De doelstellingen behoren tot de gespreksthema's die de opleiding met het werkveld wil bespreken.

De opleiding hanteert een emancipatorische en leerlinggerichte onderwijsvisie op de decretale basiscompetenties. De opleiding voegt hieraan toe dat ze cursisten vanuit een gematigd sociaal-constructivistische visie wil opleiden tot professionele leraren. De commissie waardeert dat de opleiding zich wil profileren met een eigen visie. Een verdere invulling van de visie op professioneel leraarschap is echter noodzakelijk. De basiscompetenties kunnen daarnaast ook gekaderd worden in een visie op het leren van leerlingen. Vervolgens kunnen de visies dienen als inspiratie voor een centrumspecifieke invulling van de basiscompetenties. De doelstellingen van de opleiding mogen daarnaast niet verward worden met het didactisch concept. In het zelfevaluatierapport werden beide termen door elkaar gehaald.

Conclusie bij onderwerp 1: Doelstellingen

Gegeven de positieve score die aan het facet 1.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De opleiding gebruikte een competentiematrix om de relatie tussen doelstellingen en inhoud te expliciteren. De commissie merkte op dat er binnen de opleiding verwarring was omtrent de doelstellingen. In de modulefiches werd gesproken over de basiscompetenties, terwijl de formulering overeenkwam met het beroepsprofiel. De relatie tussen het volledige beroepsprofiel en de individuele modules was onvoldoende gekend in de opleiding. Er was weinig afstemming tussen de lectoren, waardoor de commissie enerzijds meende dat de opleiding niet kon waarborgen dat ze alle doelstellingen afdekte. Anderzijds verschilde hierdoor ook de concretisering van de doelstellingen en het vooropgestelde beheersingsniveau. De integratie van theorie en praktijk was beperkt.

De commissie betreurde dat de leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) niet werden opgenomen in het programma. Vakdidactiek ontbrak in alle opleidingsonderdelen. Cursisten werden niet gestimuleerd om bronnen te raadplegen en om hun reflecties te koppelen aan theorie. De commissie vond dat het programma nog teveel berustte op de vroegere GPB-opbouw.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

Naar aanleiding van de eerste fase van de samenwerking met CVO VIVO Kortrijk implementeerde de opleiding - in overleg met de lectoren en de coördinatoren uit beide centra - cursusmateriaal, werk- en evaluatievormen en structurerende richtsnoeren zoals de competentiematrix van CVO VIVO. De competentiematrix van beide opleidingen geeft weer welke basiscompetenties aan bod komen per module. Daarnaast maakt de matrix per competentie een onderscheid tussen vier beheersingsniveaus: basisniveau, doorgroeiniveau, gevorderd niveau en expertniveau. De opleiding streeft naar het behalen van het gevorderd niveau bij alle cursisten. Een cursist bereikt het gevorderd niveau wanneer hij inzichten en vaardigheden kan integreren in een reële context. Daarna kan de cursist via levenslang leren uitgroeien tot het expertniveau. De commissie meent dat de relatie tussen de doelstellingen en de inhoud verbeterd is in vergelijking met de vorige visitatie. De commissie beveelt de opleiding echter aan om de matrix nog verder te ontwikkelen. De opleiding dient de matrix nog meer in te zetten als sturend en inspirerend element om de inhoud van het programma verder uit te diepen en af te stemmen. De

opleiding geeft aan hier reeds aan te werken en meent het verder aanscherpen, integreren en centraal stellen van deze structurerende kaders - in casu de competentiematrix en het competentieboekje - te kunnen versterken in de loop van de tweede fase van de hervormingen door middel van interne werkvergaderingen en overleg met CVO VIVO, de lerarenopleiding VIVES en het werkveld. Hoewel de opleiding zich hiervan bewust is, waarschuwt de commissie de opleiding dat het overnemen van de competentiematrix en het cursusmateriaal niet automatisch leidt tot de internalisering van het materiaal bij de lectoren. De commissie erkent dat een dergelijke verandering tijd vergt, maar zij stelt vast dat de opleiding nood heeft aan een sterker onderwijskundig beleidsvoerend vermogen om de internalisering van het materiaal te bevorderen. De commissie vindt het wel positief dat de lectoren van CVO VIVO en CVO VTI Brugge drie keer per jaar samenkomen in modulewerkgroepvergaderingen om de doelstellingen en de inhoud van de modules te bespreken. In vergelijking met de vorige visitatie is ook de afstemming tussen lectoren verbeterd.

De commissie stelt vast dat alle functionele gehelen aan bod komen in het programma. Wanneer de commissie naar de afzonderlijke basiscompetenties kijkt, merkt ze echter nog hiaten op die de opleiding in de tweede fase dient weg te werken. De leraar als partner van ouders (FG 6), de leraar als lid van een schoolteam (FG 7), de leraar als partner van externen (FG 8), de leraar als lid van de onderwijsgemeenschap (FG 9) en de leraar als cultuurparticipaat (FG 10) kunnen nog sterker aan bod komen in het programma. Ook de basisattitudes verdienen volgens de commissie meer aandacht.

Na de vorige visitatie heeft de opleiding vakdidactiek (FG 3) en onderzoek (FG 5) een duidelijkere plaats gegeven in het programma. Wat vakdidactiek (FG 3) betreft, hebben de opdrachten in de verschillende modules onder andere een vakspecifieke invulling. De modules 'didactische competentie' besteden het meeste aandacht aan vakdidactiek. Het leerplan vormt hier de centrale bron. De commissie meent dat de focus op het leerplan moet uitgebreid worden. Binnen 'didactische competentie oefeningen' (DCO) bereiden de cursisten lessen voor die ze tijdens microteachingsessies aanbrengen bij medecursisten. De cursisten geven aan dat ze de feedback van lectoren en medecursisten nuttig vinden. Bij DCO hoort ook een vakdidactische week. Tijdens de vakdidactische week gaat de opleiding samen met CVO VIVO op zoek naar vakexperten en/of vakleraren die een vakdidactische sessie willen vormgeven. De commissie beveelt de opleiding aan om nog meer op zoek te gaan naar gastsprekers met meer vakdidactische expertise. De cursisten zijn verplicht om twee vakdidactische sessies te volgen. De opleiding probeert de tekorten in het vakdidactisch aanbod op te lossen door op zoek te gaan naar alternatieven. Deze alternatieven zijn volgens de commissie echter te vrijblijvend. De opleiding verkent momenteel de mogelijkheden van een samenwerking met KULAK in functie van de vakdidactiek voor talen, geschiedenis en gedragswetenschappen. De commissie meent dat de opleiding niet kan garanderen dat de cursisten de verschillende vakdidactische initiatieven kunnen integreren tot één vakdidactiek. De opleiding probeert daarnaast een onderzoekende houding bij cursisten te stimuleren (FG 5). In de meeste modules zitten kleine onderzoeksopdrachten. In de module 'begeleiding' (BEG) zit een grotere onderzoeksopdracht. Hoewel de commissie de geleverde inspanningen waardeert, stelt ze vast dat er nog veel ruimte is voor verbetering.

Taalcompetenties zitten als rode draad doorheen het programma. Wanneer een cursist problemen ondervindt, signaleren de lectoren elkaar. Dit stelt de lectoren in staat om cursisten gerichter op te volgen. De opleiding probeert de cursisten bij te werken op twee manieren. In eerste instantie krijgen deze cursisten digitale zelfstudiepakketten aangeboden. In tweede instantie kan de cursist een beroep doen op de ondersteuningssessies van de taalcoach. De cursisten kunnen eveneens bij de taalcoach terecht voor individuele ondersteuning. Het aanbod is vrijblijvend, maar tegen het einde van de module 'communicatie en overleg' (COO) moeten de cursisten de taalcompetenties verworven hebben. Wat ICT-vaardigheden betreft, heeft de opleiding een gelijkaardige aanpak. Cursisten die problemen ondervinden, kunnen gebruikmaken van een starterskit, bijspijkersessies en individuele ondersteuning door de ICT-coördinator. De ondersteuning is eveneens vrijblijvend.

De commissie staat positief tegenover de integratiestage in het eenjarige traject. De integratiestage geeft cursisten de kans om in aanraking te komen met alle aspecten van een secundaire school. Een dag per week gaan de cursisten naar hun stageschool om te observeren en/of participeren. Via de integratiestage kunnen cursisten meer ervaring opdoen met betrekking tot de minder toegankelijke functionele gehelen (FG 6-10). Daarnaast

kunnen de cursisten de aangeleerde basiscompetenties meteen integreren in een reële praktijkcontext. De commissie staat positief tegenover het idee van de opleiding om de integratiestage ook door te trekken naar het reguliere traject. In het LIO-traject worden de aangeleerde basiscompetenties op heden reeds geïntegreerd in een reële praktijkcontext via de in-service training.

De commissie toont eveneens waardering voor het competentieboekje. Het competentieboekje vertaalt de basiscompetenties en -attitudes naar concrete gedragsindicatoren. Via het boekje brengen cursisten hun verworven competenties in kaart binnen de module 'didactische competentie praktijkinitiatie', 'didactische competentie oefenlessen' (DCO) en 'didactische competentie stage' (DCS). Ook binnen de NDC-modules wordt het competentieboekje stapsgewijs geïntegreerd zoals dat reeds het geval is binnen 'groepsmanagement'. De cursisten en de alumni zijn in het algemeen tevreden over het competentieboekje omdat het hun leerproces in kaart brengt. De commissie wenst de opleiding wel mee te geven dat het werkveld het competentieboekje eveneens een handig werkinstrument vindt, maar het daarnaast ook belangrijk vindt dat cursisten hiervan durven loskomen. Door teveel te focussen op deelcompetenties kan het geheel verloren gaan. Deze focus op deelcompetenties bij de beoordeling wordt gehanteerd om te garanderen dat alle competenties bereikt zijn en er geen hiaten optreden. De commissie denkt dat de opleiding hieromtrent in overleg dient te gaan met het werkveld.

Op basis van bovenstaande bevindingen stelt de commissie vast dat de opleiding een groot aantal aspecten heeft verbeterd ten opzichte van de vorige visitatie. Een aantal aspecten worden in een volgende fase nog verder versterkt. De commissie moedigt dit aan.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.2.

De opleiding richtte zich in de eerste plaats op lesgeven in de praktijk. Volgens de commissie gaf ze hier echter een beperkte invulling aan, aangezien men geen aandacht had voor vakdidactische vorming. De opleiding ging weinig mee in beleidsevoluties en actuele, maatschappelijke ontwikkelingen. Het theoretische aanbod voor cursisten was eveneens beperkt. De opleiding volgde de ontwikkelingen op vlak van leren en onderwijzen te weinig op. In de modules werd niet verwezen naar literatuur en onderzoek. Cursisten kwamen bijgevolg niet in aanraking met onderzoeksresultaten.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding als onvoldoende.

In vergelijking met de vorige visitatie is de professionele gerichtheid volgens de commissie enorm verbeterd. De opleiding probeert de praktijk reeds vroeg in het programma in te brengen. Elke module bevat drie componenten: theorie, opleidingspraktijk (OP) en preservicepraktijk (PP). In de opleidingspraktijk doen cursisten ervaringen op in het opleidingscentrum. In de preservicepraktijk verkennen de cursisten het reële werkveld. De OP- en PP-opdrachten proberen telkens een link te leggen van de theorie naar de praktijk. Enkel de module DCS bestaat volledig uit preservicepraktijk. Cursisten stellen een praktijkportfolio samen waarin ze de PP-opdrachten bewaren. De cursisten gebruiken het portfolio om de beheersing van de basiscompetenties te bewijzen aan het einde van DCS. De integratiestage in het eenjarig traject is eveneens een veelbelovend initiatief. Volgens het werkveld dient de opleiding haar cursisten echter meer bewust te maken van het volledige takenpakket van de leraar. Het werkveld geeft tijdens de gesprekken aan dat de attitude van enkele cursisten bij de aanvraag van hun stage niet gewaardeerd wordt omdat dat deze cursisten een te beperkte taakopvatting van het leraar zijn hebben.

Op vlak van de academische gerichtheid van het programma ziet de commissie slechts beperkte aanzetten. De commissie beveelt de opleiding aan om de theoretische onderbouwing van het programma te versterken. De

opleiding dient de gehanteerde concepten zoals sociaal-constructivisme, leerstijlen, onderzoek, reflectie en vakdidactiek te verhelderen. De commissie raadt de opleiding aan om haar begrip van bovenstaande concepten blijvend te toetsen aan recente onderzoeksresultaten. In vergelijking met de vorige visitatie biedt het programma aan de cursisten theoretische kaders aan. Het cursusmateriaal verwijst ook naar recentere bronnen, hoewel de bronnenlijsten volgens de commissie nog verder geactualiseerd moeten worden.

De commissie stelt vast dat de kwaliteit van de onderzoeksopdrachten wisselend is. De lectoren stimuleren de cursisten om een waaier van bronnen zoals 'Klasse voor leraren' en digitale platformen zoals Edurama te gebruiken. Cursisten worden tevens aangespoord de bibliotheek van VIVES te gebruiken tijdens hun zoektochten naar relevante en recente bronnen. De lectoren verwijzen ook regelmatig naar teksten en websites. Hoewel de commissie dergelijke inspanningen waardeert, mist ze het gebruik van primaire bronnen. Ook de praktijkgerichte onderzoekslijn verdient meer aandacht. De opleiding dient volgens de commissie bovendien te differentiëren tussen cursisten met en zonder diploma hoger onderwijs. Voor cursisten met een diploma hoger onderwijs kunnen de verwachtingen hoger gelegd worden. De commissie moedigt de samenwerking tussen de bibliotheek van hogeschool VIVES en CVO VTI Brugge aan.

Doorheen de opleiding werken de cursisten aan verschillende reflectieopdrachten. De reflecties zijn telkens gelinkt aan de leerdoelen die de cursist voor zichzelf formuleert. De commissie stelt vast dat cursisten amper verwijzen naar de theorie. Het programma geeft de cursisten te weinig houvast om praktijkervaringen te koppelen aan theorie en onderzoek in de reflecties. De lectoren proberen dit wel aan te sturen, maar de uitvoering is te vrijblijvend. De reflecties lijken ook te afhankelijk van het niveau van de cursisten. De relatie tussen praktijk en theorie en vice versa moet volgens de commissie sterker zichtbaar worden in de reflecties, de opdrachten en de toetsing. Dit is momenteel meer zichtbaar binnen het LIO-traject maar moet verder ontwikkeld worden binnen het eenjarige en reguliere traject. De commissie raadt aan om kaders aan te reiken die cursisten kunnen gebruiken bij het reflecteren. De reflectieleerlijn is volgens de commissie niet helder genoeg. De opleiding plant in het academiejaar 2015-2016 verder werk te maken van deze leerlijn. De commissie moedigt dit ten zeerste aan.

Wat de onderbouwing van de vakdidactiek betreft, meent de commissie dat de opleiding beschikt over een goed vakdidactisch concept. Ze beveelt de opleiding aan om de invulling van vakdidactiek verder uit te werken volgens het aanwezige concept.

De commissie waardeert dat de opleiding aandacht heeft voor de academische gerichtheid van lectoren. Dit gebeurt enerzijds via het professionaliseringsbeleid en anderzijds via de jaarlijkse functioneringsgesprekken. Daarnaast heeft de opleiding overlegstructuren uitgebouwd. Tijdens de modulevergaderingen zitten lectoren van eenzelfde module samen om de inhoud en de doelstellingen van de module te bespreken. De vergadering geeft de lectoren de kans om kennis en expertise uit te wisselen. De commissie stelt echter vast dat de opleiding nog een hele weg dient af te leggen. De commissie beveelt de opleiding aan om lectoren nog meer gericht aan te sturen met betrekking tot het gebruik van recente bronnen, het lezen van primair onderzoek en het opvolgen van actuele ontwikkelingen.

Samengevat apprecieert de commissie de genomen maatregelen wat de academische gerichtheid van het programma betreft. De commissie acht deze aanzetten echter nog niet voldoende wegens het gebrek aan een theoretische onderbouwing van de gehanteerde concepten, de magere stimulansen om cursisten in contact te brengen met wetenschappelijke bronnen, de beperkte actualisering van sommige syllabi, de wisselende kwaliteit van onderzoeksopdrachten, het gebrek aan verwijzing naar de theorie binnen reflectieopdrachten en de onvoldoende wetenschappelijke onderbouwing van vakdidactiek.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.3.

De vaste opbouw van het programma vertaalde zich niet in een zichtbare inhoudelijke opbouw. Het opstellen van een competentiematrix leidde onvoldoende tot inhoudelijke afstemming. Er waren geen duidelijke leerlijnen en overlap kwam geregeld voor. De commissie stelde vast dat er nood was aan meer overleg tussen de lesgevers om de inhoud verder af te stemmen. De opleiding speelde ook niet in op de inhoudelijke noden van individuele cursisten. Differentiatie beperkte zich tot organisatorische aspecten. Er was eveneens weinig afstemming tussen de opleidings- en de preservicepraktijk.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als voldoende.

CVO VTI Brugge biedt de SLO aan in drie trajecten: het reguliere traject, het LIO-traject en het eenjarig traject. Het regulier traject staat open voor cursisten met een diploma hoger onderwijs, met een diploma secundair onderwijs of zonder een diploma. Cursisten die het reguliere traject volgen, combineren de opleiding vaak met een job of een gezin. Het modeltraject duurt vier semester. Het tweede traject staat enkel open voor cursisten met een LIO-baan. Wanneer de LIO-baan van een cursist eindigt, kan hij/zij overstappen naar het reguliere traject. Het LIO-traject duurt minimaal drie semesters. Het eenjarig traject is een dagopleiding voor cursisten met een diploma hoger onderwijs. Wanneer het voorgestelde normtraject omwille van werk- en privéomstandigheden voor een cursist niet haalbaar is, kan de cursist in samenspraak met de opleiding een eigen traject uittekenen.

De opleiding volgt het structuurschema van het expertisenetwerk School of Education (SoE). Het structuurschema maakt een onderscheid tussen vier competentieclusters. Ten eerste streeft de opleiding maatschappelijke en beroepsgerichte competenties (MBC) na met de modules 'onderwijs en maatschappij' (OMA) en 'leraar en verantwoordelijkheden' (LEV). Ten tweede beogen de modules 'communicatie en overleg' (COO), 'begeleiding' (BEG) en 'groepsmanagement' (GRM) pedagogisch-organisatorische competenties (POC). Ten derde zitten de psycho-pedagogische competenties (PPC) verwerkt in een gelijknamige module. Ten slotte dragen de modules 'didactische competentie algemeen' (DCA), 'didactische competentie praktijkinitiatie' (DCP), 'didactische competentie oefenlessen' (DCO) en 'didactische competentie stage' (DCS) bij tot het bereiken van didactische competenties (DC).

Cursisten moeten de DC-modules doorlopen in een strikte volgorde. Eerst DCA, dan DCP, vervolgens DCO en als laatste DCS. Tijdens de eindstage dienen cursisten namelijk tot integratie te komen van al de verworven competenties. Cursisten kunnen de andere modules vrij inplannen met uitzondering van volgende beperkingen. COO, BEG en PPC moeten opgenomen worden voor DCS. GRM kan tegelijkertijd met DCS gevolgd worden. OMA en LEV kunnen op elk moment in het traject aan bod komen. De commissie vindt het positief dat de opleiding enkele volgtijdelijkheden heeft ingebouwd sinds de vorige visitatie. In het algemeen is de commissie tevreden over de samenhang van het programma. Toch vindt de commissie dat de vergaande flexibiliteit de samenhang van het programma hypothekeert. Zo geven de cursisten tijdens het gesprek aan dat ze soms niet over de nodige voorkennis beschikken, omdat ze een bepaalde module nog niet gevolgd hebben. Op andere momenten ervaren de cursisten overlap. De commissie raadt de opleiding aan om de samenhang blijvend te bewaken en de keuzevrijheid verder te beperken.

De opleiding verenigt de competentieclusters MBC, POC en PPC in een niet-didactische leerlijn. De lectoren van de bijhorende modules zitten jaarlijks samen om de niet-DC-modules op elkaar af te stemmen. De competentiecluster DC volgt een didactische leerlijn. De lectoren van de DC-modules overleggen drie keer per jaar. Zowel de lectoren van CVO VTI Brugge als de lectoren van CVO VIVO nemen deel aan de overlegmomenten. Daarnaast volgt de opleiding een reflectieleerlijn. De commissie raadt de opleiding aan om de reflectieleerlijn verder te ontwikkelen. Momenteel merkt de commissie geen evoluties op aan de hand van de reflecties van cursisten.

De opleiding bestaat uit 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie, 15 studiepunten opleidingspraktijk en 15 studiepunten preservicepraktijk. De commissie vindt de integratie van de praktijk in de theoretische

modules goed. De OP- en PP-opdrachten zorgen ervoor dat cursisten de link tussen praktijk en theorie ervaren. De theorie is daarentegen eerder beperkt terug te vinden in de reflecties, de opdrachten en de praktijk van de cursisten. De commissie beveelt daarom aan om de wisselwerking tussen theorie en praktijk te versterken. De opleiding legt de verantwoordelijkheid voor de integratie van theorie en praktijk volledig bij de cursist. De commissie is van mening dat de opleiding cursisten gerichter moet aansturen wat de theoretische onderbouwing van de praktijk betreft.

Samengevat is de commissie van mening dat de opleiding een samenhangend programma aanbiedt aan cursisten. De opleiding dient echter wel te bewaken dat de grote flexibiliteit de samenhang niet hypothekeert. De opleiding dient de integratie van de theorie in de praktijk eveneens te versterken.

Facet 2.5 Studielast

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.5.

De commissie stelde verschillende tekorten vast met betrekking tot studielast. De opleiding voerde te weinig metingen uit om een goed zicht te hebben op de reële studietijd van elk opleidingsonderdeel. De commissie merkte daarenboven op dat de interpretatie van de metingen niet zorgvuldig genoeg gebeurde. De commissie meende dat de reële studietijd duidelijk lager lag dan de begrote studietijd.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de studielast van de opleiding als voldoende.

Tijdens het academiejaar 2013-2014 implementeerde CVO VTI Brugge het cursusmateriaal van CVO VIVO Kortrijk. De studietijdmetingen die de opleidingen voor de implementatie uitvoerde, zijn hierdoor irrelevant. Tijdens academiejaar 2013-2014 was de opleiding volop in transitie, waardoor er geen studietijdmeting werd uitgevoerd. De commissie gaat er op basis van studietijdmetingen van CVO VIVO vanuit dat de reële studietijd van de opleiding te Brugge in verhouding is met het begrote aantal studiepunten. De opleiding gaat vanaf academiejaar 2014-2015 opnieuw van start met steekproefsgewijze studietijdmetingen nu de eerste fase van de implementatie van het cursusmateriaal uit CVO VIVO is afgerond is. Ze zal hiervoor gebruikmaken van dezelfde methodiek als CVO VIVO.

Via een tevredenheidsenquête krijgt de opleiding zicht op studiebelemmerende en studiebevorderende factoren. De opleiding neemt vervolgens maatregelen op basis van de opmerkingen van cursisten. Op basis van het gesprek met de cursisten stelt de commissie vast dat de opleiding studeerbaar is voor cursisten zonder diploma hoger onderwijs. Voor de cursisten met een diploma hoger onderwijs is het programma inhoudelijk niet uitdagend genoeg. Voor deze cursisten dient de opleiding de lat hoger te leggen.

De studiewijzers per module geven de cursisten een beeld van de benodigde studietijd voor het OP- en PP-gedeelte. Ook de verhouding tussen contact- en afstandsonderwijs wordt duidelijk gecommuniceerd. De commissie waardeert dat de opleiding hierover transparant communiceert.

De commissie stelt vast dat de organisatie van het recent ingevoerde eenjarig traject enigszins chaotisch verloopt. Cursisten geven aan dat er sterke pieken en dalen zijn doorheen het traject. Modules overlappen elkaar soms, het afstandsonderwijs valt op stagedagen en deadlines volgen elkaar snel op. De opleiding probeert zoveel mogelijk in te spelen op de noden van de cursisten door bijvoorbeeld flexibel om te gaan met de deadlines van de opdrachten. De commissie beveelt de opleiding aan om het traject beter te organiseren, zodat de studiebelasting evenwichtig gespreid kan worden doorheen het programma. Wat de integratiestage betreft, vraagt het werkveld om de organisatie en de verwachtingen bij aanvang van de stage mee te delen. De commissie houdt bij haar beoordeling rekening met zowel de recente invoering van het eenjarige traject als van de integratiestage.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.6.

De commissie vond het didactisch concept van de opleiding inhoudelijk weinig sturend. De variatie aan werkvormen was eerder beperkt. Er was eveneens weinig afwisseling in de opdrachten. De cursisten gaven aan dat ze weinig denkkaders aangeboden kregen bij reflectieopdrachten. De opleiding geloofde in de meerwaarde van heterogene groepen, maar de commissie stelde vast dat de opleiding hier weinig op inspeelde. Zelfsturing werd slechts beperkt gestimuleerd.

De commissie beschouwde de invulling van het aangeboden gecombineerd onderwijs niet als volwaardig gecombineerd onderwijs. Lectoren werden namelijk enkel ingezet om op bepaalde tijdstippen extra begeleiding te voorzien. De commissie oordeelde dat er in het LIO-traject nood was aan afstemming tussen lectoren en aan heldere beoordelingscriteria. De kwaliteit van het cursusmateriaal was volgens de commissie voor verbetering vatbaar.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt de afstemming tussen vormgeving en inhoud van de opleiding als voldoende.

Het didactisch concept van de opleiding is volgens de opleiding gebaseerd op een gematigd sociaal-constructivistische visie met een cognitivistische inslag. Cursisten construeren kennis in interactie met lectoren, mentoren en medecursisten. De opleiding spreekt van een gematigd constructivisme omdat de opleiding van mening is dat niet alles uit de cursist kan komen. De cognitivistische inslag maakt het aanreiken van theoretische kaders bijgevolg mogelijk. De commissie waardeert dat de opleiding beschikt over een didactisch concept, maar stelt vast dat het concept niet helder is voor alle betrokkenen. De commissie raadt de opleiding aan om het concept te verhelderen en kritisch te onderbouwen.

Daarnaast benadrukt de opleiding de zelfverantwoordelijkheid en zelfsturing van de cursisten. De uitgangspunten hierbij zijn de motivatie en de mogelijkheden van cursisten. De lectoren nemen hun medeverantwoordelijkheid op door cursisten te begeleiden bij het verwerven van de basiscompetenties. Het creëren van een krachtige leeromgeving behoort ook tot hun verantwoordelijkheid. Ten slotte voorzien de lectoren in individuele ondersteuning voor cursisten die daar nood aan hebben. In dat kader verwacht de commissie dan ook een uitdrukkelijker appel van de opleiding naar studenten toe om het reflecteren over de eigen praktijk te toetsen aan theoretische kaders en vice versa. De nadruk op zelfverantwoordelijkheid en zelfsturing van de cursist mag het initiatief hiervoor niet volledig bij de cursisten leggen.

De opleiding wil een krachtige leeromgeving realiseren door middel van gecombineerd onderwijs. Enerzijds bestaat minimum 50% van elke module uit contactonderwijs. De cursisten waarderen dat de lectoren tijdens contactmomenten het goede voorbeeld geven. De lectoren proberen ook te werken met activerende werkvormen, maar een deel van de cursisten geeft tijdens de gesprekken aan dat de lestijd efficiënter besteed kan worden. Voornamelijk cursisten met een diploma hoger onderwijs geven aan dat de inhoud van de lessen niet uitdagend genoeg is. Anderzijds wordt een deel van elke module aangeboden in afstandsonderwijs. De opleiding voorziet afstandsonderwijs met en zonder permanentie. Tijdens de permanentie kunnen cursisten een afspraak maken met de lector van de module. Lectoren kunnen dankzij het afstandsonderwijs dieper ingaan op individuele behoeften en vragen van de cursisten. De commissie stelt de vormgeving van het gecombineerd onderwijs op prijs. Ze beveelt de opleiding echter aan om de differentiatiemogelijkheden van afstandsonderwijs beter te benutten. Afhankelijk van de vooropleiding van cursisten kan de opleiding haar verwachtingen hoger leggen. Ook raadt de commissie aan om in het algemeen beter in te spelen op de heterogeniteit van de cursistenpopulatie.

De opleiding onderzoekt momenteel de mogelijkheid om enkele modules volledig in afstandsonderwijs aan te bieden. Een module van CVO VIVO vormt voor CVO VTI Brugge een voorbeeld om het afstandsonderwijs aan te pakken. Via webconferenties staan lectoren en cursisten met elkaar in contact. Cursisten kunnen tijdens zo'n conferentie ook met elkaar samenwerken en chatten. De face-to-facepermanenties kunnen vervangen worden door webcamafspraken. De commissie beoordeelt de piste van het afstandsonderwijs als veelbelovend.

De opleiding zorgt voor voldoende variatie in werkvormen. Tijdens contactmomenten gaat het om activerend onderwijs, groepswork, groepsdiscussies, intervisie, supervisie, rollenspelen, werkcolleges en microteaching. Het afstandsonderwijs draait voornamelijk rond zelfstudie. Cursisten doorlopen interactieve leerpaden, verwerken opdrachten of nemen deel aan discussies op het forum.

De commissie apprecieert dat het cursusmateriaal verzorgd en gestructureerd is. De actualiteitswaarde van inhoud en bronnen kan verbeterd worden. De commissie stelt eveneens vast dat de elektronische leeromgeving van de opleiding in orde is.

De lectoren bieden ad hoc individuele ondersteuning aan aan cursisten die het nodig hebben. De commissie acht het belangrijk dat de opleiding sterker differentieert tussen cursisten. De opleiding dient rekening te houden met verschillen in voorkennis, vooropleiding en vakken secundair onderwijs. Op die manier kan de opleiding een hoger beheersingsniveau nastreven bij sterkere studenten. Een toenemend aantal gevolgde modules moet eveneens leiden tot complexere inhoud en opdrachten.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.7.

De commissie constateerde dat de opleiding niet beschikte over een toetsbeleid. Er was ook geen kwaliteitsbewaking van de toetsing. De commissie oordeelde dat de toetsing en de criteria weinig transparant waren. Evaluatie was de verantwoordelijkheid van de individuele lectoren. Er werden geen afspraken gemaakt omtrent wie welke doelstellingen toetste. De toetsing kwam volgens de commissie niet tegemoet aan de competentiegerichtheid van de opleiding. De toetsing van theoretische onderdelen was voornamelijk gericht op kennisreproductie.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de opleiding als onvoldoende.

In vergelijking met de vorige visitatie heeft CVO VTI Brugge stappen gezet in het uitwerken van een toetsbeleid. Tijdens modulewerkvergaderingen stellen de lectoren van CVO VTI Brugge en CVO VIVO samen opdrachten en examenvragen op. De lectoren maken eveneens correctiesleutels bij elke evaluatieopgave. Daarnaast zorgen de lectoren voor een transparante puntenverdeling. De opleidingsverantwoordelijken geven aan dat ze op deze manier een eerlijk systeem willen creëren voor cursisten uit beide centra.

Ondanks bovenstaande verbeteringen vindt de commissie dat de opleiding de tekorten uit de vorige visitatie nog onvoldoende heeft bijgestuurd. Het niveau van de toetsing is nog steeds te laag. Voor wat betreft de kwaliteit van de portfolio's zijn in de opleiding al voorbeelden van goede praktijk. Deze kan de opleiding aangrijpen en de cursisten meer aanzetten en stimuleren zodat meer cursisten dit verdiepende niveau halen. De commissie raadt de opleiding aan om het niveau en de verwachtingen verder op te trekken en verder te werken aan de kwaliteitsverbetering. Ook is het voor de commissie niet duidelijk hoe de opleiding attitudes toetst bij cursisten.

De praktijkevaluatie is volgens de verschillende betrokkenen van de opleiding waarmee de commissie sprak onduidelijk. De opleiding geeft de evaluatiecriteria transparant weer via het competentieboekje en de beoordelingsformulieren van de stagementoren. De wijze waarop de eindbeoordeling tot stand komt, is echter

niet transparant voor de betrokkenen. Meer communicatie hieromtrent is raadzaam. De stagebegeleider beslist op basis van zijn/haar inzichten, de formulieren van de mentor, het portfolio van de cursist en het mondelinge eindassessment. Het gewicht van deze elementen wordt niet geëxpliciteerd. Onder andere is het aandeel van de mentor in de eindbeoordeling niet helder. Wanneer de beoordeling van een cursist naar een onvoldoende neigt of bij onduidelijkheden, nodigt de stagebegeleider hem/haar uit om de stage mondeling te verdedigen. Ook hier is het niet duidelijk hoe een stagebegeleider beslist over de uiteindelijke score van de cursist. De commissie benadrukt dat de opleiding de eindevaluatieprocedure moet verhelderen. Daarnaast raadt ze de opleiding aan om de procedure lectoronafhankelijk te maken. De commissie apprecieert wel dat stagebegeleiders momenteel een beroep doen op medelectoren wanneer ze twijfels hebben bij een bepaalde cursist.

De commissie mist een geïntegreerde toetsing aan het einde van de opleiding. Het eindassessment staat volgens de commissieleden niet borg voor het behalen van alle competenties. De commissie kan namelijk niet waarnemen of de cursisten erin slagen om beheersingsniveau drie te behalen voor alle functionele gehelen. Bovendien vindt de commissie het vreemd dat niet alle cursisten een mondelinge verdediging doen. In het LIO traject is het eindbeoordelingsgesprek wel structureel geïntegreerd in het evaluatieproces. In het reguliere en het eenjarige traject is dit nog niet het geval, hoewel de opleiding aangeeft dat nagenoeg alle cursisten worden uitgenodigd op een eindbeoordelingsgesprek. Dit is momenteel nog niet standaard vervat in de beschrijving van het evaluatieproces.

De opleiding hanteert verscheidene evaluatievormen doorheen het traject. Ze evalueert de cursisten aan de hand van schriftelijke en mondelinge examens, open en gesloten boekexamens, leertaken, praktijktaken, simulatie-oefeningen en stageopdrachten. Het geven van feedback maakt deel uit van het evaluatieproces.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan de facetten 2.1, 2.3, 2.4, 2.5 en 2.6 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op het facet 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op het facet 2.2 en 2.7 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie heeft sterke waardering voor de verbeteringen die de opleiding op korte tijd heeft kunnen realiseren. De commissie meent dat de opleiding nog veel vooruitgang kan boeken, maar meent dat de basiskwaliteit is bereikt. De commissie geeft als voorbeeld dat de functionele gehelen een plaats kennen in het programma, de samenhang van het programma degelijk is uitgewerkt en er een waaier aan werkvormen wordt gebruikt. De commissie heeft er alle vertrouwen in dat het veranderingstraject en de implementatie van de verbetermaatregelen zullen leiden tot nog meer versterking van de kwaliteit. Zo verwijst de commissie naar de versterking van het programma door de samenwerking met CVO VIVO, VIVES en het werkveld.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 3.1.

De commissie zag enerzijds een grote betrokkenheid van het personeel bij de lerarenopleiding. Anderzijds merkte ze op dat er weinig overleg plaatsvond. De opleiding beschikte noch over een personeelsbeleid, noch over een professionaliseringsbeleid. De commissie twijfelde niet over de vakdeskundigheid van de lectoren. Ze stelde echter wel vast dat de personeelsploeg in haar geheel niet in het bezit was van de nodige vakdidactische, onderwijskundige en beleidsmatige deskundigheid.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het facet 'kwaliteit van het personeel' van de opleiding als voldoende.

De commissie waardeert dat de opleiding werk heeft gemaakt van een duidelijk personeelsbeleid. De visie en de missie van CVO VTI Brugge en de functiebeschrijvingen van de personeelsleden vormen de basis voor de uitvoering van het beleid. Het personeelsbeleid bestaat uit drie elementen. Ten eerste beschikt de opleiding over een uitgeschreven aanwervingsprocedure. Sollicitanten moeten voldoen aan bepaalde aanwervingscriteria. Ten tweede investeert de opleiding in de loopbaanbegeleiding van lectoren. De loopbaanbegeleiding omvat tijdens het eerste werkjaar de aanvangsbegeleiding door een mentor, een klasbezoek en minstens een coachingsgesprek. Daarnaast zijn er gedurende de hele loopbaan functionerings- en evaluatiegesprekken. Het derde element van het personeelsbeleid is het professionaliseringsbeleid. De opleiding stuurt het professionaliseringsbeleid vanuit verschillende invalshoeken. Ze focust op topics zoals digitale leerpaden, ICT-integratie, competentiegericht onderwijs, hervormingen binnen het secundair onderwijs, EHBO en internationalisering. Wat internationalisering betreft, kunnen zes lectoren participeren aan het Erasmus+ Programma.

De betrokkenheid en het enthousiasme van de lectoren komt duidelijk naar voor tijdens het visitatiebezoek. Daarnaast meent de commissie dat de lectoren beschikken over de nodige kwalificaties. Wat de academische gerichtheid van de lectoren betreft, ervaart de commissie echter een tekort. De commissie beveelt de opleiding bijgevolg aan om de academische gerichtheid van de lectoren explicieter in het professionaliseringsbeleid op te nemen met het oog op het verdiepen van de academische inhoudelijke kennisverdieping van de lerarenopleiding. Bovendien is de commissie van mening dat de lectoren verder dienen te evolueren van goede leraren naar goede lerarenopleiders.

In vergelijking met de vorige visitatie is collegiaal overleg nu structureel verankerd is. Lectoren van eenzelfde module komen regelmatig samen in modulewerkgroepvergaderingen om de inhoud van de module te bespreken en bij te sturen. De commissie vindt dat het overleg bijdraagt tot de optimalisering van het cursusmateriaal. Naast formeel overleg vindt er eveneens informeel overleg tussen lectoren plaats. De commissie apprecieert dat lectoren bij elkaar terecht kunnen voor ondersteuning.

De commissie stelt op basis van de gesprekken vast dat de samenwerking met CVO VIVO een mooie synergie tussen beide opleidingen oplevert. De commissie vindt het positief dat de opleiding een kritische vriend meeneemt in haar verbetertraject. De lectoren vonden het aanvankelijk moeilijk om het eigen materiaal te vervangen door het cursusmateriaal van CVO VIVO, maar de participatieve cultuur in CVO VIVO en de constructieve initiatieven binnen het CVO VTI Brugge, vergemakkelijkte deze overgang. De lectoren van CVO VTI Brugge ervaren de meerwaarde van de samenwerking en het overleg. De commissie heeft respect voor de wijze waarop de lectoren omgegaan zijn met alle veranderingen.

De opleiding heeft momenteel contacten met de Katholieke Hogeschool VIVES en met KULAK. De opleiding hoopt dat ze met behulp van externe experts een sterk verhaal kan brengen in de regio West-Vlaanderen. De commissie moedigt de inschakeling van vakgenoten en externe experts aan.

Conclusie bij onderwerp 3: Inzet personeel

Gegeven de positieve score die aan het facet 3.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 3.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 4.2.

De opleiding informeerde cursisten via Smartschool en via infomomenten. De lectoren namen de bredere begeleiding op zich en fungeerden als eerstelijnszorg. De commissie oordeelde dat de opleiding een algemene begeleidingsstructuur miste om cursisten actief op te volgen. Er was geen visie op studentenbegeleiding, geen ombuds- of vertrouwenspersoon en geen inhoudelijke trajectbegeleiding. De opleiding zette wel in op organisatorische flexibiliteit. Modules werden bijvoorbeeld op verschillende momenten in het jaar aangeboden.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de studiebegeleiding van de opleiding als voldoende.

De commissie stelt vast dat de opleiding inzet op toestroom-, instroom- en doorstroombegeleiding. Toekomstige cursisten worden geïnformeerd via de website, publieke informatieverstrekking, infomomenten en infobrochures. Geïnteresseerden kunnen steeds een afspraak maken met de opleidingscoördinator, de zorgcoördinator of het administratief personeel indien ze nood hebben aan extra informatie of begeleiding. Via een verplicht introductiemoment wil de opleiding vervolgens instromende cursisten informeren en ondersteunen. Tijdens de introductiesessie maakt de opleiding cursisten wegwijs in de organisatie van de opleiding. Praktische zaken zoals het gebruik van Smartschool, het aanvragen van stages en de faciliteiten op de campus komen op dat moment aan bod.

In functie van de doorstroombegeleiding neemt de opleiding verschillende initiatieven. In eerste instantie zijn de lectoren een laagdrempelig aanspreekpunt. De cursisten waarderen dat ze steeds bij de lectoren terecht kunnen met vragen. De lectoren voorzien daarnaast in feedback aan de cursisten bij opdrachten en examens. Tijdens de stages komt de stagebegeleider langs op de stageplaats om de cursisten te begeleiden en te coachen. Afhankelijk van het traject wordt de stagebegeleiding aangevuld met intervisie- en/of supervisiegesprekken. Ten tweede communiceert de opleiding met cursisten via smartschool. Op smartschool kunnen cursisten alle praktische informatie met betrekking tot de opleiding en de modules terugvinden. Ten derde investeert de opleiding in de ICT- en taalcompetenties van cursisten. De opleiding voorziet in een ICT-starterskit en een digitaal spellingspakket voor cursisten die op het vlak van ICT- en taalcompetenties tekorten ondervinden. De cursisten kunnen deze digitale pakketten zelfstandig doorlopen. Wanneer deze eerste remediërvorm ontoereikend is, kunnen de cursisten een bijspijkerkursus aanvragen. De commissie vindt het jammer dat de remediëring vrijblijvend is. Ze raadt de opleiding aan om gericht op te treden bij vastgestelde tekorten. Een vierde punt is de trajectbegeleiding. Cursisten kunnen een afspraak maken met de zorgcoördinator of de opleidingscoördinator indien het samengestelde traject onhaalbaar is wegens omstandigheden of indien cursisten een vrijstelling willen aanvragen. Het vijfde initiatief is de aanstelling van een ombuds- en vertrouwenspersoon. De cursisten zijn tevreden met de begeleiding die ze krijgen.

Tweemaal per semester komen de lectoren samen voor een cursistenbespreking. Tijdens de bespreking kunnen lectoren mogelijke problemen bij bepaalde cursisten signaleren binnen het lectorenteam. Sinds dit academiejaar voerde de opleiding een cursistvolgsysteem in. Op het einde van elke module zet elke lector zijn/haar feedback aan de cursisten op Smartschool. Lectoren kunnen de feedback van andere lectoren inkijken. Het systeem stelt de lectoren in staat om cursisten gericht op te volgen en te begeleiden. De commissie vindt het cursistvolgsysteem een mooi systeem.

Conclusie bij onderwerp 4 : Voorzieningen

Gegeven de positieve score die aan het facet 4.2 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 4.1 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.1.

De commissie oordeelde dat het kwaliteitszorgstelsel niet voldeed om de kwaliteit van de opleiding adequaat op te volgen. De uitwerking zat nog in de opstartfase. De cursisten werden reeds bevraagd, maar de opleiding bracht de input van het werkveld, de alumni en de afhakers nog niet systematisch in rekening. De bevestigingen en overlegorganen waren teveel gericht op basale feedback. Er waren geen streefdoelen geformuleerd waartegen de resultaten konden afgezet worden. De commissie verbaasde zich erover dat het zelfevaluatieproces slechts beperkt gebruikt werd als gemeenschappelijk denkproces en kader om de opleiding inhoudelijk te verbeteren.

Beoordeling hervisite

De commissie beoordeelt de evaluatie van de resultaten van de opleiding als onvoldoende.

In vergelijking met vorige visitatie beschikt de opleiding over een uitgewerkt kwaliteitszorgsysteem. De opleiding neemt de PDCA-cirkel als basis voor haar kwaliteitszorg. De visie en de missie geven richting aan de kwaliteitszorgcyclus. Naar aanleiding van de vorige visitatie schreef de opleiding een herstelplan. Het herstelplan werd vervolgens opgenomen in het globaal plan. Het globaal plan omvat verschillende strategische en operationele doelstellingen. De doelstellingen werden SMART uitgeschreven: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden. De doelstellingen zijn onderverdeeld in vier domeinen: mens, omgeving, methode en product. Via de overlegstructuren op centrum- en opleidingsniveau wil de opleiding ervoor zorgen dat het hele team de geplande veranderingen uitvoert en ondersteunt. Het meetplan gaat vervolgens na of de uitgevoerde plannen de gewenste resultaten met zich meebrengen. De commissie vindt het positief dat de opleiding kwaliteitszorg systematisch aanpakt. De commissie raadt de opleiding echter aan om kwaliteitszorg ook in de diepte aan te pakken. Primaire processen zoals het realiseren van de doelstellingen, het opstellen van toetsvragen en de onderbouwing van reflecties moeten meer op de voorgrond treden. Daarnaast beveelt de commissie aan om de PDCA-cirkel te vervolledigen. De verkregen meetresultaten moeten aanleiding geven tot een mogelijke herziening van het globaal plan.

Het meetplan van CVO VTI Brugge is gebaseerd op een praktijkvoorbeeld van School of Education. De opleiding gebruikt verschillende methoden om resultaten te verkrijgen. Ze doet hiervoor een beroep op verschillende actoren. De cursisten vormen een eerste belangrijke respondentengroep. Afhankelijk van het traject vullen cursisten tweejaarlijks of jaarlijks een tevredenheidsenquête in. De tevredenheidsenquêtes peilen naar algemene aspecten van de opleiding en specifieke modules. Om de drie jaar voorziet de opleiding in een SWOT-analyse voor de cursisten. Om de drie jaar is er eveneens een studietijdmeting per opleidingslijn. Afhankelijk van het traject bevraagt de opleiding de cursistenraad eenmaal per jaar of eenmaal per semester. Elk semester krijgen cursisten ook de kans om de vakdidactische week te beoordelen. Afhakende cursisten worden bevraagd nadat ze hun studies stopzetten. Ten tweede bevraagt de opleiding de alumni driejaarlijks. Ten derde verzamelt de opleiding informatie bij de lectoren via jaarlijkse SWOT-analyses en functioneringsgesprekken. Ten vierde organiseert de opleiding tweejaarlijks een mentorenbevraging. Als laatste volgt de opleiding inschrijvingscijfers, studievoortgangscijfers en studierendementcijfers op. Ze steunt eveneens op een benchmarkingdossier. De commissie dringt er bij de opleiding sterk op aan om te werken met streefdoelen zowel op het vlak van de doelstellingen als op inhoudelijk vlak. De commissie moedigt metingen aan de hand van toetsbare streefdoelen ten zeerste aan.

De opleiding geeft aan dat ze in de toekomst haar kwaliteitszorgsysteem wil omvormen naar het EFQM-model van CVO VIVO. Op termijn willen beide opleidingen samenwerken met betrekking tot het opstellen van actieplannen en meetplannen. De commissie is van mening dat de plaats van het EFQM-module binnen het kwaliteitszorgmodel van de opleiding nog onduidelijk is tijdens het visitatiebezoek.

Tot slot vindt de commissie dat het zelfevaluatie-rapport te uitgebreid en te gedetailleerd was, waardoor het moeilijk was om het overzicht te bewaren. Ook miste zij in sommige gevallen een kritische kijk op het beschreven traject. De gesprekken tijdens het bezoek vormden aldus een welkome aanvulling op het zelfevaluatie-rapport.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.2.

De commissie zag dat de opleiding al heel wat acties ondernomen had om de structuur van de opleiding te verbeteren. Ondanks de lijst met verbeteracties was de commissie van mening dat de opleiding nog onvoldoende inzetten op systematische kwaliteitsverbetering.

Beoordeling hervisitatatie

De commissie beoordeelt de maatregelen tot verbetering van de opleiding als voldoende.

De commissie is enthousiast over het hersteltraject van de opleiding. Na de vorige visitatie heeft de opleiding verschillende acties ondernomen en vele tekorten bijgestuurd. De samenwerking met CVO VIVO zorgde in CVO VTI Brugge voor een positieve invloed op het programma, aandacht voor professionalisering en een kritische houding bij de lectoren. De opleidingsverantwoordelijken slaagden erin om tijdens de transitie het nodige draagvlak te creëren bij de lectoren. De commissie raadt de opleiding aan om de lectoren verder te stimuleren om het eigenaarschap op te nemen ten aanzien van het vernieuwde programma.

De opleiding kan dankzij de bevragingen en de overlegstructuur rekening houden met de input van alle betrokkenen. Opmerkingen leiden vervolgens naar acties in de volgende vier domeinen: mens, omgeving, methode en product. De commissie merkt op dat de genomen maatregelen vooral betrekking hadden op procedurele aspecten. De opleiding bouwde onder andere een duidelijke overlegstructuur uit. Daarnaast investeerde ze in samenwerkingsverbanden met CVO VIVO, VIVES en KULAK. De opleiding maakte eveneens werk van een personeelsbeleid, een professionaliseringsbeleid en een kwaliteitszorgsysteem. De commissie raadt de opleiding aan om zich meer te focussen op de inhoud van het programma.

In haar zelfevaluatie-rapport schrijft de opleiding dat ze op basis van verkregen meetresultaten nieuwe acties wil ondernemen voor de volgende academiejaren. Het omvangrijke verbetertraject naar aanleiding van de hervisitatatie zorgde ervoor dat de opleiding aan de slag is gegaan met de externe resultaten van de vorige visitatie. De opleiding kon op het moment van de hervisitatatie nog geen verbetermaatregelen voorleggen op basis van eigen metingen. De commissie heeft begrip voor de situatie, maar benadrukt dat de opleiding de kwaliteitszorgcyclus volledig dient te doorlopen in functie van continue, diepgaande kwaliteitsverbetering.

Op basis van de gesprekken besluit de commissie dat de cursisten, de alumni, het werkveld en de lectoren tevreden zijn met de veranderingen die de opleiding afgelopen jaren heeft doorgevoerd.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.3.

De commissie meende dat de opleiding meer diende te investeren in overlegstructuren tussen lectoren. Cursisten konden eveneens meer betrokken worden. Een structurele samenwerking met alumni en werkveld ontbrak.

Beoordeling hervisitatatie

De commissie beoordeelt het betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld bij de opleiding als voldoende.

De commissie waardeert dat de opleiding de afgelopen jaren een duidelijke overlegstructuur heeft uitgebouwd. Op beleidsniveau komt het beleidsteam van CVO VTI Brugge maandelijks samen. Zeven keer per jaar vindt er een CVO-teamvergadering plaats voor de directie en alle coördinatoren van CVO VTI Brugge. Het beleidsteam van CVO VTI Brugge, CVO VIVO en VIVES ontmoeten elkaar ook meermaals per jaar.

Op SLO-niveau steunt het beleid van de opleiding op de betrokkenheid van de coördinatoren, de lectoren, de cursisten, het werkveld en de alumni. De SLO-coördinator en LIO-coördinator zitten maandelijks samen met de pedagogisch directeur in de opleidingsraad. De opleidingsraad is verantwoordelijk voor de interne kwaliteitszorg. De LIO-coördinatoren en LIO-begeleiders van CVO VTI Brugge en CVO VIVO spreken drie maal per jaar af om te reflecteren over het LIO-traject. Het volledige SLO-team van CVO VTI Brugge vergadert zes keer per jaar in verband met de organisatie van de SLO en de uitwerking van de doelstellingen. De lectoren van CVO VTI Brugge en CVO VIVO nemen daarnaast drie maal per jaar deel aan het modulewerkgroepoverleg van hun module. Er zijn ook nog vaste overlegmomenten in verband met de didactische leerlijn en de niet-didactische leerlijn. Per semester zitten alle lectoren samen voor de deliberatie van de cursisten.

Via de cursistenraad betreft de opleiding cursisten bij haar werking. Ten slotte stelde de opleiding een externe referentiegroep samen. In de externe referentiegroep zetelen verschillende vertegenwoordigers uit het werkveld en enkele alumni. De bedoeling is dat de referentiegroep eenmaal per jaar samenkomt en fungeert als klankbord voor de opleiding. Het betrekken van de referentiegroep is nieuw sinds academiejaar 2014-2015.

Naast de formele overlegmomenten is er ook voldoende informeel contact. Lectoren kunnen onder andere bij elkaar terecht met vragen en twijfels. Aangezien de lectoren voor de cursisten een laagdrempelig aanspreekpunt zijn, wordt ook langs informele weg de nodige input aangeleverd.

De opleiding organiseert ook verschillende schriftelijke bevestigingen bij de cursisten, de lectoren, de alumni en de mentoren. Op basis van de resultaten uit de bevestigingen formuleert de opleiding haar sterktes, haar zwaktes, de aanwezige opportuniteiten en mogelijke bedreigingen enerzijds en nieuwe doelen anderzijds.

De commissie waardeert dat de opleiding alle groepen systematisch betreft bij de interne kwaliteitszorg. De lectoren, de cursisten en het werkveld geven bovendien tijdens de gesprekken aan dat ze zich betrokken voelen. De commissie stelt vast dat er een duidelijke overlegstructuur en -cultuur aanwezig is in de opleiding.

Conclusie bij onderwerp 5 : Interne kwaliteitszorg

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 5.2 en 5.3 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op het facet 5.1 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De genomen verbetermaatregelen en de inspanningen die de opleiding levert om alle actoren te betrekken, compenseren de tekorten die de commissie heeft vastgesteld met betrekking tot de evaluatie van de meetresultaten en het gebrek aan streefdoelen.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 6.1.

Hoewel cursisten en alumni tevreden waren over de opleiding, gaf het werkveld aan dat het niveau van de cursisten lager lag in vergelijking met andere stagestudenten. Het werkveld maakte hierbij wel de opmerking dat het wel een positieve evolutie waarnam. De beoordeling en toetsing werd volgens de commissie te weinig gestuurd door de doelstellingen. De theorie en praktijk werden onvoldoende geïntegreerd. Op basis hiervan concludeerde de commissie dat de opleiding geen garantie gaf voor het realiseren van de basiscompetenties.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau van de opleiding als onvoldoende.

De commissie is van oordeel dat de opleiding er nog niet in slaagt om de vooropgestelde eindkwalificaties te bereiken omwille van twee grote redenen. Ten eerste vindt de commissie te weinig harde bewijzen terug in het programma om de realisatie van het beoogde niveau te garanderen. De tekortkomingen in het programma geven eveneens weinig garantie hiervoor (zie ook onderwerp 2). Ten tweede is de invoering van het vernieuwde programma nog niet helemaal afgerond, waardoor het bereikte niveau bij de cursisten nog niet zichtbaar is.

De commissie meent dat de opleiding de meeste basiscompetenties in voldoende mate realiseert, maar de commissie raadt de opleiding aan om de realisatie van de basiscompetenties met meer diepgang te benaderen vanuit een bredere visie en context zoals die internationaal door vakgenoten begrepen wordt. Hoewel de opleiding reeds een lange weg afgelegd heeft, meent de commissie dat de opleiding de resultaten bij de cursisten op het vlak van vakdidactiek en academische gerichtheid kan verhogen. Ook functionele gehelen zes tot en met tien verdienen meer plaats in het programma van het reguliere traject zodat de cursisten die ook op een hoger niveau kunnen realiseren. De integratiestage in het eenjarige traject is volgens de commissie een veelbelovend initiatief om deze moeilijkere functionele gehelen na te streven.

De module 'didactische competentie stage' (DCS) is het sluitstuk van de opleiding. Bij het afronden van DCS dienen cursisten alle basiscompetenties te bereiken. Enerzijds evalueren cursisten zichzelf aan de hand van het competentieboekje. Anderzijds verwacht de opleiding van de cursisten dat ze via een portfolio de beheersing van alle basiscompetenties kunnen aantonen. Het portfolio bevat onder andere lesvoorbereidingen, stageverslagen, PP-opdrachten, feedbackformulieren en dergelijke. Het portfolio levert met andere woorden de bewijslast voor het al dan niet behalen van alle basiscompetenties. Wanneer de stagebegeleider onvoldoende bewijzen terugvindt, nodigt hij/zij de cursist uit voor een eindassessment. De commissie stelt vast dat de beoordeling van de module DCS onduidelijk is. Ze beveelt de opleiding aan om te verhelderen hoe de eindbeoordeling concreet tot stand komt en om erover te waken dat daarbij alle FG worden meegenomen. Daarnaast dient de opleiding het niveau van de toetsen te verhogen.

Uit de alumnibevinging van academiejaar 2013-2014 blijkt dat alumni tevreden zijn over de opleiding. Volgens de alumni in de gespreksgroep geeft de opleiding voornamelijk een reflectieve en een kritische houding mee aan haar afgestudeerden. Het werkveld is nog niet formeel bevestigd over het functioneren van de alumni.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 6.2.

De commissie constateerde dat de opleiding niet beschikte over de nodige informatie om het studierendement op te volgen en op basis van deze gegevens een beleid te voeren.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt het onderwijsrendement van de opleiding voldoende.

De opleiding schrijft in het zelfevaluatie-rapport dat ze het niet eenvoudig vindt om het onderwijsrendement van de SLO te analyseren. Door de flexibiliteit kunnen cursisten zelf kiezen voor hoeveel modules ze zich inschrijven per semester. Sommige cursisten nemen bewust meer modules op per semester, andere cursisten doen er bewust langer over. Dit geeft mogelijk een vertekend beeld van de benodigde studieduur per traject. Cursisten van het regulier traject ronden de opleiding af in gemiddeld 5,4 semesters. Het reguliere normtraject duurt vier semesters. LIO-cursisten behalen hun diploma gemiddeld na drie semesters. Op basis van dit cijfer verlengde de opleiding de minimale duur van het LIO-traject van twee naar drie semesters. De gemiddelde studieduur van het eenjarig traject is een jaar.

De opleiding definieert studie-efficiëntie als de verhouding tussen het aantal studiepunten waarvoor een cursist slaagt en het aantal studiepunten waarvoor hij/zij zich inschreef. Binnen het reguliere traject behaalt 88% van de cursisten een studie-efficiëntie van 100%. 98% van de cursisten heeft een studie-efficiëntie van meer dan 80%. In het LIO-traject liggen de cijfers hoger. 96% van de cursisten behaalt een studie-efficiëntie van 100%. Alle LIO-cursisten hebben een studie-efficiëntie van meer dan 80%.

Uit de alumnibevinging blijkt dat 62% van de bevroagden momenteel in het onderwijs werkt. De opleiding merkt dat cursisten de overstap naar het onderwijs niet altijd vooropstellen. Sommige cursisten doen liever eerst andere praktijkervaringen op.

Sinds september 2014 brengt de opleiding het aantal afhakers in kaart. De opleiding peilt in een bevinging naar de redenen voor het stopzetten van de opleiding. De meerderheid geeft aan dat de combinatie tussen werk- of gezinsleven enerzijds en de opleiding anderzijds te moeilijk was.

De commissie merkt dat de opleiding inspanningen levert om studieduur en studie-efficiëntie in kaart te brengen. Ook de alumni en de afhakers worden de bevroagd. De commissie is echter van oordeel dat het onderwijsrendement niet accuraat wordt bijgehouden. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk hoeveel studenten uit een cohort het diploma halen en hoe lang ze daarover doen.

Conclusie bij onderwerp 6 : Resultaten

Gegeven de positieve score die aan het facet 6.2 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op het facet 6.1 maakt de commissie een positieve afweging.

De commissie meent immers dat wanneer de opleiding de tekorten in het programma aanpakt er voldoende garanties zullen zijn dat het beoogde niveau wordt bereikt.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan onderwerp 1, 2, 3, 4, 5 en 6 worden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding van CVO VTI Brugge.

De Specifieke lerarenopleiding aan de School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
<i>Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma</i>	V
<i>Facet 2.3: Samenhang van het programma</i>	V
<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	Ok
<i>Facet 2.5: Studietijd</i>	V
<i>Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud</i>	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	O
<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	G
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
<i>Facet 3.1: Kwaliteit personeel</i>	V
<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	O
<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
<i>Facet 5.1: Evaluatie resultaten</i>	V
<i>Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering</i>	O
<i>Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B</i>	V
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V
<i>Facet 6.2: Onderwijsrendement</i>	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door de School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel. Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 1: Doelstellingen van het programma

- Facet 1.1: Niveau en oriëntatie

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.7: Beoordeling en toetsing

Onderwerp 6: Resultaten

- Facet 6.1: Gerealiseerd niveau

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 24 februari 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen.

De School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel biedt de Specifieke Lerarenopleiding Muziek aan, die is ingebed in het Koninklijk Conservatorium Brussel. De School of Arts van de Erasmushogeschool biedt tevens een professionele bachelor musical en een academische bachelor/master muziek aan. De opleiding wordt zowel pre-service als in-service aangeboden.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 1.1.

De opleiding stelde de decretale basiscompetenties voor de leraar secundair onderwijs onvoldoende centraal in de doelstellingen van het programma. De sterke gerichtheid op het deeltijds kunstonderwijs vormde hiervoor de basis. Bovendien was de aandacht voor taal, diversiteit en ICT onvoldoende expliciet aanwezig in de doelstellingen. Ook dienden de ontwikkelingen in het deeltijds kunstonderwijs nauwer te worden opgevolgd.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het niveau en de oriëntatie van de opleiding als voldoende.

De commissie heeft op basis van het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken ter plaatse en het ingekeken materiaal, vastgesteld dat de opleiding aan de slag is gegaan met de opmerkingen van de vorige commissie. Zo stelt de opleiding de decretale basiscompetenties en attitudes voor de leraar secundair onderwijs centraal, zowel

formeel in de doelstellingen als in de onderwijspraktijk. Dit leidt er toe dat de opleiding niet langer louter gericht is op het deeltijds kunstonderwijs (DKO), maar ook een grotere focus aan de dag legt ten aanzien van het (kunst)secundair onderwijs. Op die manier voldoen de doelstellingen van de opleiding sterker dan voorheen aan de eisen en noden van het vakgebied en het werkveld.

De decretale basiscompetenties worden door de opleiding vormgegeven vanuit een visie op de muziekleraar. Ten behoeve hiervan werden door de opleiding vijf speerpunten gedefinieerd. Deze speerpunten zijn: 1) een goede muziekleraar is een inhoudelijk expert, 2) een goede muziekleraar is meester in de artistieke onderwijspraktijk, 3) een goede muziekleraar is een reflecterende en onderzoekende leraar, 4) een goede muziekleraar is creatief en veelzijdig, 5) een goede muziekleraar stelt muzikale beleving voorop. Het is voor de commissie duidelijk dat deze speerpunten bottom-up zijn gegroeid. De commissie acht dit begrijpelijk en vindt het positief dat de opleiding speerpunten definieert ten aanzien van de eigen onderwijspraktijk.

De functionele gehelen en basiscompetenties zijn helder en expliciet neergeschreven. Ook worden ze kenbaar gemaakt aan de studenten. De studenten weten dat de opleiding zich het lesgeven in verschillende onderwijscontexten tot doel stelt. Om een grotere transparantie hieromtrent te verwezenlijken, acht de commissie het zinvol een expliciete weging toe te kennen aan de functionele gehelen. Op basis van de gesprekken en het ingekeken materiaal, viel het de commissie immers op dat deze weging nu al impliciet aanwezig is.

In de gerichtheid ten aanzien van het deeltijds kunstonderwijs, ten slotte, valt het de commissie in positieve zin op dat de opleiding de ontwikkelingen in het DKO nauwer dan voorheen opvolgt.

Conclusie bij onderwerp 1: Doelstellingen

Gegeven de positieve score die aan het facet 1.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De decretale basiscompetenties uit het decreet werden in onvoldoende mate vertaald naar het programma. De opleiding bood geen garanties dat alle basiscompetenties aan bod kwamen in het programma van de studenten. Dit betrof onder andere het lesgeven in klassikaal onderwijs, dat afhankelijk was van de keuze van de stageplaats. Bovendien was de kennisbasis voor FG1, de leraar als begeleider van ontwikkelingsprocessen, beperkt, wat leidde tot een gebrekkige koppeling tussen theorie en praktijk. Het didactisch referentiekader was dan weer zwak en onvoldoende uitgebouwd. Ook was het referentiekader onvoldoende sturend voor de vakdidactieken, die eerder docent-afhankelijk werden ingevuld.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De opmerkingen van de vorige commissie hebben zichtbaar geleid tot aanpassingen in de opbouw van het programma en in de verschillende vakinhouden. De commissie stelde vast, op basis van het ingekeken materiaal, dat de aandacht voor de functionele gehelen en de basiscompetenties in het programma zichtbaar is toegenomen. De leerlijnen voor de didactische modules en praktijkopdrachten zijn goed uitgewerkt. Op die manier is het programma een adequate concretisering van de beoogde eindkwalificaties.

FG 1, 2 en 4 zijn sterk aanwezig in het programma. De focus op de primaire rol van de leraar, namelijk het lesgeven in de klas, primeert, zo stelt de commissie. Echter daar waar de schoolcontext in het verleden beperkt bleef tot het DKO, is die context nu uitgebreid naar het (K)SO. Een uitbreiding en versterking van deze rol met andere taken van de leraar is verder wenselijk. Zo haalt de commissie aan dat het leren evalueren van leerlingen, een advies over de studievoortgang van een leerling in een klassenraad of een gesprek aangaan met ouders nog maar beperkt aan bod komen in de opleiding. Ook functionele gehelen 6 tot en met 10 komen wel aan bod in het programma, maar minder frequent. De commissie kan deze keuze onderschrijven, maar vraagt dit te expliciteren.

Functioneel geheel 3, de leraar als inhoudelijk expert en functioneel geheel 5, de leraar als innovator/onderzoeker hebben een duidelijk zichtbare plaats in het programma. Voor wat de leraar als onderzoeker betreft, komt dit tot uiting in de verschillende onderzoeksopdrachten. Deze werden reeds bij de vorige visitatie positief bevonden. Functioneel geheel 3 komt tot uiting aan de hand van de vakinhoudelijke kennis die de studenten hebben opgedaan tijdens de bachelor- en masteropleiding, die in de SLO vertaald wordt naar specifieke vakdidactiek.

In het cursusmateriaal was zichtbaar dat de inhouden van verschillende vakdidactieken zijn versterkt. Dit leidt tot enkele best practices (o.a. piano), al verdienen andere vakdidactieken blijvende aandacht. De vakdidactieken worden niet enkel aangestuurd vanuit het vakdidactisch referentiekader, maar ook vanuit een brede kennisbasis op het vlak van algemene didactiek. De algemene didactiek is versterkt ten opzichte van de vorige visitatie en wordt bovendien voldoende gevoed door internationaal wetenschappelijk (vak)onderzoek. Dit leidt tot een betere koppeling tussen theorie en praktijk, en omgekeerd.

De vergrote aandacht voor alle functionele gehelen en basiscompetenties heeft ertoe geleid dat de aandacht voor klassikaal theoretisch onderwijs in het programma is toegenomen. Dit heeft ook geleid tot een verruiming van de verschillende vakdidactieken (esthetica, muzikale opvoeding, AMC...). Alle studenten in de opleiding komen nu in contact met zowel een DKO-, als een (K)SO-context. De commissie vindt dit positief.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.7.

De opleiding had geen toetsbeleid ontwikkeld. Hierdoor was de toetsing onvoldoende afgestemd op de basiscompetenties uit het decreet. Bovendien waren de toetsingscriteria onvoldoende transparant voor de studenten. Ook de feedback was beperkt. Ten slotte verliep de beoordeling van de stage onduidelijk.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de opleiding als onvoldoende.

De commissie heeft op basis van de gesprekken met docenten en het ingekeken materiaal, waaronder evaluatieopgaven, vastgesteld dat het toetsbeleid slechts embryonaal is ontwikkeld. De commissie heeft tijdens het bezoek een aantal examenopgaven ingekeken en meent dat deze van voldoende inhoudelijke kwaliteit zijn en geënt zijn op de basiscompetenties. Enkele vakdidactische examens waren evenwel te veel gericht op de vakinhoud, in plaats van op de vakdidactiek. Bovendien acht de commissie het zinvol om beheersingsniveaus te expliciteren, zodat deze ook zichtbaar worden in de wijze van toetsen en beoordelen.

De docenten hebben op basis van de opmerkingen van de vorige commissie de toetsen aangepast. Ook wordt er meer overlegd tussen de docenten over de wijze van toetsen en beoordelen. Dit overleg gebeurt binnen het vakgroepoverleg. Het overleg komt de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsen zeker ten goede, al heeft de commissie de indruk dat dit nog eerder ad hoc en informeel plaatsheeft.

In het academiejaar 2014-2015 werd gestart met een nieuwe procedure voor de beoordeling van de stage. De uitrol hiervan was nog lopende ten tijde van het visitatiebezoek, waardoor de kwaliteitsgaranties nog niet zichtbaar waren. De commissie heeft zich in haar oordeel hieromtrent voornamelijk gestoeld op datgene wat de opleidingsverantwoordelijken meedeelden. De opleidingsverantwoordelijken lichtten toe de beoordeling van de stage te enten op de decretale basiscompetenties en hierbij rekening te houden met de inbreng van de studenten, de mentoren en de stagebegeleider. In de preservicetraining zou na elke stageles door de mentor feedback worden gegeven aan de hand van een evaluatieformulier. Aan het einde van de stage zou de mentor een schriftelijke evaluatie aan de student overhandigen. De stagebegeleider evalueert dan de student na ieder stagebezoek, wat neerkomt op ten minste twee evaluaties op basis van minimaal twee bezoeken. Daarnaast zou ook het aandeel van de formatieve feedback en de begeleiding toenemen. De LIO-studenten schrijven een persoonlijk ontwikkelingsplan dat als uitgangspunt voor de evaluatie dient.

De vernieuwde eindevaluatieprocedure was op het moment van het visitatiebezoek nog niet zichtbaar in documenten, aangezien de eindbeoordeling van de studenten nog plaats moest vinden. Bovendien, en dit acht de commissie problematisch, was de vernieuwde procedure nog niet geformaliseerd en onvoldoende gekend bij alle actoren. De vernieuwde procedure, zoals mondeling toegelicht tijdens het bezoek, geeft de commissie op dit moment onvoldoende garanties op een transparante, gelijkgerichte en onafhankelijke evaluatie.

Ten slotte beveelt de commissie aan om de eisen die gesteld worden aan het portfolio te verduidelijken. Het portfolio is nu veelal een administratieve verzameling van documenten. Een inhoudelijke verrijking van het portfolio, met daaraan gekoppeld een evaluatie, strekt tot aanbeveling.

De commissie concludeert dat, ondanks genomen verbetermaatregelen, de toetsing er onvoldoende op gericht is na te gaan in welke mate de beoogde eindkwalificaties bij alle studenten worden bereikt.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan het facet 2.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op facet 2.7 maakt de commissie een positieve afweging.

De commissie verwacht dat de opleiding met de opmerkingen van de visitatiecommissie de evaluatiepraktijk zal bijsturen en optimaliseren. De commissie is van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn om deze verbetering aan te pakken.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 6.1.

De commissie oordeelde dat de opleiding onvoldoende garanties kon bieden dat het gerealiseerd niveau afgestemd is op de functionele gehelen. Zo haalde de commissie onder andere aan dat de studenten niet vertrouwd waren met het lesgeven in verschillende onderwijscontexten.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau van de opleiding als voldoende.

Op basis van de portfolio's van de studenten, het ingekeken materiaal en de gesprekken met studenten, alumni en werkveld meent de commissie dat het gerealiseerd niveau van de studenten is afgestemd op de te bereiken

decretale basiscompetenties. Zoals de commissie in onderwerp 2 aanhaalt, kennen alle functionele gehelen een zichtbare plaats in het programma. Dit leidt tot een versterking van de eindcompetenties van de studenten. Vanuit zowel de theorie als de praktijk, zijn de studenten beter dan voorheen voorbereid op het klassikaal theoretisch lesgeven in verschillende schoolcontexten, rekening houdend met de specifieke eisen omtrent de baan van muziekleraar. De commissie acht de versterking van het eindniveau positief aangezien de studenten nu vertrouwd zijn met de verschillende contexten waarvoor ze een lesbevoegdheid krijgen.

Met betrekking tot de portfolio's meent de commissie dat deze van een hoog niveau zijn. Voornamelijk de onderzoeksgerichtheid valt hierin op. Wel beveelt de commissie aan de portfolio's te vereenvoudigen, met het oog op een vermindering van de werklast. Daarnaast meent ze dat de eindbeoordeling van het portfolio, en dus ook van de stage, heroverwogen moet worden. De huidige methodiek kent volgens de commissie nog ruimte tot verbetering.

De alumni gaven de commissie te kennen snel werk te vinden. Ze zeggen dat de verruiming van het programma en de toegenomen aandacht voor de verschillende onderwijscontexten heeft bijgedragen tot een betere inzetbaarheid in de school. Ook het werkveld is tevreden met de veranderingen in het programma en geeft aan dat dit leidt tot een verhoogde kwaliteit van de afgestudeerden.

Conclusie bij onderwerp 6 : Resultaten

Gegeven de positieve score die aan het facet 6.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 6.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 1, 2 en 6 worden toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 3, 4 en 5 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO VTI Leuven

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK
Facet 2.5: Studietijd	V
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	O
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	O
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs VTI Leuven. Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid
- Facet 2.3: Samenhang van het programma
- Facet 2.5: Studietijd
- Facet 2.7: Beoordeling en toetsing

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

- Facet 5.1: Evaluatie resultaten
- Facet 5.3: Betrekken medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 25 februari 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen.

CVO VTI Leuven biedt diverse beroepsgerichte opleidingen aan binnen het secundair volwassenenonderwijs. Daarnaast richt het centrum de SLO in. SLO-cursisten kunnen kiezen tussen het reguliere traject en het traject voor leraren-in-opleiding (LIO). Het reguliere traject duurt vier semesters. Het LIO-traject duurt twee semesters en is enkel voor cursisten die al een lesopdracht van minimum 60% hebben. Cursisten kunnen afwijken van het traject indien de opleiding moeilijk te combineren valt met hun werk- en/of gezinsleven. Cursisten kunnen eveneens vrijstellingen aanvragen op basis van eerder verworven kwalificaties (EVK) en eerder verworven competenties (EVC). De opleiding bestaat uit 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De commissie stelde vast dat alle functionele gehelen in het programma aan bod kwamen, maar dat ze niet allemaal expliciet werden geëvalueerd. Op basis hiervan besloot de commissie dat de opleiding niet kon garanderen dat alle basiscompetenties verworven werden door de cursisten aan het einde van het traject. Daarnaast hadden de functionele gehelen een verschillend gewicht in de opleiding. De leraar als inhoudelijk expert (FG 3), de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5), de leraar als partner van ouders (FG 6) en de leraar als cultuurparticipatant (FG 10) kregen volgens de commissie onvoldoende aandacht. Vakdidactiek werd overgelaten aan stage mentoren en een leerlijn m.b.t. onderzoekscompetenties ontbrak. De commissie

waardeerde de aandacht die de opleiding toonde voor multiculturaliteit, maar raadde eveneens aan om meer aandacht te besteden aan schooltaal.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De decretale basiscompetenties en attitudes vormen de doelstellingen van het programma. De commissie stelt op basis van de competentiematrix en het ingekeken materiaal vast dat alle functionele gehelen aanwezig zijn in het programma. Het aandeel van elk functioneel geheel verschilt evenwel in omvang en in diepgang. De competentiematrix expliciteert daarnaast duidelijk welke competenties in welke module aan bod komen en waar de competenties geëvalueerd worden. De opleiding maakt ook een onderscheid in drie beheersingsniveaus. De commissie oordeelt dat de relatie tussen de doelstellingen en de inhoud van het programma transparant is. De commissie raadt de opleiding wel aan om haar opleidingsvisie nader uit te werken in de vorm van een opleidings specifieke invulling van de basiscompetenties. De competentiematrix kan verder gehanteerd worden als sturend en inspirerend ten aanzien van de inhoud van het programma.

De cursisten zijn goed op de hoogte van de doelstellingen en de basiscompetenties. De beoogde basiscompetenties per module worden systematisch opgenomen in de ECTS-fiches. Het programma is een voldoende concretisering van de eindkwalificaties en stelt de cursisten in staat om de eindkwalificaties te bereiken. De commissie beveelt de opleiding echter aan om de eindkwalificaties meer te koppelen aan de onderwijsbevoegdheden van de cursisten. Het programma garandeert namelijk niet dat cursisten leservaring opdoen binnen de vakken waarvoor ze een vereiste bekwaamheid hebben.

In vergelijking met de vorige visitatie krijgen de functionele gehelen zes tot en met tien meer aandacht. De opleiding probeert deze functionele gehelen, die in de praktijk moeilijker te realiseren zijn, via de opdrachten te betrekken in het programma. Wat de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) betreft, leverde de opleiding eveneens inspanningen. De commissie waardeert dat de opleiding een visie op onderzoekscompetenties heeft. Aan de hand van een onderzoeksleerlijn in de modules 'didactische competentie' en zinvolle opdrachten stimuleert de opleiding de onderzoekscompetenties van de cursisten. Op het vlak van vakdidactiek (FG 3) boekte de opleiding ook vooruitgang. Om vakdidactiek in het opleidingsprogramma te verwerken, heeft de opleiding enkele initiatieven genomen. De opleiding nodigt de cursisten uit om zich in te schrijven voor de 'Dag van de vakdidactiek' van CVO TSM te Mechelen. Tijdens de 'Dag van de vakdidactiek' geven ervaren leraren meer uitleg over het lesgeven in hun vakgebied. Daarnaast organiseert de opleiding samen met CVO TSM en de pedagogische begeleidingsdienst Mechelen-Brussel een vakdidactische avond. Andere vakdidactische nascholingen worden bekendgemaakt via Smartschool. De commissie vindt het jammer dat de deelname aan bovenstaande activiteiten vrijblijvend is en beveelt aan deelname hieraan te verplichten. In het programma zelf besteedt de opleiding aandacht aan vakdidactiek tijdens de lessen 'didactische competentie praktijkinitiatie' (DCP) en 'didactische competentie oefenlessen' (DCO). Tijdens de observatiestages van DCP, DCO en 'didactische competentie stage' (DCS) maken de cursisten opdrachten rond vakdidactiek. De genomen initiatieven geven volgens de commissie een mooie aanzet om vakdidactiek in het programma te verwerken. De commissie meent echter dat de opleiding haar vakdidactisch aanbod verder dient uit te werken en te onderbouwen. De commissie vindt de toegenomen aandacht voor vakdidactiek en onderzoek positief, maar beveelt de opleiding aan om hierin blijvend te investeren.

Naar aanleiding van de vorige visitatie investeerde de opleiding in taalontwikkelen lesgeven. De commissie constateert op basis van de verschillende gesprekken dat dit nu een sterk punt van de opleiding is. De opleiding verwerkt de aandacht voor schooltaal in verschillende opdrachten. Daarnaast geeft de opleiding in het zelfevaluatierapport aan dat ze aandacht heeft voor thema's zoals diversiteit, competentiegericht onderwijs en ICT.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.2.

De commissie constateerde dat de opleiding zeer praktijkgericht was. Ze raadde de opleiding evenwel aan om de praktijk reeds vroeger in het programma binnen te halen. Daarnaast beval ze de opleiding aan om stagementoren beter te controleren op vlak van vakdidactische bekwaamheid.

De academische gerichtheid daarentegen was volgens de commissie onvoldoende. Modules waren weinig theoretisch onderbouwd en niet altijd even actueel. Cursisten werden niet gestimuleerd om hun reflecties af te toetsen aan theoretische kaders en antwoorden theoretisch te onderbouwen. De commissie raadde de opleiding aan om (internationale) beleidsevoluties beter op te volgen. Differentiatie in functie van vooropleiding was wenselijk.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding als voldoende.

De commissie constateert op basis van het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken en het ingekeken materiaal dat de opleiding de professionele en academische gerichtheid van het programma heeft versterkt. Om de praktijkgerichtheid van het programma te verhogen, voerde de opleiding een observatiestage in. De commissie waardeert deze maatregel omdat de opleiding aan cursisten de kans geeft om reeds vroeg in het programma in aanraking te komen met de praktijk. De opdrachten van de theoretische modules zorgen eveneens voor een band met de praktijk. De commissie vindt het daarentegen jammer dat de opleiding de cursisten een grote vrijheid geeft voor de invulling van hun stage. De opleiding dient cursisten nadrukkelijker te stimuleren om stage te lopen in verschillende onderwijscontexten en in de verschillende onderwijsbevoegdheden waarvoor de stagiair het vereiste bekwaamheidsbewijs zal verwerven. De commissie benadrukt bovendien dat de opleiding de kwaliteit van de stagescholen en de stagementor beter dient op te volgen.

De commissie vindt het positief dat de opleiding de academische gerichtheid van het programma heeft verbeterd. De opleiding beschikt over een visietekst 'onderzoekskompetenties in onze SLO'. Via de visietekst ambieert de opleiding twee doelen. Ten eerste tracht de opleiding haar programma te baseren op onderzoek. De syllabi steunen inhoudelijk op recente literatuur. Zowel in de syllabi als in de ECTS-fiches verwijzen lectoren systematisch naar vakliteratuur. De lectoren volgen actuele ontwikkelingen op. Ten tweede streeft de opleiding onderzoekskompetenties na in elke module. In de modules 'didactische competentie' volgt de opleiding een duidelijke onderzoeksleerlijn. Op basis van de ingekeken portfolio's stelt de commissie vast dat de cursisten hun reflecties theoretisch onderbouwen. De opleiding verwacht ook dat cursisten relevante literatuur en theoretische kaders in de opdrachten verwerken. De commissie stelt de sterkere koppeling tussen praktijk en theorie in de reflecties op prijs.

De opleiding heeft eveneens een visie op vakdidactiek ontwikkeld. De commissie beveelt de opleiding aan om haar visie op vakdidactiek verder uit te werken om tot een beter onderbouwde invulling van vakdidactiek te komen. De commissie benadrukt dat vakdidactiek als een vertaling van de algemene didactiek niet volstaat. De opleiding dient actuele ontwikkelingen in de vakgebieden eveneens op te volgen. De cursisten kunnen vakdidactische literatuur raadplegen in de bibliotheek van de Katholieke Universiteit Leuven.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.3.

De opleiding beschikte over een competentiematrix waaruit bleek dat alle basiscompetenties afgedekt werden. Het was voor de commissie echter niet duidelijk in welke modules de verschillende competenties geëvalueerd werden. De opleiding maakte eveneens geen onderscheid in beheersingsniveaus.

De commissie meende dat de inhoudelijke samenhang van de modules niet altijd even duidelijk was. Door de modulaire aanpak en bijhorende flexibiliteit leken de modules, buiten de leerlijn didactische competentie, los te staan van elkaar. De commissie vroeg de opleiding om de samenhang van het programma te versterken. De praktijkcomponent binnen de verschillende modules kon eveneens beter afgestemd worden.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als voldoende.

CVO VTI Leuven biedt een regulier traject en een LIO-traject aan. Het regulier traject duurt vier semesters. Het LIO-traject duurt twee semesters en kan enkel gevolgd worden door cursisten met een LIO-baan. Wanneer het voorgestelde normtraject niet haalbaar is, kunnen cursisten een persoonlijk traject samenstellen. Cursisten kunnen eveneens vrijstellingen aanvragen op basis van eerder verworven kwalificaties (EVK) en eerder verworven competenties (EVC).

De opleiding volgt het structuurschema van het expertisenetwerk School of Education. Het schema steunt op vier pijlers. Ten eerste streeft de opleiding een maatschappelijke en beroepsgerichte competentie (MBC) na met de modules 'onderwijs en maatschappij' (OMA) en 'leraar en verantwoordelijkheden' (LEV). Ten tweede beogen de modules 'communicatie en overleg' (COO), 'begeleiding' (BEG) en 'groepsmanagement' (GRM) een pedagogisch-organisatorische competentie (POC). Ten derde zitten de psycho-pedagogische competenties (PPC) verwerkt in een gelijknamige module. Ten slotte dragen de modules 'didactische competentie algemeen' (DCA), 'didactische competentie praktijkinitiatie' (DCP), 'didactische competentie oefenlessen' (DCO) en 'didactische competentie stage' (DCS) bij tot het bereiken van didactische competenties (DC). De modulaire opbouw van het opleidingsprogramma zorgt ervoor dat cursisten kunnen afwijken van het normtraject. De keuzevrijheid van de cursisten wordt enigszins beperkt. Cursisten dienen te slagen voor de modules DCA en DCP alvorens ze kunnen starten met de module DCO. Pas na afronden van de module DCO kan een cursist zich inschrijven voor de module DCS. De overige modules kunnen in willekeurige volgorde doorlopen worden.

De opleiding omvat 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk. De praktijkcomponent van het reguliere traject bestaat uit 15 studiepunten opleidingspraktijk en 15 studiepunten preservicepraktijk. Tijdens de opleidingspraktijk doen de cursisten praktijkervaringen op in het opleidingscentrum. De preservicepraktijk speelt zich af in reële onderwijssituaties. De commissie ziet een duidelijke samenhang tussen theorie en praktijk. De koppeling tussen theorie en praktijk wordt zichtbaar in de opdrachten en in de reflecties. De observatiestage en het portfolio leggen eveneens een waarneembaar verband tussen praktijk en theorie.

De commissie stelt vast dat de opleiding de samenhang tussen de modules heeft versterkt. In de competentiematrix expliciteert de opleiding welke competenties in elke module aan bod komen en welk beheersingsniveau diezelfde module ambieert. Tijdens vakgroepvergaderingen en deelvakgroepvergaderingen stemmen de lectoren de inhoud van de modules op elkaar af. De lectoren geven elkaar bovendien toegang tot alle modules op Smartschool. De opleiding heeft een didactische leerlijn uitgeschreven. De lectoren van niet-didactische modules leggen zo veel mogelijk het verband tussen hun module en de DC-modules. De verbanden worden geëxpliciteerd in de ECTS-fiches. De cursisten geven tijdens de gesprekken aan dat ze de verwijzingen helder vinden. De commissie raadt de opleiding aan om de samenhang van het programma te verhogen via het e-portfolio.

Facet 2.5 Studielast

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.5.

Uit de studietijdmeting van de opleiding bleek dat de reële studietijd lager lag dan de begrote studietijd. De commissie meende dat de algemene, vrijblijvende formulering van opdrachten hiervan een oorzaak was. De vooropleiding van cursisten speelde eveneens een belangrijke rol. De commissie raadde de opleiding aan om studietijdmetingen ernstiger te nemen en de resultaten beter op te volgen.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de studielast van de opleiding als voldoende.

De opleiding verrichte een eerste studietijdmeting voor de modules uit het eerste semester van het academiejaar 2014-2015. Uit de resultaten van de studietijdmeting blijkt dat alle modules voldoen aan de begrote studietijd. De meeste modules halen echter net de ondergrens van de begrote studietijd per studiepunten. In vergelijking met de vorige visitatie heeft de opleiding het programma zwaarder gemaakt door de syllabi en de opdrachten te herwerken. De commissie benadrukt dat het behalen van de ondergrens geen eindpunt mag zijn. Dit geldt met name voor cursisten met een diploma hoger onderwijs. Daarnaast acht de commissie het wenselijk dat studietijdmetingen voor meer modules worden uitgevoerd om te borgen dat dit voor alle modules het geval is.

Op basis van de gesprekken met cursisten en alumni blijkt dat het programma voor cursisten met een diploma hoger onderwijs goed studeerbaar is en dat de studiebelasting evenwichtig gespreid wordt doorheen het semester. Bij de cursisten zonder diploma hoger onderwijs is de studeerbaarheid daarentegen matig. De commissie stelt vast dat er veel uitval is binnen deze doelgroep. De opleiding dient volgens de commissie structureel tegemoet te komen aan de noden van cursisten zonder diploma secundair onderwijs om uitval tegen te gaan.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.7.

De commissie constateerde dat de opleiding niet beschikte over een toetsbeleid. Lesgevers hadden een grote autonomie. Er waren geen heldere afspraken met betrekking tot de evaluatiecriteria, de scorebepaling, de afstemming van de te evalueren doelstellingen per module en de variatie in evaluatievormen. De commissie beval de opleiding aan om de beoordeling van de eindstage te herzien. Op het moment van de visitatie werkte de opleiding met het nemen van een 'eenvoudig gemiddelde'.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de opleiding als voldoende.

Op centrumniveau beschikt de opleiding over een visie op competentiegericht evalueren. De opleidingsverantwoordelijken verwachten van de lectoren dat zij deze evaluatievisie waarmaken voor hun modules. De competentiematrix verduidelijkt welke basiscompetenties in elke module geëvalueerd worden. De basiscompetenties worden opgesplitst in drie beheersingsniveaus. De beheersingsniveaus zijn begrijpen, toepassen in een oefensituatie en toepassen in een praktijksituatie.

De commissie meent dat de evaluatie transparant gebeurt. De ECTS-fiches vermelden telkens de gehanteerde evaluatievormen en de bijhorende puntenverdeling. De lectoren voegen de concrete evaluatiecriteria systematisch toe aan de opdrachten. De commissie waardeert de inspanningen die de opleiding levert, maar de band tussen de evaluatiecriteria en de basiscompetenties is momenteel niet altijd even helder. Uit de gesprekken met de cursisten blijkt dat de cursisten goed op de hoogte zijn van de verwachtingen, de evaluatievormen en de deadlines. De opleiding gebruikt verschillende evaluatievormen zoals mondelinge en schriftelijke examens, papers, groepsopdrachten, presentaties, enzovoort. De toetsvragen worden telkens verbeterd aan de hand van correctiesleutels.

Op basis van het ingekeken materiaal stelt de commissie vast dat het niveau van de toetsen goed is. Daarnaast oordeelt de commissie dat de opdrachten zinvol zijn. De commissie vindt het e-portfolio een veelbelovend initiatief. Vanaf januari 2015 houden cursisten alle opdrachten en reflecties bij in het e-portfolio. Via dit portfolio tonen de cursisten aan dat ze aan alle basiscompetenties werken doorheen de hele opleiding. Het e-portfolio wordt opgevolgd door de lectoren van de didactische modules. De cursisten waarderen dat de lectoren tussentijdse feedback geven op het portfolio en de opdrachten. De opleiding wil het e-portfolio inzetten als cursistvolgsysteem tijdens teamvergaderingen.

Voor de beoordeling van de stage baseert de opleiding zich op de beoordelingsformulieren van de mentoren, het stagebezoek van de stagebegeleider, het proces van de cursist en de ingeleverde taken. De stagebegeleider bespreekt eventuele twijfels tijdens de vakgroepvergaderingen. Bij problemen probeert de opleiding de cursist te remediëren enerzijds en anderzijds schakelt de opleiding een tweede lector in om een stagebezoek te brengen aan de cursist in kwestie. Na elk semester zitten de opleidingsverantwoordelijken en de lectoren samen voor de deliberatievergadering. Tijdens deze vergadering bespreekt men de eindcijfers van de cursisten. Of een cursist al dan niet slaagt, wordt beslist door het team. De commissie waardeert dat de stagebegeleiders kijken naar het hele traject van een cursist, maar stelt vast dat alle basiscompetenties en functionele gehelen niet expliciet bekeken worden in de eindbeoordeling. De commissie beveelt de opleiding aan om te zorgen voor een globaal overzicht van alle functionele gehelen in functie van de eindbeoordeling.

Ten slotte heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding de beoordeling en de toetsing heeft aangepakt in administratieve zin, maar dat de daadwerkelijke implementatie door de lectoren varieert. De opleiding dient de implementatie verder door te trekken naar alle modules in het programma. De commissie oordeelt bijgevolg dat de opleiding al een hele weg heeft afgelegd in vergelijking met de vorige visitatie, maar ze benadrukt eveneens dat de opleiding deze trend dient door te zetten en vol te houden.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.1, 2.2, 2.3, 2.5 en 2.7 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.4, 2.6 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.1.

Een gestructureerd kwaliteitszorgsysteem ontbrak volgens de commissie. De opleiding baseerde zich voornamelijk op informeel overleg en ad hoc samenkomsten bij problemen. De opleiding beschikte wel over goede contacten met cursisten, het werkveld en de lectoren. De commissie vond het ook positief dat de opleiding reeds investeerde in cursistenbevragingen. De evaluaties van de bevragingen gebeurden echter niet aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de evaluatie van resultaten van de opleiding als onvoldoende.

De commissie stelt vast dat de interne kwaliteitszorg van de opleiding steunt op het globale beleidsplan van het centrum enerzijds en het specifieke beleidsplan van de SLO anderzijds. Op centrumniveau heeft CVO VTI Leuven een stuurgroep kwaliteit samengesteld om het beleidsvoerend vermogen van het centrum te versterken. De stuurgroep bestaat uit een twaalfstal mensen uit de verschillende opleidingen van het CVO. De stuurgroep heeft

drie opdrachten. Ten eerste dient de stuurgroep het CVO-beleidsplan op te volgen, ten tweede wordt de stuurgroep ingeschakeld als overleg- en consultatieorgaan en ten derde zorgt de stuurgroep voor verbindingen tussen de verschillende opleidingen die het CVO aanbiedt. Op opleidingsniveau behandelt het SLO-beleidsplan de tekorten uit de vorige visitatie. De commissie oordeelt dat de opleiding beschikt over een ambitieus verbeterplan. De opleiding heeft eveneens een aanzienlijk aantal goede initiatieven op de rails gezet in functie van de hervisatie. Het is volgens de commissie echter niet duidelijk wie de regie en de opvolging van al die initiatieven uit het plan op zich neemt. De commissie beveelt de opleiding bijgevolg aan om dringend afspraken te maken omtrent kwaliteitsbewaking. Een beleidsmatige aansturing van het verbeterplan is noodzakelijk. De opleiding dient een onderscheid te maken tussen de kwaliteitsbewaking op centrumniveau en de kwaliteitsbewaking op opleidingsniveau. De commissie dringt erop aan dat de opleiding daarnaast telkens prioriteiten bepaalt en dat ze deze prioriteiten verankert in het beleid. De commissie adviseert de opleiding om het overzicht op alle verbeteracties te bewaren. De opleiding moet regelmatig reflecteren op de voortgang en follow-ups organiseren om een overzicht te krijgen.

De opleiding hanteert twee concepten om haar interne kwaliteitszorg vorm te geven. Ten eerste volgt de opleiding de PDCA-cirkel (plan, do, check, act). Ten tweede verwerkt de opleiding de PDCA-cirkel in het EFQM-model (European Foundation for Quality Management). De opleiding gebruikt Appreciative Inquiry als methodiek om te focussen op de sterktes van de opleiding. Via de sterke punten tracht de opleiding veranderingen te realiseren. Het werkveld geeft tijdens de gesprekken aan dat ze de positieve aanpak van de opleiding waardeert.

Het centrum en de opleiding organiseren regelmatig bevestigingen. Het centrum bevestigt alle personeelsleden, cursisten en externe partners om de drie à vier jaar. De opleiding evalueert eveneens haar werking. Na afloop van elke module vullen de SLO-cursisten een digitale bevestiging in op Smartschool. Wanneer een lector een module voor de eerste maal geeft, gebeurt de bevestiging mondeling. De resultaten van de bevestigingen worden besproken in de vakgroep. De commissie moedigt de opleiding aan om blijvend te investeren in de gezamenlijke cursusbesprekingen. Op het einde van het academiejaar bevestigt de opleiding de cursisten omtrent de realisatie van de opleidingsvisie en het opleidingsconcept van de SLO. Cursisten worden eveneens regelmatig bevestigd in functie van de loopbaanbegeleiding van de lectoren. In het academiejaar 2014-2015 startte de opleiding met studietijdmetingen voor alle modules. Naast de cursistenbevestigingen organiseert de opleiding ook enquêtes bij stage- en vakmentoren. Bij de alumni wordt jaarlijks gepeild naar hun tevredenheid over de opleiding en de realisatie van de basiscompetenties. De opleidingsverantwoordelijken geven in de gesprekken aan dat de resultaten van de bevestigingen aanleiding geven tot maatregelen ter verbetering. De commissie constateert echter dat de genomen maatregelen beperkt zijn. Op basis van de gesprekken stelt de commissie vast dat de opleiding geen toetsbare streefdoelen formuleert. De opleiding dient voor zichzelf te bepalen wanneer ze tevreden is met de resultaten uit de bevestigingen.

Tot slot vond de commissie het zelfevaluatierapport beschrijvend en informatief. Een kritische ingesteldheid kwam slechts beperkt naar boven in het zelfevaluatierapport.

Samengevat waardeert de commissie dat de opleiding aandacht toont voor haar interne kwaliteitszorg. De commissie vindt het ook positief dat de opleiding verschillende betrokkenen bevestigt. Een duidelijke regie van de kwaliteitszorgprocessen en toetsbare streefdoelen ontbreken echter. Op basis daarvan besluit de commissie dat er voor dit facet onvoldoende kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.3.

De opleiding betrok cursisten, lectoren, alumni en werkveld hoofdzakelijk informeel. De commissie beval aan dat de opleiding werk diende te maken van een structurele betrokkenheid van bovenstaande actoren. De

commissie stelde vast dat de opleiding veel plannen had gemaakt, maar er niet in slaagde om ze te realiseren. De oorzaak hiervan lag bij een kleine personeelsbezetting en onvoldoende beleidsvoerend vermogen.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld bij de opleiding als voldoende.

De commissie constateert dat de opleiding de verschillende actoren zowel formeel als informeel betreft bij de interne kwaliteitszorg. Op centrumniveau komt het directieteam vijf keer per jaar samen. De stuurgroep van het CVO zorgt ervoor dat het globale beleidsplan doorstroomt tot in de verschillende opleidingen en vakgroepen. In de vakgroepen bespreekt men de algemene beleidsdoelstellingen en toetst men de doelstellingen af aan de eigen opleiding. CVO VTI Leuven organiseert daarnaast drie- à vierjaarlijkse bevragingen bij haar personeel, bij de cursisten en bij externen.

Op opleidingsniveau worden de lectoren sterk betrokken bij het verbeterplan. De commissie stelt tijdens het bezoek vast dat de gemotiveerde lectoren de vernieuwingsprocessen dragen. Tijdens vakgroepvergaderingen bespreken de lectoren het verbeterplan en de module-evaluaties. De commissie adviseert de opleiding om een evenwicht te vinden tussen de dynamiek en de taakbelasting van het lectorenteam. Een sterkere beleidsmatige aansturing van de vernieuwingsactiviteiten is nodig. De commissie raadt het beleidsteam van de opleiding aan om meer overzicht te creëren en de regie in handen te nemen. De betrokkenheid van de lectoren wordt eveneens gestimuleerd tijdens de functioneringsgesprekken.

De opleiding bevrageert de cursisten, de alumni en de mentoren. De lectoren hebben daarenboven regelmatige contacten met de stageplaatsen van de cursisten. De opleiding geeft in het zelfevaluatie rapport aan dat ze binnenkort ook een focusgesprek met de alumni wil organiseren.

De commissie stelt het op prijs dat de opleiding op zoek is gegaan naar externe expertise. De opleiding werkt onder andere samen met de School of Education en de University College Leuven Limburg. Met betrekking tot vakdidactiek doet de opleiding beroep op CVO TSM en de Pedagogische Begeleidingsdienst Mechelen-Brussel. De cursisten van CVO VTI Leuven hebben daarnaast toegang tot de bibliotheek van de faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen van de Katholieke Universiteit Leuven. In 2012 participeerde de opleiding aan een collegiale visitatie van een andere SLO-opleiding. De commissie waardeert dat de opleiding zich via de verschillende samenwerkingsverbanden in een lerend netwerk plaatst.

Conclusie bij onderwerp 5 : Interne kwaliteitszorg

Gegeven de positieve score die aan het facet 5.3 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 5.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op het facet 5.1 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie meent dat de waargenomen verbetermaatregelen een compensatie vormen voor het gebrek aan aansturing. De commissie vertrouwt er bovendien op dat de opleiding beschikt over het nodige potentieel om de vastgestelde tekorten bij te sturen.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 2 en 5 worden toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 3, 4 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO TSM

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK
Facet 2.5: Studietijd	V
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs Technische Scholen Mechelen (TSM). Facet 2.1 'relatie tussen doelstellingen en inhoud' en facet 2.7 'Beoordeling en toetsing' kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende en hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 3 maart 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp 'programma'.

CVO TSM organiseert verschillende opleidingen voor volwassenen op het niveau van het secundair volwassenenonderwijs en het hoger beroepsonderwijs. CVO TSM biedt daarnaast de SLO-opleiding aan in verschillende trajecten. Ten eerste organiseert de opleiding drie avondtrajecten voor cursisten die de opleiding combineren met een job. De opleiding probeert de cursisten in de mate van het mogelijke onder te verdelen naargelang zijn/haar vooropleiding. Er is een groep hoger onderwijs, een groep secundair onderwijs en een gemengde groep. Een avondtraject duurt twee academiejaren. Het tweede traject is het LIO-traject. Dit traject wordt ingericht voor cursisten die overdag in de klas staan, maar nog geen bewijs van pedagogische bekwaamheid bezitten. Het laatste traject is het dagtraject voor cursisten die zich overdag gemakkelijk kunnen vrijmaken. Cursisten kunnen het LIO-traject en het dagtraject afronden na een academiejaar. Cursisten kunnen ook een eigen traject samenstellen in samenspraak met de trajectbegeleider. De lessen gaan door op campus Kruidtuin of campus Jef Denyn in het centrum van Mechelen. De volledige opleiding bestaat uit 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatierapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De commissie kreeg destijds een duidelijk beeld van de relatie tussen de basiscompetenties en de inhoud van het programma. De commissie constateerde echter dat de leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen (FG 1) onvoldoende aan bod kwamen. De reden hiervoor was dat vakdidactiek te beperkt in het programma aanwezig was. De leraar als onderzoeker/innovator (FG 5) verdiende eveneens meer aandacht. Daarnaast raadde de commissie aan om de relatie tussen doelstellingen en inhoud te verbeteren door de basiscompetenties te vertalen naar operationele leerdoelen per opleidingsonderdeel. De competentiegerichtheid van de theoretische modules kon eveneens versterkt worden.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De decretale basiscompetenties vormen de doelstellingen van de opleiding. De opleiding brengt via de competentiematrix in kaart welke basiscompetenties aan bod komen per opleidingsonderdeel. Uit de matrix blijkt dat het programma alle functionele gehelen afdekt. Aan de functionele gehelen wordt een verschillend gewicht toegekend. De commissie vindt dat geen probleem, zolang dit geëxpliciteerd kan worden. De leraar als cultuurparticipaat (FG 10) komt bijvoorbeeld het minst aan bod. De opleiding heeft ook aandacht voor de basisattitudes. De commissie waardeert dat de basiscompetenties geoperationaliseerd worden in

beheersingsniveaus. De commissie stelt bovendien vast dat de opleiding de competenties mooi vertaald heeft in leerdoelen per opleidingsonderdeel. De commissie beoordeelt de gerichte, systematische beleidsmatige aansturing van de concretisering van alle basiscompetenties in het programma als een sterk punt van de opleiding. De opleiding kan de competentiematrix verder hanteren om de inhoud van het programma te sturen en te inspireren.

De competentiegerichtheid van de opleiding is sinds de vorige visitatie versterkt. In het didactisch concept van de opleiding zijn de competenties een belangrijke pijler, naast autonomie en verbondenheid (ABC-model). De opleiding trekt de competentiegerichtheid vervolgens door naar alle modules en opdrachten. Cursussen en opdrachten worden op een gelijkgerichte manier opgesteld door gebruik te maken van sjablonen. Via de sjablonen communiceert de opleiding de doelstellingen systematisch naar de cursisten. Ook bij evaluatie en feedback wordt consequent verwezen naar de doelstellingen. De opleiding hanteert daarnaast een woordenwolk waarin alle functionele gehelen en attitudes verwerkt werden. De woordenwolk is terug te vinden op het voorblad van alle cursussen, in alle brochures en in alle brieven van de SLO. De commissie suggereert dat de woordenwolk nog meer potentieel kan hebben door de woorden in de wolk bewuster af te wegen in relatie tot een eigen visie op de leraar en het leren van leerlingen van waaruit de opleiding kan geïnspireerd worden.

In vergelijking met de vorige visitatie toont de opleiding structureel meer aandacht voor vakdidactiek (FG 1 en FG 3). De commissie vindt het positief dat de opleiding investeert in verschillende initiatieven. Ten eerste hebben de opdrachten binnen de module 'didactische competentie praktijkinitiatie' (DCP) een vakspecifieke focus. Cursisten moeten bijvoorbeeld een vakleraar interviewen, een vakgerichte nascholing volgen, een vakgerichte observatie uitvoeren en de microteachingsessie vakspecifiek invullen. Ten tweede vindt jaarlijks een 'DPB meets SLO'-moment plaats. Tijdens dit ontmoetingsmoment komen cursisten in aanraking met een deskundige vakbegeleider van de Diocesane Pedagogische Begeleidingsdienst. Ten derde reikt de opleiding vakdidactische fiches aan op Smartschool. In deze fiches verwijzen de lectoren naar de vakspecifieke leerplannen, bestaande handboeken en nuttige websites. De commissie vindt het jammer dat het gebruik van de fiches vrijblijvend is voor cursisten. Ten vierde organiseert de opleiding een 'Dag van de vakdidactiek'. Op deze dag komen de cursisten in aanraking met vakleraren uit hun vakgebied. Als laatste hanteert de opleiding het algemeen kader voor kwaliteitsvolle vakdidactiek van de School of Education. De opleiding geeft dit kader mee aan cursisten in de module DCP en tijdens de 'Dag van de vakdidactiek'. Ondanks de geleverde inspanningen stelt de commissie vast dat het kader nog niet voldoende gekend is bij de cursisten. Daarnaast meent de commissie dat de rol van vakdidactiek nog versterkt kan worden.

De commissie waardeert dat onderzoek en reflectie (FG 5) eveneens structureel meer aandacht krijgen in het programma. De opleiding heeft werk gemaakt van een conceptnota onderzoeksgerichte opleidingsdidactiek. Deze conceptnota verduidelijkt wat de opleiding verstaat onder een onderzoeksgerichte houding en dringt door tot in alle modules. Cursisten worden gestimuleerd om vakliteratuur en onderzoek te lezen. Daarnaast voeren de cursisten een praktijkgericht onderzoek binnen de module 'didactische competentie oefenlessen' (DCO). De commissie raadt aan om dit praktijkgerichte onderzoek verder te ontwikkelen. Cursisten kiezen bijvoorbeeld een onderzoeksvraag uit een lijst met vragen van het werkveld. De commissie vindt het niet helemaal duidelijk hoe de onderzoeksvragen verzameld worden en raadt de opleiding aan om hiervoor een procedure te ontwikkelen. Verder stelt de commissie vast dat de onderzoeksvragen veeleer ontwikkelvragen zijn dan onderzoeksvragen (zoals het ontwikkelen van een lessenreeks, didactisch materiaal ...). De opleiding beschikt eveneens over een conceptnota reflectie. Sinds dit academiejaar loopt er ook een reflectieleerlijn binnen de DC-modules.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.7.

De commissie stelde vast dat de toetsing van cursisten teveel berustte op kennisreproductie, hoewel de opleiding competentiegerichte toetsing voorop stelde. De commissie vond het niveau van de toetsing te basaal.

Evaluatiecriteria werden vaak niet geëxpliciteerd en mogelijkheden tot feedback waren beperkt. Naar de basiscompetenties werd volgens de commissie te weinig verwezen. De commissie waardeerde wel dat de opleiding verschillende evaluatievormen gebruikte.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de opleiding als voldoende.

Na de vorige visitatie ontwikkelde de opleiding een competentiegerichte visie op evaluatie. De basiscompetenties vormen de rode draad in de evaluatie. De commissie vindt de competentiegerichtheid van het programma ook terug in de examens, het portfolio, de stagebeoordeling en de feedback. De commissie is van mening dat het niveau van de toetsing voldoet, hoewel de toetsing in sommige modules toch nog te kennisgericht is. Daarnaast probeert de opleiding de toetsing lectoronafhankelijk te maken. Enerzijds zorgt de opleiding ervoor dat elke module door twee lectoren gegeven wordt. Beide lectoren stellen samen de cursus, de opdrachten en het examen op. Anderzijds maakt de opleiding gebruik van collegiale coaching. Aan de hand van een kijkwijzer analyseren telkens twee lectoren de kwaliteit van de examenvragen uit een andere module. De lectoren voorzien elkaar vervolgens van feedback. De resultaten van de analyse worden ook besproken in het team. Hoewel de commissie de collegiale coaching een mooi initiatief vindt, acht ze een sterkere aansturing en opvolging van wat de lectoren doen met de feedback noodzakelijk. De kwaliteitszorgcyclus dient volledig gesloten te worden om de resultaten van de collegiale coaching zichtbaar te maken.

De opleiding heeft eveneens sterk geïnvesteerd in het geven van feedback aan de cursisten. De gemaakte afspraken hebben betrekking op de vorm van de feedback. Lectoren moeten bijvoorbeeld bij de helft van alle opdrachten en bij elk tekort schriftelijke feedback leveren. De feedback moet bovendien ten laatste een week na het indienen van een opdracht ter beschikking staan van de cursisten. De cursisten ervaren de feedback als zinvol en constructief. Daarnaast meent de commissie dat de permanente evaluatie en de bijhorende feedback het groeiproces van de cursisten verder stimuleert en realiseert. De commissie vindt de aandacht voor feedback een sterk punt van de opleiding, maar vraagt de opleiding om erop te letten dat de hoge verwachtingen niet resulteren in een te zware taakbelasting bij de lectoren. De commissie raadt de opleiding aan om de vormelijke afspraken omtrent kwaliteitsvolle feedback aan te vullen met inhoudelijke afspraken.

De opleiding wil de evaluatie van de cursisten bewaken aan de hand van drie criteria: transparantie, validiteit en betrouwbaarheid. De opleiding slaagt erin om de beoordeling en de toetsing transparant te maken voor de cursisten. De evaluatiecriteria staan duidelijk vermeld in de ECTS-fiches, in de opdrachtenfiches, in de stagebeoordelingsformulieren en op het examen. De lectoren bereiden de cursisten voor op het examen door middel van studiewijzers, proefexamens of voorbeeldvragen. De cursisten geven aan dat ze weten wat de opleiding van hen verwacht. De commissie is wel van mening dat de inhoudelijke verdieping van concepten zoals vakdidactiek en praktijkgericht onderzoek kan bijdragen tot het verscherpen van de bijhorende evaluatiecriteria. De commissie merkt daarnaast dat er nog ruimte is voor verbetering met betrekking tot de criteria betrouwbaarheid en validiteit. Ze raadt de opleiding aan om haar begrip van beide concepten uit te klaren en te delen in het team.

Op centrumniveau werd eveneens een visietekst rond evaluatie uitgeschreven. De visietekst omvat een vierjarenplan, waarvan de eerste fase startte in het academiejaar 2014-2015. De commissie merkt dat de centrumbrede visie nog niet echt leeft binnen het lectorenteam. De opleiding geeft ook aan dat ze de opleidings specifieke visie en de centrumbrede visie verder dient af te stemmen.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.1 en 2.7 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 2 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 3, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Crescendo

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	O
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK
Facet 2.5: Studietijd	V
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	G
Facet 4.2: Studiebegeleiding	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs Crescendo. Facet 2.1 'relatie tussen doelstellingen en inhoud' en facet 2.3 'samenhang' kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende en hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 4 maart 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp 'programma'.

CVO Crescendo biedt, naast de SLO, ook opleidingen secundair volwassenenonderwijs en hoger beroepsonderwijs aan. Cursisten die zich inschrijven voor de SLO kunnen kiezen uit drie trajecten. Het eerste traject is het reguliere traject. Dit traject staat open voor cursisten met een diploma hoger onderwijs of een diploma secundair onderwijs. Mits een assessment en het volgen van de opstapmodules voor de onderdelen van een assessment waarvoor onvoldoende werd gescoord, kunnen cursisten zonder diploma secundair onderwijs zich ook inschrijven. Het reguliere traject duurt twee academiejaren en wordt aangeboden op de campus Vaartdijk te Mechelen. Binnen het reguliere traject kan een cursist opteren voor een apart traject volwassenenonderwijs. Het tweede traject is het traject voor leraren-in-opleiding (LIO). De voorwaarde voor het LIO-traject is dat de cursist een lesopdracht van minimum 500 uur heeft tijdens het academiejaar. Het LIO-traject duurt een academiejaar en wordt eveneens aangeboden op de campus te Mechelen. Het laatste traject is het eenjarig traject voor cursisten met een diploma hoger onderwijs. De lessen van het eenjarig traject vinden plaats op de campus Kluizeplein te Lier. Cursisten kunnen een aanvraag doen om van het modeltraject af te wijken. Deze gemotiveerde aanvraag bespreekt de cursist met de trajectbegeleider, in samenspraak met de opleidingscoördinator. De cursist krijgt bij het nemen van een beslissing advies van de trajectbegeleider en de opleidingscoördinator en is zo op de hoogte van de gevolgen die een afwijking heeft voor de studievoortgang. De trajecten tellen elk 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk.

In het academiejaar 2013-2014 schreven 336 cursisten zich in voor de SLO. 36,9% van de cursisten had een masterdiploma en 35,4% een bachelordiploma. De overige cursisten beschikten over een diploma hoger secundair onderwijs of een getuigschrift lager secundair onderwijs.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De commissie stelde vast dat het opleidingsprogramma al de decretale basiscompetenties en basisattitudes afdekte. De nagestreefde competenties per module werden zichtbaar door middel van de competentiematrix. De leraar als inhoudelijk expert (FG 3), de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5), de leraar als lid van het schoolteam (FG 7) en de leraar als partner van externen (FG 8) kwamen duidelijk minder aan bod. De invulling van vakdidactiek was volgens de commissie te beperkt. De commissie waardeerde de aandacht die de opleiding toonde voor taal en ICT. Ze raadde de opleiding aan om de doelstellingen met betrekking tot taalontwikkelen onderwijs door te trekken naar alle modules. De commissie meende ook dat de lectoren de modules inhoudelijk beter dienden af te stemmen. Lectoren legden binnen eenzelfde module namelijk eigen accenten, waardoor de verwachtingen ten aanzien van cursisten onduidelijk waren. Met betrekking tot het LIO-traject constateerde de

commissie dat het een meerwaarde zou zijn indien de opleiding de praktijk sterker zou koppelen aan theoretische kaders.

Beoordeling hervisitatione

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als onvoldoende.

De decretale basiscompetenties en attitudes vormen nog steeds de doelstellingen van de opleiding. Daarnaast prioriteert de opleiding vijf zelfgekozen speerpunten: diversiteit, taal, ICT, onderzoek en vakdidactiek. Per speerpunt ontwikkelde het opleidingsteam een leerlijn waarin de bijhorende competenties aan bod komen. De opleiding brengt de basiscompetenties en speerpuntcompetenties die per module geëvalueerd worden in kaart aan de hand van een competentiematrix. De functionele gehelen worden geoperationaliseerd in drie beheersingsniveaus. Uit de matrix blijkt dat het programma alle competenties afdekt. De commissie merkt hierbij echter op dat het enkel gaat om competenties die vervat zitten in de moduleopdrachten. Het is mogelijk dat er binnen de module zelf ook andere competenties aan bod komen. De commissie meent dat het beleid en de competentiematrix het programma onvoldoende aansturen. De opleiding gebruikt de competentiematrix voornamelijk als inventarisatiedocument. Volgens de commissie moet de matrix sturen en inspireren tot het maken van inhoudelijke keuzes en beleidskeuzes. De opleiding dient het onevenwicht in de functionele gehelen verder te onderzoeken. De commissie vindt het daarnaast vreemd dat de stagebeoordelingsformulieren niet alle functionele gehelen vermelden.

In vergelijking met vorige visitatie heeft de opleiding werk gemaakt van vakdidactiek (FG 3). De opleiding beschikt in de eerste plaats over een goede visie op vakdidactiek. Ze steunt hiervoor op het 'klavertje vier' van het Expertisenetwerk Lerarenopleidingen Antwerpen (Elant). Het 'klavertje vier' omvat het vak3didactisch model van School of Education (SoE), aangevuld met een taaldimensie. Daarnaast maken vakdidactische competenties deel uit van de speerpuntleerlijn. In de tweede plaats stelt de commissie vast dat de opleiding vakdidactiek inbrengt in het programma. De opdrachten van de opleidingsonderdelen 'didactische competentie' (DC) hebben een vakdidactische focus en in de module 'didactische competentie stage 2' (DCS2) volgen de cursisten verplicht een vakdidactische initiatie ingericht door Elant. De opleiding probeert eveneens om vakdidactiek te verwerken in de theoretische modules. De opleiding geeft de vakmentoren in de stagescholen een belangrijke rol in het bijbrengen van vakdidactiek. Op Smartschool kunnen de cursisten een verwijzing naar een online databank met vakdidactische informatie terugvinden.

Vanaf het academiejaar 2015-2016 zal CVO Crescendo in samenwerking met andere Specifieke lerarenopleidingen van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) een nieuwe module 'vakdidactische studie' inrichten. Deze module zal drie studiepunten tellen en bijna volledig worden aangeboden in afstandsonderwijs. Aan de hand van dit samenwerkingsverband proberen de CVO's van het GO! samen tegemoet te komen aan de verschillende vakken secundair onderwijs waarvoor de cursisten een bekwaamheidsbewijs kunnen verwerven. De SLO van CVO Crescendo zal hierbij verantwoordelijk zijn voor de vakken 'plastische opvoeding/beeldende kunst', 'mode/textiel' en 'baseducatie'. Voor elk van deze vakken zal het CVO een vakdidactische expert of een vakdidacticus aanstellen om de module te begeleiden. De Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! ondersteunt de CVO's bij de inrichting van de module en de concrete invulling van elke vakdidactiek. De commissie raadt de opleiding aan om het vakdidactisch aanbod in het netwerk verder te verruimen om tegemoet te komen aan alle verschillende vakken secundair onderwijs. Hoewel de verantwoordelijkheden voor vakdidactiek binnen het GO!-netwerk verdeeld worden, benadrukt de commissie dat de opleiding zelf verantwoordelijk dient te blijven voor de kwaliteit van de aangeboden vakdidactiek en dat ze de kwaliteit van de vakdidactiek binnen het netwerk mee dient te bewaken. De commissie heeft vernomen dat de PBD van het GO! mee de kwaliteit van het aanbod zal bewaken. Bij het aanwerven van de VDS-lectoren werkt de opleiding met een partner samen zodat vakdidactische deskundigen geselecteerd worden. De opleiding organiseert al drie jaar vakdidactische initiaties voor de vier CVO's van ELAnt en een van de lectoren van de opleiding coördineert deze initiaties. Vakdidactische deskundigen treden op als gastlectoren. De commissie waardeert dit, maar ze heeft tijdens het visitatiebezoek onvoldoende garanties gekregen dat de opleiding een zinvolle invulling zal geven aan de vakdidactische studie. Het vakdidactisch referentiekader, zoals door de opleiding gehanteerd, was slechts beperkt uitgewerkt. De commissie ziet in het algemeen positieve aanzetten, maar zij is van mening dat

vakdidactiek met meer diepgang ingevuld moet worden. De opleiding heeft nog slechts beperkt nagedacht over de rol en de functie van de module 'vakdidactische studie' in het programma. De commissie vindt het jammer dat de vakdidactische focus van opdrachten zich nu veelal beperkt tot het leerplan. Daarnaast kan de opleiding de cursisten sterker aansturen om alle vakdidactische initiatieven te integreren tot een vakdidactiek.

Met betrekking tot onderzoekscompetenties (FG 5) merkt de commissie enkele aanzetten op. De opleiding is zich bewust van het belang van een onderzoekende houding bij de cursisten. In de module 'begeleiding' voeren de cursisten een actieonderzoek uit rond een bepaald thema. In de andere modules proberen de lectoren de zoektocht naar (wetenschappelijke) bronnen te stimuleren, maar de commissie merkt dat het gebruik van bronnen te vrijblijvend is. Bovenstaande aanzetten zijn wel een eerste stap in de juiste richting, maar ze zijn volgens de commissie nog te beperkt en ze bevatten te weinig diepgang.

De focus op taalontwikkelen lesgeven (TOL) is volgens de commissie een sterk punt van de opleiding. TOL wordt systematisch geïntegreerd in de modules en de stage. Het werkveld staat positief tegenover de inspanningen die de opleiding op dit vlak levert.

CVO Crescendo biedt een specifiek traject aan voor cursisten die in het volwassenenonderwijs tewerkgesteld willen worden. Deze cursisten doen hun volledige stage in het volwassenenonderwijs. De commissie wil benadrukken dat een SLO-opleiding cursisten opleidt naar een diploma leraar secundair onderwijs. Een minimum aan praktijkervaring in het secundair onderwijs is bijgevolg noodzakelijk. De opleiding dient erover te waken dat de cursisten uit alle trajecten voldoende ervaring in de verschillende onderwijsvormen opdoen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.3.

De commissie stelde vast dat de inhoudelijke aansturing van de opleiding versterkt diende te worden. Volgens de commissie was er nood aan meer afstemming tussen en binnen de modules. De interactie tussen theorie en praktijk kon eveneens beter afgestemd worden. Leerlijnen waren niet aanwezig binnen de theoretische modules. De opbouw van de modeltrajecten was eerder gebaseerd op de beschikbaarheid van lectoren dan op inhoudelijke keuzes. De commissie vond dat de opleiding onvoldoende evenwicht vond tussen flexibiliteit en samenhang.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als voldoende.

CVO Crescendo biedt de SLO-opleiding aan in drie modeltrajecten: het reguliere traject, het LIO-traject en het eenjarig traject. Voor de opbouw van de modeltrajecten baseert de opleiding zich op het structuurschema van SloVo (Specifieke lerarenopleidingen van het Volwassenenonderwijs). De meeste modules worden in gecombineerd onderwijs aangeboden. In de DC-modules zit een volgtijdelijkheid. De cursisten starten met de module 'didactische competentie algemeen' (DCA). Daarna volgen de modules 'didactische competentie praktijkinitiatie' (DCP) en de module 'didactische competentie oefenlessen' (DCO). Aan DCP verbindt de opleiding de module 'didactische competentie stage 1' (DCS1). Aan DCO verbindt de opleiding de module DCS2. De eindstage (DCS3) kan pas aangevat worden na afronden van alle DC-modules. Voor de theoretische modules stimuleert de opleiding de cursisten om zich aan een bepaalde volgorde te houden, maar in de praktijk kunnen cursisten afwijken van de voorgelegde volgorde. Voor zowel de theoretische als de praktijkmodules stimuleert de opleiding de cursisten om zich aan de vastgelegde volgorde te houden. Bij praktijkmodules is dit ook structureel ingebouwd door de volgtijdelijkheid. Cursisten kunnen een gemotiveerde aanvraag doen om van het modeltraject af te wijken. Deze gemotiveerde aanvraag bespreekt de cursist met de trajectbegeleider (die eventueel met de opleidingscoördinator aftoetst) en de cursist krijgt dan advies. De commissie raadt de opleiding aan om de flexibiliteit van het programma sterker te bewaken in functie van de samenhang.

In vergelijking met de vorige visitatie is de inhoudelijke afstemming tussen modules verbeterd. De opleiding heeft vijf speerpunten gekozen die ze net als de basiscompetenties centraal stelt in het programma. Per speerpunt ontwikkelden de speerpuntwerkgroepen een visie en een leerlijn. Het overleg resulteerde in een diversiteitsleerlijn, een taalleerlijn, een ICT-leerlijn, een onderzoeksleerlijn en een vakdidactische leerlijn. De commissie vindt de ontwikkeling van leerlijnen een positief initiatief. Ze raadt de opleiding echter aan om de leerlijnen te verfijnen doorheen het hele programma. Daarnaast geeft de competentiematrix een overzicht van de competenties die per module geëvalueerd worden in de opdrachten. De opgemerkte hiaten en overlap zorgden voor een herwerking van de opdrachten. De commissie is van mening dat de inhoudelijke samenhang enkel gerealiseerd wordt op niveau van de opdrachten. Ze beveelt de opleiding aan om gebruik te maken van een inhoudelijke analyse van het programma om meer samenhang te realiseren. De opleiding dient de competentiematrix hierbij als sturend en inspirerend element voor de inhoud te hanteren. Ten slotte geven de cursisten tijdens het gesprek aan dat de modules een vergelijkbare opbouw hebben. Ondanks de stroomlijning van de modules stelt de commissie vast dat nog niet alle syllabi systematisch verwijzen naar de functionele gehelen.

De commissie acht de koppeling tussen theorie en praktijk als eerder beperkt. De commissie waardeert dat de lectoren van de theoretische modules consequent verwijzen naar de praktijk. Doorheen het programma werken de cursisten steeds meer toe naar de praktijk. De theorie daarentegen is volgens de commissie weinig tot niet terug te vinden in de praktijk. Lectoren proberen de wisselwerking tussen praktijk en theorie te stimuleren, maar de commissie ziet de theorie weinig terugkomen in de reflecties van cursisten. Het opnemen van de theorie in de reflecties is volgens de commissie te vrijblijvend. De commissie meent dat de cursisten de theoretische onderbouwing van hun reflecties zichtbaar dienen te maken. De opleiding speelt hierin een cruciale rol omdat zij via concrete feedback cursisten kan opvolgen, aansturen en bijsturen. Cursisten moeten tijdens het reflecteren systematisch de 'waarom'-vraag kunnen beantwoorden. Sinds vorige visitatie worden de theoretische modules nu ook afzonderlijk in het LIO-traject aangeboden. De commissie vindt het goed dat LIO-cursisten, net zoals de reguliere cursisten, voldoende theoretische kaders meekrijgen. De commissie beveelt aan om ook hier de koppeling tussen theorie en praktijk verder te versterken.

De opleiding heeft de afstemming binnen modules afgelopen jaren verbeterd. Lectoren van eenzelfde module komen regelmatig samen in vakgroepvergaderingen. Op Smartschool krijgt elke module een mapje waar alle lectoren van de module hun lesmateriaal samenbrengen. De moduleverantwoordelijke stuurt en coördineert de gelijkgerichtheid tussen de verschillende lectoren van eenzelfde module. De cursisten waarderen dat de lectoren van eenzelfde module samenwerken om hun module vorm te geven.

Samengevat constateert de commissie dat de opleiding reeds enkele stappen heeft ondernomen om de samenhang van het programma te garanderen. De opleiding dient de samenhang echter nog te versterken. Enerzijds dient de opleiding de modules te onderwerpen aan een inhoudelijke analyse, anderzijds is er nood aan een betere koppeling tussen theorie en praktijk en vice versa. Een sterkere aansturing vanuit het beleid is noodzakelijk volgens de commissie.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan het facet 2.3 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op het facet 2.1 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie stelt vast dat de opleiding nog veel vooruitgang kan boeken. De veranderingen die de opleiding reeds doorvoerde, geven de commissie echter het vertrouwen dat de opleiding het verbetertraject verder kan vormgeven.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 2 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 3, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO STEP

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		+
	<i>Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen</i>	V
Onderwerp 2: Programma		+
	Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	O
	<i>Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma</i>	V
	Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
	<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	OK
	<i>Facet 2.5: Studietijd</i>	V
	Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
	<i>Facet 2.7: Beoordeling en toetsing</i>	V
	<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel		+
	<i>Facet 3.1: Kwaliteit personeel</i>	V
	<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V
Onderwerp 4: Voorzieningen		+
	<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	V
	<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		+
	Facet 5.1: Evaluatie resultaten	O
	Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
	<i>Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B</i>	V
Onderwerp 6: Resultaten		+
	Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	O
	Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door CVO STEP. Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.3: Samenhang van het programma
- Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

- Facet 5.1: Evaluatie resultaten
- Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering

Onderwerp 6: Resultaten

- Facet 6.1: Gerealiseerd niveau
- Facet 6.2: Onderwijsrendement

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 12 maart 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen.

De opleiding wordt aangeboden door CVO STEP te Hasselt. CVO STEP biedt behalve de SLO nog vier HBO5-opleidingen, hotelopleidingen, tweedekansonderwijs en secundair volwassenenonderwijs aan. De SLO is modulair opgebouwd en kent een modeltraject van 4 semesters. Het LIO-traject is een specifiek traject voor wie reeds minimaal 500 uren voor de klas staat tijdens een schooljaar, maar nog geen diploma van leraar op zak heeft. In academiejaar 2013-2014 volgden 324 cursisten de opleiding.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatierapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De relatie tussen de doelstellingen en de inhoud van het programma was onvoldoende geborgd. De functionele gehelen werden niet vertaald in leerdoelen en beheersingsniveaus. De focus lag eenzijdig op de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen (FG 1), de leraar als opvoeder (FG 2) en de leraar als organisator (FG 4). De leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) kwamen amper aan bod.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als onvoldoende.

Op basis van inzage in het cursusmateriaal stelt de commissie dat alle decretale basiscompetenties en attitudes van de leraar secundair onderwijs aan bod komen in het programma. De aandacht voor de functionele geheelen 1, 2, 4 en 6 t.e.m. 10 is evenwichtig, doch niet geïnspireerd vanuit een visie op het geheel van de basiscompetenties of op een visie op de leraar, noch door diepgaande analyse binnen het lecturenteam omtrent de betekenis van de basiscompetenties in het licht van een dergelijke visie. De opleiding heeft een competentiematrix uitgewerkt, die de relatie tussen de doelstellingen en de inhoud van het programma op een heldere wijze inzichtelijk maakt. Evenwel meent de commissie dat de matrix meer sturend en inspirerend kan gehanteerd worden. De opleiding heeft aan de basiscompetenties beheersingsniveaus gekoppeld die geoperationaliseerd werden (weten, tonen, doen en doen in de praktijk). De beheersingsniveaus, zoals voorgesteld in de matrix, dienen evenwel verder te worden geëxpliciteerd zodat deze ook een inhoudelijke invulling krijgen, die als grondslag kunnen dienen bij de toetsing om na te gaan of het beoogd niveau ook gerealiseerd wordt.

De benadering van de leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5), twee aandachtspunten na de vorige visitatie, is op gang gekomen, maar blijft eerder beperkt.

Voor wat betreft functioneel geheel 3, zal CVO STEP in het academiejaar 2015-2016 in samenwerking met andere Specifieke lerarenopleidingen van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) een nieuwe module 'vakdidactische studie' inrichten. Deze module zal drie studiepunten tellen en bijna volledig worden aangeboden in afstandsonderwijs. Aan de hand van dit samenwerkingsverband proberen de CVO's van het GO! samen tegemoet te komen aan de verschillende vakken secundair onderwijs waarvoor de cursisten een bekwaamheidsbewijs kunnen verwerven. De SLO van CVO STEP zal hierbij verantwoordelijk zijn voor de vakken 'bouw en hout' en 'mechanica, lassen en constructie'. Voor elk van deze vakken zal het CVO een vakdidactische expert of een vakdidacticus aanstellen om de module te begeleiden. De Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! ondersteunt de CVO's bij de inrichting van de module en de concrete invulling van elke vakdidactiek. De commissie raadt de opleiding aan om het vakdidactisch aanbod in het netwerk verder te verruimen om tegemoet te komen aan alle verschillende vakken secundair onderwijs. Hoewel de verantwoordelijkheden voor vakdidactiek binnen het GO!-netwerk verdeeld worden, benadrukt de commissie dat de opleiding zelf verantwoordelijk dient te blijven voor de kwaliteit van de aangeboden vakdidactiek en dat ze de kwaliteit van de vakdidactiek binnen het netwerk mee dient te bewaken. Hoewel de commissie bovenstaand initiatief waardeert, heeft ze tijdens het visitatiebezoek onvoldoende garanties gekregen dat de opleiding een zinvolle invulling zal geven aan de vakdidactische studie. De opleiding heeft nog slechts beperkt nagedacht over de rol en de functie van de module 'vakdidactische studie' in het programma. De commissie vindt het bovendien jammer dat de vakdidactische focus van opdrachten zich nu veelal beperkt tot het leerplan.

Voor de invulling van functioneel geheel 5 heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding een visie op de leraar als onderzoeker heeft uitgewerkt. Hoewel de commissie dit waardeert, stelt ze vast dat er bij de lectoren en de cursisten verwarring heerst omtrent de gehanteerde begrippen in de visie (bv. de verschillen tussen wetenschappelijk onderzoek, praktijkgericht onderzoek, onderzoeksvraag, leervraag en reflectie). De verwarring hieromtrent werd zichtbaar tijdens de gesprekken, maar is ook aantoonbaar in de praktijkopdrachten, de bijhorende reflecties van cursisten en de feedback van de lectoren. Daarom dringt de commissie erop aan om het begrippenkader in de visie uit te werken en de visie te implementeren in het programma. Daarnaast verdienen de onderzoeksopdrachten voor de cursisten nadere aandacht. Het ontbreken van een operationele visie maakt immers dat de onderzoekende leerlijn (FG 5) niet voldoende aan bod komt in het programma.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.3.

De modulaire opbouw van het programma gaf de cursisten een zeer grote mate van flexibiliteit, waardoor de samenhang van het programma in het gedrag kwam. De koppeling tussen praktijk en theorie was onvoldoende geborgd.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als voldoende.

Het programma is modulair opgebouwd. Om de samenhang tussen de verschillende modules te garanderen werd een modeltraject van vier semesters opgesteld en werden voor de praktijkmodules volgtijdelijkheidsregels ingebouwd. Hierdoor is de horizontale en verticale samenhang van het programma versterkt ten aanzien van de vorige visitatie. Voor de theoretische modules is dit minder het geval en is waakzaamheid geboden.

De inhoudelijke samenhang van het programma is doordacht, wat tot uiting komt in de leerlijnen. Het programma telt drie leerlijnen: een adviserende leerlijn onderzoekscompetenties, een leerlijn didactische competentie en een leerlijn vakdidactiek. De leerlijnen zouden naar het oordeel van de commissie meer sturend moeten zijn voor de inhoud van de modules. De invulling van de leerlijn wordt nog te veel overgelaten aan de individuele lectoren. Zoals hierboven aangegeven dient de invulling van de leerlijn rond onderzoek en vakdidactiek inhoudelijk te worden versterkt.

De koppeling tussen theorie en praktijk is aanbod gestuurd door het integreren van praktijkvoorbeelden waarmee de cursisten kennis maken tijdens de stages. De koppeling van de praktijk naar de theorie (door de cursist) wordt dan weer minder expliciet aangewend. De cursisten gaven aan dat deze koppeling plaatsvindt in de mondelinge feedbackgesprekken. Lectoren sturen dit echter minder aan vanuit de reflectie of de schriftelijke feedback. De commissie acht het raadzaam dat de cursisten in de praktijkopdrachten meer verwijzen naar theoretische kaders en dat de lectoren dezelfde kaders hanteren bij het geven van feedback.

De praktijkcomponent van de opleiding kan ook in-service worden getraind. De commissie acht ook de samenhang van dit traject voldoende.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.6.

Het door de opleiding gehanteerde didactisch concept was onduidelijk en onvoldoende sturend voor de vormgeving van het programma. De didactische werkvormen sloten niet aan bij het vooropgestelde didactisch concept. De aanwezige heterogeniteit bij de studentenpopulatie werd onvoldoende gebruikt.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de afstemming tussen vormgeving en inhoud van de opleiding als voldoende.

Het didactisch concept dat de opleiding opgesteld heeft, is afgestemd op de functionele gehelen. Het didactisch concept omvat vijf pijlers. De pijlers zijn cursistgerichtheid, groei naar autonomie, competentiegerichtheid, authenticiteit en omgaan met diversiteit. De cursisten met wie de commissie sprak, gaven aan het didactisch concept te kennen en konden benoemen hoe de lectoren omgaan met het didactisch concept. De commissie waardeert het opzet van het didactisch concept, maar stelt dat de integratie van de vijf pijlers in het programma en de verbinding ertussen verbeterd moeten worden zodat de operationalisering van het concept sterker wordt vormgegeven.

De door de opleiding gehanteerde werkvormen zijn divers en liggen in lijn met het vooropgestelde didactisch concept. De opleiding hanteert o.a. onderwijsleergesprekken, opdrachten, rollenspelen, microteaching, begeleide peer- en zelfreflectie, interviews en groepswerken. De leermiddelen zoals de handboeken, de syllabi, de toetsen en het cursusmateriaal zijn verzorgd vormgegeven.

De aanwezige diversiteit in de cursistenpopulatie wordt door de opleiding deels benut. De opleiding differentieert tussen cursisten in de organisatie van het onderwijs en in de opdrachten. De lectoren stellen ook meer uitdagende opdrachten ter beschikking van de cursisten die dat wensen. Echter is dit vrijblijvend en wordt het gemengd cursistenpubliek nog maar beperkt strategisch ingezet. Gemengde groepen kunnen immers interessant zijn bij micro-teaching en de didactische opleidingspraktijk, zo meent de commissie. Bovendien zouden cursisten met een diploma hoger onderwijs meer structureel moeten worden uitgedaagd. De commissie vindt het bronnenmateriaal beperkt en niet altijd actueel.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.3 en 2.6 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.2, 2.4, 2.5, 2.7 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op facet 2.1 maakt de commissie een positieve afweging en verwacht zij dat de opleiding met de opmerkingen van de visitatiecommissie de relatie tussen de doelstellingen en het programma zal bijsturen en optimaliseren. De commissie is van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn om deze verbetering aan te pakken.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.1.

De opleiding beschikte niet over een systematisch kwaliteitszorgsysteem. Er werden metingen uitgevoerd, maar dit gebeurde onvoldoende grondig en de resultaten van de metingen werden onvoldoende geanalyseerd. De veranderingen in de opleiding werden niet aangestuurd en bewaakt vanuit de interne kwaliteitszorg.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de evaluatie van resultaten van de opleiding als onvoldoende.

De opleiding hanteert een door CVO STEP uitgewerkt kwaliteitszorgsysteem. Dit kwaliteitszorgsysteem werkt volgens de PDCA-cirkel en stelt het evalueren, verbeteren, borgen en opvolgen van de opleiding centraal. Het intern kwaliteitszorgsysteem is erop gericht alle betrokkenen op periodieke wijze te betrekken en te bevragen. Het valt de commissie positief op dat de opleiding veel tijd heeft geïnvesteerd in de ontwikkeling van een intern kwaliteitszorgsysteem. Ook de uitgevoerde metingen en de betrokkenheid van de stakeholders zijn sterke punten.

De commissie heeft het meetplan, de metingen en de resultaten ervan ingekeken tijdens het bezoek. Op basis hiervan meent de commissie dat het meetplan en de metingen van de opleiding nog onvoldoende zijn afgestemd op het primaire onderwijsproces, maar nu veelal peilt naar data in de marge van het onderwijsproces. Een groot aandeel van de metingen betrof onder andere de tevredenheid van de cursisten in het kader van de organisatie van het onderwijs of de informatieverstrekking aan stakeholders. De uitgevoerde metingen dienen de focus te verruimen richting de beoogde leerresultaten, het onderwijsproces en het gerealiseerd eindniveau, zo stelt de commissie. De interne kwaliteitszorg moet erop gericht zijn na te gaan of de cursisten bij het afstuderen het beoogde niveau ook daadwerkelijk hebben gerealiseerd. Hiervoor acht de commissie het zinvol om de evaluatie van de resultaten te enten op de doelen van het programma, meetbare streefdoelen te formuleren en systematisch in overleg te gaan met externen.

Specifiek dient het kwaliteitszorgsysteem te focussen op het gerealiseerd niveau in het bijzonder het gerealiseerd niveau van FG 3 en FG 5. Ten behoeve hiervan heeft de commissie reeds vermeld dat zij versterking nodig acht in het programma. Op basis van het cursusmateriaal en de portfolio's meent de commissie immers dat er weinig garanties zijn dat alle afgestudeerden de beoogde basiscompetenties van FG 3 en FG 5 bereiken.

Ten slotte stelt de commissie dat de opleiding nood heeft aan een ijkpunt ten aanzien van andere gelijkaardige opleidingen. De commissie raadt de opleiding aan om op periodieke wijze met externen in overleg te gaan met het oog op het vergelijken van de opleiding.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.2.

De genomen verbetermaatregelen focusten op praktisch-organisatorische bijstellingen en niet op inhoudelijke bijstellingen.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de maatregelen tot verbetering van de opleiding als voldoende.

Naar aanleiding van de vorige visitatie heeft de opleiding verbetermaatregelen genomen op basis van resultaten uit de verschillende metingen en bevragingen. Het nemen van verbetermaatregelen wordt voornamelijk extern aangestuurd. Zo werden o.a. de aanbevelingen van de vorige commissie opgevolgd. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding plichtsbewust en met een zekere grondigheid te werk is gegaan. In een volgende fase dient de opleiding meer verbetermaatregelen te nemen die geënt zijn op het primaire onderwijsproces (doelstellingen, onderwijsproces en resultaat). Ook kunnen de genomen maatregelen meer aangestuurd worden vanuit de eigen evaluatie.

De commissie raadt aan om, na de implementatie van de verbetermaatregelen, meer aandacht te tonen voor de verdere opvolging en evaluatie van de genomen maatregelen. Zo valt het de commissie immers op dat de PDCA-cirkel niet systematisch wordt gesloten. Dit hangt ook samen met bovenstaande opmerking waar de commissie aangaf dat de interne kwaliteitszorg nog te weinig gericht was op het valideren van het beoogd eindniveau.

Conclusie bij onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

Gegeven de positieve scores die aan het facet 5.2 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 5.3 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op facet 5.1 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie meent dat het voor de opleiding mogelijk is om de evaluatie van de resultaten sterker te enten op het primaire onderwijsproces en de PDCA systematisch te sluiten. De opleiding heeft hiervoor alles reeds in handen zoals een uitgewerkt kwaliteitszorgsysteem, een meetplan en de grote betrokkenheid van de stakeholders.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 6.1.

De opleiding kon geen garanties bieden dat alle functionele gehelen werden gerealiseerd.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau van de opleiding als onvoldoende.

De invoering van het vernieuwde programma is nog maar recent, waardoor er slechts weinig afgestudeerden van het nieuwe programma zijn, die een indicatie kunnen vormen van het gerealiseerd eindniveau. Daarom steunen de bevindingen van de commissie op onder andere de kwaliteit van de portfolio's, de reflecties van cursisten en de toetsen.

De commissie meent op basis van het ingekeken leer materiaal (syllabi, handboeken en portfolio's) en de gesprekken ter plaatse dat de functionele gehelen 1, 2, 4 en 6 tot en met 10 een plaats kennen in het programma en dat de cursisten de basiscompetenties over het algemeen op een voldoende niveau bereiken. Het gerealiseerde niveau, voor wat betreft het beheersingsniveau 'weten' voldoet voor alle cursisten. Evenwel is het nog niet expliciet aantoonbaar of dit beheersingsniveau ook bereikt wordt voor functioneel geheel 3 en 5. Het al dan niet bereiken van de beheersingsniveaus 'tonen' en 'doen', hangt veelal in grote mate af van de invulling die de lectoren aan de modules geven. De oorzaak hiervan is dat de beheersingsniveaus nog sterker moeten worden doorgetrokken naar alle modules en dat alle docenten dezelfde invulling moeten geven aan de beheersingsniveaus.

De commissie acht het niveau van de meeste portfolio's en reflecties over het algemeen op orde. Enkele portfolio's en reflecties waren echter van een minder niveau. In laatstgenoemde portfolio's en reflecties was er beperkte aansturing vanuit de theoretische kennisbasis en was reflectie uitsluitend vanuit de praktijk zichtbaar. In sommige modules is ook de kwaliteit van de toetsen volgens de commissie voor verbetering vatbaar.

De inzetbaarheid van de alumni is naar de mening van de commissie op orde. De alumni gaven aan tevreden te zijn met de doorlopen opleiding. Ook het werkveld gaf aan tevreden te zijn met de kwaliteiten van de afgestudeerden.

De bovenstaande argumentatie maakt dat de commissie meent dat het gerealiseerd niveau niet voldoet. Zo wordt vastgesteld dat sommige cursisten afstuderen in de opleiding, zonder expliciete garanties dat zij het beoogd eindniveau bereiken. Zoals reeds aangehaald dient de interne kwaliteitszorg deze aspecten veel sterker te bewaken.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 6.2.

De opleiding bracht de onderwijsrendementen onvoldoende in kaart.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt het onderwijsrendement van de opleiding als voldoende.

De commissie heeft op basis van het zelfevaluatierapport vastgesteld dat de opleiding veel metingen heeft uitgevoerd om het onderwijsrendement in kaart te brengen. De commissie waardeert deze inspanningen. Uit de cijfers uit het ZER blijkt dat gemiddeld 82% van de cursisten slaagt voor de theoretische opleidingsonderdelen. 85% van de cursisten slaagt voor de praktische modules. De drop-out ligt het hoogst bij de modules Didactische competentie Algemeen en Communicatie en Overleg. Dit zijn de eerste modules die de cursisten volgen in het modeltraject.

De commissie is tevreden dat de opleiding de onderwijsrendementen in kaart brengt en deze analyseert. De commissie meent wel dat de analyse van de resultaten grondiger kan gebeuren en dat op basis van de resultaten verbetermaatregelen moeten worden genomen. Zo kan onderzocht worden wat de rendementcijfers zijn van de cursisten in functie, van hun vooropleiding.

Conclusie bij onderwerp 6 : Resultaten

Gegeven de positieve score die aan het facet 6.2 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding. Ondanks de negatieve score op facet 6.1 maakt de commissie een positieve afweging.

De commissie meent immers dat wanneer de opleiding de tekorten in het programma aanpakt er voldoende garanties zullen zijn dat het beoogde niveau wordt bereikt.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 2, 5 en 6 worden toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 3 en 4 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Lethas

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		+
	<i>Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen</i>	V
Onderwerp 2: Programma		+
	Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
	<i>Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma</i>	V
	Facet 2.3: Samenhang van het programma	G
	<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	OK
	<i>Facet 2.5: Studietijd</i>	V
	<i>Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud</i>	V
	<i>Facet 2.7: Beoordeling en toetsing</i>	V
	<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel		+
	<i>Facet 3.1: Kwaliteit personeel</i>	V
	<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V
Onderwerp 4: Voorzieningen		+
	<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	V
	<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		+
	<i>Facet 5.1: Evaluatie resultaten</i>	V
	<i>Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering</i>	V
	<i>Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B</i>	V
Onderwerp 6: Resultaten		+
	<i>Facet 6.1: Gerealiseerd niveau</i>	V
	<i>Facet 6.2: Onderwijsrendement</i>	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door CVO Lethas. De facetten 2.1 'relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma' en 2.3 'samenhang' kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende en hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 13 maart 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp 2 'programma'.

De Specifieke lerarenopleiding van CVO Lethas wordt aangeboden te Brussel. De opleiding biedt een gewoon traject (standaard) en een traject voor 'Leraren in opleiding aan. Het standaardtraject wordt gespreid over 4 semesters.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

Bij de vorige visitatie bood het programma onvoldoende garanties dat alle basiscompetenties en basisattitudes op voldoende niveau aan bod kwamen. De leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) waren sterk onderbelicht. De cursisten met een diploma hoger onderwijs werden onvoldoende uitgedaagd om aan de hand van wetenschappelijke literatuur, de eigen praktijk te onderbouwen. Het taalbeleid van de opleiding kon nog versterkt worden.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

Op basis van het zelfevaluatie-rapport en de materialen ter inzage tijdens het bezoek oordeelt de commissie dat alle decretale basiscompetenties en -attitudes van de leraar secundair onderwijs op voldoende wijze aan bod komen in het programma. De opleiding streeft er naar leraren af te leveren die functioneren in een grootstedelijke context. De eigen visie op de leraar operationaliseert de opleiding via beroepsrollen en beroepstaken. De opleiding heeft de basiscompetenties en attitudes kritisch geanalyseerd. Dit leidde tot een herordening van de functionele gehelen door de functionele gehelen te verbinden met de beroepsrollen en beroepstaken en ze verder te concretiseren in vier beheersingsniveaus. De beroepstaken, -rollen en beheersingsniveaus worden doorgetrokken naar de opdrachten, de toetsen en de feedback, waardoor een consistent geheel ontstaat voor lectoren en cursisten. De commissie waardeert deze aanpak ten zeerste. Als aanbeveling suggereert de commissie om het beheersingsniveau 'niet voldoende' te herdefiniëren.

Bovendien heeft de herordening van de functionele gehelen geleid tot het opstellen van een nieuwe competentiematrix. In de matrix wordt per module verduidelijkt welke competenties worden vooropgesteld in de leerinhouden en in de evaluatie. De commissie heeft vastgesteld dat het opstellen van de matrix niet beperkt bleef tot een inventarisatieopdracht, maar dat de matrix wordt gebruikt als een instrument om de inhoud van het programma af te stemmen op de beoogde doelstellingen.

De leraar als inhoudelijk expert (FG 3) heeft ten opzichte van de vorige visitatie een duidelijke plaats gekregen in het curriculum. Het vakdidactische referentiekader is naar het oordeel van de commissie voldoende ontwikkeld en geeft voldoende sturing aan de invulling van de vakdidactische opdrachten. Het vakdidactisch kader (vakdidactiek) werd ontwikkeld door verschillende aanbieders van de SLO. CVO Lethas neemt bijkomende stappen om het kader te implementeren in de onderwijspraktijk. Dit resulteert in goede vakdidactieken voor NT2 en Islam. De commissie meent dat de vakspecifieke didactiek voor vele andere domeinen evenwel nog verder kan worden uitgebouwd. De opleiding is zich hiervan bewust en heeft in het verleden reeds bewust gezocht naar partners binnen het scholennetwerk en het samenwerkingsverband.

De leraar als onderzoeker (FG 5) is evenzeer versterkt. De commissie heeft een leerlijn aangetroffen doorheen de verschillende opdrachten, die de cursisten in contact brengt met wetenschappelijk onderzoek, zelf literatuur en bronnen laat verzamelen en ten slotte laat rapporteren. Tijdens de gesprekken die de commissie met de cursisten voerde, gaven de cursisten met een diploma hoger onderwijs aan meer uitdaging te willen. De commissie meent dat het voor deze cursisten mogelijk moet zijn om het hoogste beheersingsniveau na te streven. Dit vergt evenwel een diepgaandere theoretische benadering van de verschillende leerinhouden, alsook een permanente stimulans op het vlak van de onderzoekende houding. Daarnaast is de commissie van mening dat de opleiding het verschil tussen onderzoeksvaardigheden en reflectievaardigheden verder dient te expliciteren. Voor de verdere versterking van functioneel geheel 5 vindt de commissie het zinvol om externe partners en specialisten te betrekken.

Ten slotte heeft de commissie vastgesteld dat het taalbeleid van de opleiding sterk ontwikkeld is. De cursisten worden bij de instroom gescreend op taalvaardigheid en tijdens de opleiding is de aandacht voor taal, zowel in de leerinhouden als de evaluatie, groot. Het competentieboekje bevat bovendien enkele taalnormen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.3.

De modulaire opleidingsbouw bracht veel flexibiliteit mee, waardoor de samenhang voor de cursist niet zichtbaar was. De praktijkopdrachten waren bovendien versnipperd.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als goed.

De commissie oordeelt dat de samenhang van het programma sterk is verbeterd ten aanzien van de vorige visitatie. De opleiding is modulair opgebouwd (tien modules), maar heeft voor zowel het reguliere als het LIO-traject een modeltraject uitgewerkt. Het modeltraject omvat volgtijdelijkheidsregels voor alle modules, behalve de module 'psycho-pedagogische competentie' (PPC). Het modeltraject is volgens de commissie goed uitgebouwd en bevordert de samenhang van het programma. Niettemin blijft het programma flexibel te volgen. Cursisten kunnen zich inschrijven in een dagopleiding of avondopleiding of een combinatie van beide. Het modeltraject kan gespreid worden over meer jaren of kan versneld worden afgelegd.

In het modeltraject bewaakt de opleiding de horizontale en verticale samenhang. Ten behoeve hiervan werden heldere leerlijnen uitgewerkt. Daarnaast fungeren de competentiematrix en het competentieboekje als ruggengraat in de opleiding. Het competentieboekje vormt de toetssteen voor de inhouden en de evaluaties, zo stelt de commissie vast. Zowel de matrix als het competentieboekje zijn transparant en bruikbaar voor alle betrokkenen. Dit vindt de commissie zeer positief.

De koppeling tussen theorie en praktijk loopt goed. De cursisten geven aan dat in de theoretische modules frequent verwezen wordt naar voorbeelden uit de praktijk. Ook de koppeling tussen praktijk en theorie is naar behoren. De praktijkopdrachten en de feedback daarbij bevatten zichtbare verwijzingen naar theoretische kaders en achtergronden. Bovendien heeft de opleiding inspanningen geleverd om de praktijkopdrachten meer

te clusteren. Hierdoor is versnippering van de praktijkopdrachten verdwenen en is de samenhang voor de cursisten sterk toegenomen.

Het proces van ontwikkeling en bijsturing verloopt op een collegiale, informele wijze. De commissie ziet nog ruimte om het afstemmingsproces van de samenhang meer te formaliseren.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.1 en 2.3 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 2 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 3, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan KU Leuven

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

	Lichamelijke opvoeding	Maatschappijwetenschappen en filosofie
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	G	G
Onderwerp 2: Programma	+	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V	V
Facet 2.2: Eisen prof. en aca. gerichtheid van het programma	V	V
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK	OK
Facet 2.5: Studietijd	G	G
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V	V
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V	G
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	G	G
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	V	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	G	G
Facet 4.2: Studiebegeleiding	G	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	V	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V	V
Onderwerp 6: Resultaten	+	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	G	G
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door de KU Leuven. Het facet 1.1 'niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen' kreeg in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende voor het traject Lichamelijke opvoeding. Het facet 3.2 'Kwantiteit van het personeel' kreeg in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende voor het traject Maatschappijwetenschappen en filosofie. De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de hierboven genoemde trajecten van de opleiding op 17 maart 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen 1 'doelstellingen van de opleiding' en 3 'inzet van het personeel'.

Beiden opleidingstrajecten, de SLO Lichamelijke opvoeding en de SLO Maatschappijwetenschappen en filosofie worden aangeboden door de KU Leuven. Beide trajecten worden aangestuurd door het bestuurscomité Academisch vormingscentrum voor Leraren (AVL). De stuurgroep AVL is het overlegorgaan voor alle SLO-trajecten.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatierapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 1.1 van het SLO-traject Lichamelijke opvoeding .

De SLO Lichamelijke opvoeding stelde 6 doelstellingen centraal, die onvoldoende verwantschap toonden met de decretale basiscompetenties, basisattitudes en functionele gehelen. De functionele gehelen en de bijhorende basiscompetenties waren eveneens onvoldoende transparant aanwezig in de aangeleverde documenten. De studenten bleken niet op de hoogte van de functionele gehelen.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het niveau en de oriëntatie van het SLO-traject lichamelijke opvoeding als goed.

De commissie constateert dat de opleiding de decretale basiscompetenties en basisattitudes voor de leraar secundair onderwijs centraal stelt. De KU Leuven heeft de functionele gehelen vertaald naar tien algemene leerresultaten voor al haar Specifieke lerarenopleidingen. De SLO Lichamelijke opvoeding heeft de algemene leerresultaten op haar beurt geconcretiseerd in vakspecifieke leerresultaten, vanuit een eigen visie. De commissie waardeert de operationalisering van de basiscompetenties in vakspecifieke leerdoelen. De leerdoelen komen bovendien tegemoet aan het academisch niveau van de opleiding. De commissie vindt het positief dat de opleiding zich daarnaast breed profileert, waardoor de rol van de leraar in de school en in de maatschappij eveneens breed wordt ingevuld. De commissie acht het wel zinvol om de basiscompetenties en leerdoelen te koppelen aan expliciete beheersingsniveaus (cfr. expliciete evaluatiecriteria).

Op basis van de ingekeken documenten stelt de commissie vast dat de functionele gehelen en de basiscompetenties een zichtbare plaats krijgen in alle opleidingsonderdelen van het curriculum en in de evaluatie. Uit de gesprekken blijkt dat zowel de studenten als de docenten de functionele gehelen hanteren als uitgangspunt. De studenten konden bovendien de relatie tussen de verschillende opleidingsonderdelen en de doelstellingen van de opleiding benoemen. Dit vindt de commissie positief.

Conclusie bij onderwerp 1: Doelstellingen

Gegeven de positieve score die aan het facet 1.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor het SLO-traject Lichamelijke opvoeding.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.2 Kwantiteit personeel

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 3.2 voor het SLO-traject Maatschappijwetenschappen en filosofie.

Het traject Maatschappijwetenschappen en filosofie kende een mindere personeelsbezetting in vergelijking met de andere SLO-trajecten van de KU Leuven. De student-docentratio lag duidelijk lager en verschillende vacatures werden niet ingevuld.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt de kwantiteit van het personeel van het SLO-traject Maatschappijwetenschappen en filosofie als voldoende.

De commissie is van mening dat het personeelstekort voor het traject Maatschappijwetenschappen en filosofie is opgelost. Het docententeam werd uitgebreid en de faculteiten hebben gegarandeerd dat de nog openstaande vacature op korte termijn ingevuld zal worden. In totaal beschikt de opleiding momenteel over 3,55 VTE voor 61 studenten. Dit geeft een ratio van 17,15 studenten per VTE. De commissie besluit dat de student-docentratio verbeterd is in vergelijking met de vorige visitatie.

De commissie stelt tevreden vast dat het inmiddels opgeloste tekort ertoe geleid heeft dat de structuur en inbedding van alle SLO-trajecten in de universiteit en in de faculteiten werd versterkt. Specifiek voor het traject Maatschappijwetenschappen en filosofie creëert deze aanstelling een sterkere aansturing en coördinatie, die resulteert in meer welbevinden bij de docenten. De commissie vraagt wel aandacht voor de verankering in de faculteit Rechten die door de betrokkenen als kwetsbaar wordt beschouwd.

Conclusie bij onderwerp 3: Inzet personeel

Gegeven de positieve score die aan het facet 3.2 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 3.1 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor het traject Maatschappijwetenschappen en filosofie.

Integraal oordeel van de commissie

Specifieke lerarenopleiding, traject Lichamelijke opvoeding:

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 1 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 2, 3, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen het traject Lichamelijke opvoeding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding, traject Lichamelijke opvoeding.

Specifieke lerarenopleiding, traject Maatschappijwetenschappen en filosofie:

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 3 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 2, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen het traject Maatschappijwetenschappen en filosofie voldoende

generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding, traject Maatschappijwetenschappen en filosofie.

De Specifieke lerarenopleidingen aan LUCA School of Arts

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

	Beeldende en audiovisuele kunst	Muziek en drama
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V	V
Onderwerp 2: Programma	+	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V	O
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V	V
<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	OK	OK
Facet 2.5: Studietijd	V	V
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	G	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V	V
<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	G	G
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+	+
<i>Facet 3.1: Kwaliteit personeel</i>	G	V
<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+	+
<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	V	G
<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>	G	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	V	O
<i>Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering</i>	V	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V	V
Onderwerp 6: Resultaten	+	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V	V
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleidingen (SLO) die worden aangeboden door LUCA School of Arts.

Ten tijde van de visitatie uit 2011-2012 richtte de LUCA School of Arts, (toen nog de Hogeschool voor Wetenschap en Kunst, WENK) drie Specifieke lerarenopleidingen aan: 1) Beeldende Kunst, 2) Muziek en 3) Drama. Onderstaande facetten kregen in het rapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 1: Doelstellingen van het programma

- Facet 1.1: Niveau en oriëntatie (Beeldende kunst // Muziek // Drama)

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma (Muziek // Drama)
- Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid (Muziek // Drama)
- Facet 2.3: Samenhang van het programma (Muziek // Drama)
- Facet 2.5: Studietijd (Muziek // Drama)
- Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud (Muziek // Drama)
- Facet 2.7: Beoordeling en toetsing (Drama)

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

- Facet 5.1: Evaluatie resultaten (Muziek // Drama)
- Facet 5.3: Betrekken medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld (Muziek // Drama)

Onderwerp 6: Resultaten

- Facet 6.1: Gerealiseerd niveau (Muziek // Drama)
- Facet 6.2: Onderwijsrendement (Muziek // Drama)

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 31 maart en 1 april 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen.

De drie opleidingen werden omgevormd tot twee opleidingen met name; 1) Beeldende en audiovisuele kunst en 2) Muziek en drama. De SLO Beeldende en audiovisuele kunst wordt aangeboden op de campus te Gent en Brussel en de opleiding Muziek en Drama op de campus te Leuven. Beide SLO's worden aangestuurd door één zelfde opleidingshoofd. Het is bovendien de intentie van de LUCA School of Arts om te komen tot één opleiding met verschillende trajecten.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen van de opleidingen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleidingen, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de opleiding en domeinspecifieke eisen

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 1.1 voor de opleiding Beeldende kunst, de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De gerichtheid van de opleidingen op het deeltijds kunstonderwijs (DKO), maakte dat niet alle decretale basiscompetenties en attitudes expliciet als doelstelling werden opgenomen. Bovendien waren de decretale basiscompetenties en attitudes niet gekend bij studenten, docenten en werkveld. Specifiek voor de opleidingen Muziek en Drama werden de ontwikkelingen in het DKO onvoldoende opgevolgd.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het niveau en de oriëntatie van de opleiding Beeldende en audiovisuele kunst en de opleiding Muziek en drama als voldoende.

De commissie heeft op basis van het zelfevaluatie rapport, de gesprekken ter plaatse en het ingekeken materiaal, vastgesteld dat de opleidingen de decretale basiscompetenties en attitudes voor de leraar secundair onderwijs als formele doelstellingen stellen. Binnen de opleidingen worden de decretale basiscompetenties aangevuld met het competentieprofiel van de leraar kunst. Dit competentieprofiel vertrekt vanuit het beroepsprofiel leraar SO, maar vertaalt deze in een competentieprofiel voor de leraar kunst. Dit leidt ertoe dat de opleidingen - net zoals in het verleden - gericht zijn op het deeltijds kunstonderwijs (DKO), maar nu ook een grotere aandacht voor de dag legt ten aanzien van het (kunst)secundair onderwijs. De commissie stelt dat door deze verruiming de doelstellingen voldoen aan de decretale bepalingen. Bovendien voldoen de doelstellingen van de opleidingen sterker dan voorheen aan de eisen en noden van het vakgebied en het werkveld.

De opleiding Beeldende en audiovisuele kunst heeft, vertrekkend vanuit de betekenis van de functionele gehelen, een analyse van het beroepsprofiel doorgevoerd. Dit heeft ertoe geleid dat de basiscompetenties en attitudes uit het decreet het referentiekader vormen om de doelstellingen van de opleiding vormen te geven. Bovendien leidde deze analyse ertoe dat aan de basiscompetenties gewichten werden toegekend. De commissie acht dit positief en raadt een gelijkaardige analyse aan voor de opleiding Muziek en drama. Voor deze opleiding heeft de commissie vastgesteld dat een aantal docenten blijft worstelen met de zinvolle invulling van de basiscompetenties.

De doelstellingen van beide opleidingen zijn helder en expliciet neergeschreven vanuit een eigen visie op de leraar kunst. De doelstellingen die de opleidingen zich stellen, zijn gekend bij de studenten. Ook zijn de studenten er zich van bewust dat de opleidingen het lesgeven in verschillende onderwijscontexten tot doel stellen. De mentoren en het werkveld daarentegen zijn nog maar weinig op de hoogte van de doelstellingen van de opleidingen. Meer bepaald geven de mentoren aan het moeilijk te vinden om de decretale basiscompetenties te vertalen naar de DKO-praktijk.

De aandacht voor taal en technologie is explicieter in de doelen opgenomen. De aandacht voor diversiteit is sterk vervlochten met de kunstmethodiek.

Ten slotte stelde de commissie vast dat opleidingen de ontwikkelingen in het vakgebied van dichtbij opvolgen.

Conclusie bij onderwerp 1: Doelstellingen

Gegeven de positieve score die aan het facet 1.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor beide opleidingen.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 2.1 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De decretale basiscompetenties en attitudes van de leraar kenden geen zichtbare afspiegeling in de programma's. Bovendien was de realisatie van de basiscompetenties afhankelijk van de invulling die de docent gaf aan de opleidingsonderdelen. Ook de keuzetrajecten die de studenten doorliepen, maakten dat de basiscompetenties niet structureel in de programma's aan bod kwamen. Bovendien ontbrak het in de opleidingen aan een pedagogisch referentiekader.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma van de opleiding Muziek en Drama als voldoende.

Op basis van het ZER, het cursusmateriaal en de gesprekken ter plaatse oordeelt de commissie dat het vernieuwde programma een adequate concretisering is van de doelstellingen. De decretale basiscompetenties en attitudes, die het referentiekader van de opleiding vormen, hebben een zichtbare plaats gekregen in het programma, weliswaar met (impliciet) een verschillend gewicht. De basiscompetenties zijn door de ECTS-fiches gelinkt aan de verschillende opleidingsonderdelen. Aan de hand van een competentiematrix waakt de opleiding erover dat alle basiscompetenties een zichtbare plaats krijgen in het programma. De commissie meent dat het opstellen van de matrix een zinvolle oefening is geweest, maar beveelt aan de matrix in de toekomst meer sturend en inspirerend te hanteren voor het vastleggen van de leerinhouden van de verschillende opleidingsonderdelen. Meer overleg en afstemming tussen de docenten is hierbij noodzakelijk.

Aangezien de studenten nu een modeltraject doorlopen, borgt de opleiding dat de studenten een traject doorlopen waarin alle decretale basiscompetenties en attitudes een plaats hebben. Dit acht de commissie een grote stap voorwaarts.

De opleidingsonderdelen 'inleiding pedagogie en psychologie voor de leraar' en 'onderwijskunde' geven een didactische basis aan de studenten én de docenten. Daarnaast zorgen beide opleidingsonderdelen ervoor dat de docenten en de studenten een gedeeld vocabularium hebben om over de opleiding en de onderwijspraktijk te praten. De commissie heeft tevens vastgesteld dat deze opleidingsonderdelen sturend zijn voor de inhoud van de meeste andere opleidingsonderdelen. Het onderwijskundig referentiekader is naar de mening van de commissie dan ook sterk verbeterd. Uit het gesprek met de docenten blijkt evenwel dat enkele docenten het nog steeds moeilijk vinden om hun leerinhouden af te stemmen op het onderwijskundig referentiekader.

Voor functioneel geheel 3, de leraar als vakinhoudelijk expert, stelde de vorige visitatiecommissie vast dat de vakdidactieken, specifiek ingericht voor de verschillende muziekinstrumenten, klein in omvang waren en vaak werden gedoceerd door docenten met een kleine aanstelling. Hierdoor was de samenhang tussen de algemene didactiek en de vakdidactieken moeilijk te realiseren. De opleiding heeft getracht om bovenstaande tekorten te remediëren door het aantal soorten vakdidactiek terug te dringen en te clusteren in twee ankers: anker 1 vakdidactiek muzikale basisvorming en muziektheorie (AMC, AMV, AMT, MO, IMV en esthetica) en anker 2 vakdidactiek instrumentale - vocale vorming (instrument-zang, groepsmusiceren, ensemble en begeleidingspraktijk). De vakdidactiek voor de verschillende instrumentale en vocale disciplines wordt op een geïntegreerde manier aangeboden en niet langer afzonderlijk per instrumentale of vocale discipline. De commissie waardeert dat de opleiding creatief naar oplossingen zoekt, maar meent dat het te sterk terugdringen van specifieke vakdidactieken in het programma een gevaar inhoudt voor het realiseren van FG 3, de leraar als vakinhoudelijk expert. De commissie vindt het immers belangrijk dat de opleiding aan de studenten een vakdidactiek aanleert die aansluit bij hun kunstvorm. Zo acht de commissie het bijvoorbeeld belangrijk dat

studenten in de vakdidactieken onder meer zicht krijgen op specifieke repertoires gericht op het ontwikkelingsniveau en de interesse van de leerlingen, waaraan ze later moeten lesgeven.

Functioneel geheel 5, de leraar onderzoeker/innovator, kan naar de mening van de commissie nog versterkt worden. Zo moet het programma meer aandacht tonen voor de onderzoeksvaardigheden van de studenten. De commissie dringt erop aan dat de studenten een praktijkonderzoek uitvoeren volgens een wetenschappelijke methodologie en de resultaten hiervan op correcte wijze rapporteren. Bovendien stelde de commissie vast dat docenten een verschillende invulling geven aan bijvoorbeeld een leervraag, onderzoeksvaardigheden en reflectie. De commissie acht het belangrijk hieromtrent klaarheid te scheppen binnen de opleidingscommissie en vervolgens de docenten te professionaliseren aangaande bovengenoemde aspecten.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 2.2 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De commissie oordeelde dat de academische gerichtheid van de programma's sterk docentafhankelijk was. De wetenschappelijke referenties en het toegepast wetenschappelijk onderzoek ontbraken in de opleidingen. De studenten werden niet aangemoedigd om te reflecteren aan de hand van wetenschappelijke literatuur of theoretische kaders. Daarnaast was de stage onvoldoende structureel uitgebouwd, waardoor er onvoldoende kwaliteitscontrole was op de stageplaatsen.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding Muziek en drama als onvoldoende.

De commissie stelt op basis van het ZER, de materialen ter inzage en de gesprekken met docenten vast dat er bij het opleidingshoofd en bij enkele docenten een bewustzijn is ontstaan omtrent een betere academische invulling van het programma. Ook stelt de commissie vast dat de opleiding hieromtrent een aantal aanzetten heeft gegeven. Zo worden sommige cursussen voorzien van bronnenmateriaal en een literatuurlijst. Ook voeren de studenten opdrachten uit die hen in contact brengen met wetenschappelijke literatuur. Evenwel acht de commissie de aanzetten beperkt. De literatuurlijsten blijken in vele gevallen te bestaan uit verouderde of gepopulariseerde literatuur. Daarnaast meent de commissie dat de leerinhouden hierdoor onvoldoende worden aangestuurd vanuit wetenschappelijk onderzoek en vakliteratuur. Studenten komen nog steeds te weinig in contact met kwaliteitsvolle wetenschappelijke vakliteratuur.

Op basis van de portfolio's die de commissie heeft ingekeken stelt ze dat de onderzoeksaspecten in de opdrachten die de studenten uitvoeren beperkt en mager van inhoud en niveau zijn. Bovendien zijn er grote kwaliteitsverschillen in de reflecties van studenten merkbaar. De oorzaak daarvan ligt bij het feit dat de reflecties onvoldoende worden aangestuurd vanuit wetenschappelijke literatuur.

De professionele gerichtheid van het programma is versterkt door de vernieuwde opbouw van de stage. Om de stage te organiseren heeft de opleiding een stagenetwerk opgezet. Het stagenetwerk omvat zowel scholen van het secundair onderwijs als scholen deeltijds kunstonderwijs zodat het volledige werkveld waarin de student als beginnend leraar kan worden tewerkgesteld in het netwerk is vertegenwoordigd. De studenten doorlopen de stage in verschillende onderwijscontexten en vinden daardoor meer aansluiting dan voorheen bij de decretale basiscompetenties. Het stagenetwerk scheidt bovendien de mogelijkheid voor de opleiding om een kwaliteitscontrole op de verschillende stageplaatsen uit te voeren en om de mentoren structureel te betrekken bij de beoordeling van de student.

De commissie concludeert dat de professionele gerichtheid van het programma is versterkt, maar dat er nog aandacht moet zijn voor de beoordeling van de stage. Wat de academische gerichtheid betreft, is het bewustzijn bij het opleidingshoofd en enkele docenten gegroeid en zijn enkele aanzetten gegeven. Evenwel blijven deze aanzetten te beperkt.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 2.3 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De programma's werden onvoldoende aangestuurd vanuit de decretale basiscompetenties. De pedagogische basisvorming was te beperkt, waardoor aansturing vanuit de didactiek ontbrak. Het overleg tussen de docenten was bovendien beperkt.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma van de opleiding Muziek en drama als voldoende.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding werk heeft gemaakt van de samenhang van het programma. Het programma omvat een modeltraject dat gefaseerd is in vier semesters en dat opgebouwd is vanuit een modulair systeem. Binnen het modeltraject zijn strikte volgtijdelijkheidsregels vastgelegd.

Doordat de opleiding de decretale basiscompetenties centraal stelt, is de samenhang van de verschillende opleidingsonderdelen versterkt. Alle docenten starten nu vanuit hetzelfde referentiekader, namelijk de basiscompetenties, vertaald naar een competentieprofiel voor de leraar kunst.

Daarnaast is ook het onderwijskundig referentiekader van het programma versterkt. Zoals reeds aangehaald geven de opleidingsonderdelen 'inleiding pedagogie en psychologie voor de leraar' en 'onderwijskunde' een didactische basis aan de studenten én de docenten. Bovendien zijn beide opleidingsonderdelen sturend voor het vervolg van het programma. Dit acht de commissie essentieel voor de samenhang van de leerinhouden. Toch ziet de commissie nog ruimte om de samenhang te versterken. Zo zouden de docenten meer in overleg kunnen gaan over hun leerinhouden aan de hand van de competentiematrix. Ook de aansluiting met de vakdidactieken verdient verdere aandacht. De labo's waar de vakdidactieken worden onderwezen zijn nog in ontwikkeling en komen op dit moment nog niet tegemoet aan de verwachtingen van de studenten.

De sturing en inspiratie vanuit het didactisch concept blijft mager en dient versterkt te worden (zie ook 2.6).

De koppeling tussen theorie en praktijk loopt goed. De cursisten geven aan dat in de theoretische modules frequent verwezen wordt naar voorbeelden uit de praktijk. De koppeling tussen praktijk en theorie is eerder beperkt en incidenteel. In de feedback en reflecties van de praktijkopdracht wordt te weinig structureel verwezen naar theoretische kaders en wetenschappelijke literatuur (zie ook facet 2.2).

Facet 2.5 Studielast

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 2.5 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De studietijd van de opleidingen werd niet in kaart gebracht en er werd geen analyse uitgevoerd van de studiebelemmerende en studiebevorderende maatregelen.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de studielast van de opleiding Muziek en drama als voldoende.

In het meetplan SLO LUCA zijn binnen de evaluaties van de opleidingsonderdelen studietijdmetingen opgenomen. De studielast wordt ook tijdens informele contactmomenten met studenten regelmatig bevestigd. Op basis van deze bevestigingen blijkt dat de studielast valt binnen de ratio van 25 à 30 uren per studiepuntenpunt en dat de werkelijke studietijd bijgevolg aansluit bij de beoogde studietijd. De studenten die de opleiding volgen als agogische uitdieping (ingedaald in de masteropleiding Muziek) ervaren de studielast als te hoog. De opleiding onderzoekt dit verder in samenspraak met de masteropleiding Muziek. De commissie waardeert de initiatieven van de opleiding om de studietijd in kaart te brengen. De commissie beveelt aan de studietijd de volgende jaren verder op te volgen.

Daarnaast is het raadzaam om de analyse van de resultaten en de bijstellingen in het programma te bekijken in functie van het aandeel van de professionele gerichtheid enerzijds en de academische gerichtheid anderzijds in de studiebelasting. Het gewicht van een module kan bijvoorbeeld te wijten zijn aan het aantal opdrachten en de omvang van de opdrachten, maar het kan eveneens bepaald worden door de aangeboden theorie die studenten dienen te verwerken.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 2.6 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De opleidingen beschikten niet over een didactisch concept. Ook was er geen gedeeld vocabularium tussen docenten en studenten. De docenten hadden onvoldoende kennis van de didactische werkvormen en dus geen mogelijkheid om onderbouwde keuzes te maken. De kwaliteit van het studiemateriaal was docentafhankelijk.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de afstemming tussen vormgeving en inhoud van de opleiding Muziek en drama als voldoende.

De commissie stelt vast dat opleiding werk heeft gemaakt van de ontwikkeling van een didactisch concept, waarin de krachtige leeromgeving centraal staat. Ook de aandacht voor verbreden en verdiepen, competentiegericht werken en de zes artistieke rollen uit het DKO kennen een plaats in het didactisch concept. De commissie waardeert de ontwikkeling van het concept en oordeelt dat dit in lijn ligt met de doelstellingen. Bovendien heeft de commissie vastgesteld dat het opleidingshoofd sterk inzet op de ontwikkeling en de ontplooiing van het didactisch concept. Dit zorgt ervoor dat het merendeel van de docenten het concept kan benoemen.

De opleiding kent voldoende variatie in werkvormen. Zo werkt de opleiding met hoorcolleges, micro-teaching, rollenspellen, enz. De commissie waardeert de variatie en stelt ook vast dat de docenten en de studenten de verschillende werkvormen kunnen benoemen. De versterking van het onderwijskundig referentiekader heeft dit in de hand gewerkt. De docenten zijn vrij in de keuze van de werkvormen. Een aantal docenten laat zich hiervoor inspireren door het didactisch concept, maar dit lijkt eerder incidenteel. Daardoor concludeert de commissie dat de implementatie en de operationalisering van het didactisch concept nog niet structureel is geborgd. Het didactisch concept moet meer sturend zijn voor de keuze van werkvormen en leermethoden. Professionalisering van de docenten is hierbij noodzakelijk.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 2.7 voor de opleiding Drama.

De opleidingen hanteerden geen uitgebouwd beleid van toetsen en beoordelen. De toetsing en beoordeling was te weinig gestuurd vanuit de basiscompetenties. De kwaliteitsbewaking op de toetsing ontbrak. De evaluatie van de stage was onvoldoende transparant. De rol van de mentor en de stagebegeleider bij de beoordeling van de stage was onduidelijk.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de opleiding Muziek en drama als voldoende.

Na de vorige visitatie heeft de opleiding de wijze van beoordelen en toetsen versterkt. De commissie heeft tijdens het bezoek een aantal examens ingekeken. Ze stelt vast dat de examens van de theoretische opleidingsonderdelen van voldoende niveau zijn en aansluiten bij de decretale basiscompetenties. De wijze van toetsen en beoordelen verloopt bijgevolg valide. Op basis van gesprekken met studenten stelt de commissie dat de beoordeling van de theoretische opleidingsonderdelen bovendien transparant verloopt.

Ook de beoordeling van de praktijkcomponent is door de opleiding aangepakt. Bij de beoordeling van de stages maken de stagebegeleider en de mentor gebruik van een formulier lesreflectie dat vragen en feedback koppelt aan de functionele gehelen en de basiscompetenties. De studenten gebruiken de functionele gehelen en de basiscompetenties ook als referentiepunt bij het schrijven van hun reflectieverlag, bij het afsluiten van een stageactiviteit en het afronden van hun e-portfolio 'stage'. De commissie acht het positief dat de beoordeling van de praktijkcomponent gebeurt aan de hand van de decretale basiscompetenties en dat het werkveld structureel wordt betrokken bij de beoordeling.

In het gesprek met de commissie geeft het werkveld evenwel aan te worstelen met de beoordelingsformulieren. De mentoren, voornamelijk deze uit het DKO, vinden het moeilijk om een zinvolle invulling te geven aan de decretale basiscompetenties en ze vinden het bijgevolg moeilijk om de studenten op basis hiervan te beoordelen en feedback te geven. De commissie raadt daarom aan om de beoordelingsformulieren gebruiksvriendelijker te maken en tegelijk het werkveld vertrouwd te maken met de decretale basiscompetenties. Dergelijke professionalisering van de mentoren kan plaatshebben binnen het stagenetwerk. Ook de studenten geven aan dat ze niet kunnen inschatten op welke criteria ze worden beoordeeld voor de stage. Meer transparante communicatie naar de studenten toe kan dit verhelpen.

Verder meent de commissie dat de beoordelingscriteria van de stage verder geconcretiseerd moeten worden. Nu hanteert de opleiding geen expliciete normen voor het beoogd eindniveau en beheersingsniveau van de decretale basiscompetenties. Daardoor bestaat het gevaar dat verschillende beoordelaars een uiteenlopende interpretatie geven aan de criteria. Daarom beveelt de commissie aan de betrouwbaarheid van de beoordeling van de stage te versterken met het oog op een gelijkgerichte beoordeling van de studenten.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.1, 2.3, 2.5, 2.6 en 2.7 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.4 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding Muziek en drama. Ondanks de negatieve score op het facet 2.2 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De commissie meent dat de opleiding de doelstellingen op adequate wijze heeft vertaald naar het programma en mede door gepaste werkvormen en toetsmethoden erin slaagt om een voor studenten samenhangend onderwijsproces te creëren. De commissie meent verder dat de opleiding de capaciteit in huis heeft om de het tekort op het vlak van academische gerichtheid op korte termijn weg te werken.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 5.1 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De opleidingen leverden onvoldoende inspanningen om de kwaliteit en het niveau van de opleiding systematisch te meten. De opleidingen formuleerden geen meetbare streefdoelen.

Beoordeling hervisite

De commissie beoordeelt de evaluatie van resultaten van de opleiding Muziek en drama als onvoldoende.

Vanuit de LUCA School of Arts werd een geïntegreerd kwaliteitszorgsysteem in de opleiding geïmplementeerd. Het systeem stuurt een periodieke evaluatie van de kwaliteit van de opleiding aan. Het kwaliteitszorgsysteem werd geoperationaliseerd in een meetplan, waarin de maatregelen zijn opgenomen, die de opleiding neemt om de kwaliteit, resultaten en rendementen systematisch in kaart te brengen. De commissie acht de ontwikkeling en implementatie van het meetplan positief. Verder stelt ze dat het verbeterplan van de opleiding, naar aanleiding van de vorige visitatie, zeer ambitieus is. Het verbeterplan van de opleiding was mee opgenomen in het ZER. De commissie vond het ZER helder, informatief en kritisch.

Op basis van het meetplan heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding veel metingen en bevragingen bij de verschillende stakeholders organiseert om de kwaliteit van de opleiding in kaart te brengen. De commissie vindt het positief dat de metingen zowel focussen op de randvoorwaarden van de opleiding als op het primaire onderwijsproces. Evenwel betreurt de commissie het dat er in het meetplan onvoldoende toetsbare streefdoelen werden opgesteld. Het is voor de commissie dan ook onduidelijk op welke wijze de resultaten van de bevragingen en de metingen zullen leiden tot het nemen van gepaste verbetermaatregelen en tot follow-up. Bovendien ontbreekt het de opleiding aan een helder referentiekader. Het is voor de commissie niet duidelijk wanneer de opleiding tevreden zal zijn met de gerealiseerde verbeterpunten. De opleiding heeft volgens de commissie nood aan een ijkpunt waar de docenten zich aan kunnen meten in het verbeterproces. Dit acht de commissie noodzakelijk om te komen tot een gedragen verbeterproces bij alle actoren. Daarnaast lijkt het de commissie zinvol om in het verbeterplan prioriteiten te bepalen.

Ten slotte acht de commissie het organogram van de opleiding zeer ingewikkeld. Ze meent dat de ingewikkelde beslisstructuur leidt tot problemen bij de afbakening van taken en bevoegdheden. Dit is nu reeds zichtbaar, aangezien bijna alle taken en bevoegdheden bij het opleidingshoofd terecht komen. Het opleidingshoofd wordt ondersteund vanuit de centrale dienst kwaliteitszorg. Toch heeft de commissie vastgesteld dat de ondersteuning niet optimaal is omdat het centrale kwaliteitszorgsysteem van LUCA School of Arts pas recent is geïmplementeerd en dus nog in volle ontwikkeling is. Vooral de opdracht van het opleidingsanker kwaliteitszorg en de manier waarop de samenwerking via het anker met de opleiding verloopt is voor verbetering vatbaar. Beide partijen zijn nog zoekend naar de meest efficiënte manier om samen te werken.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 5.3 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De contacten met de stakeholders waren vooral informeel en weinig structureel. De betrokkenheid van studenten was laag.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld bij de opleiding voor de opleiding Muziek en drama als voldoende.

De commissie heeft op basis van het zelfevaluatie-rapport, het ingekeken materiaal en de gesprekken ter plaatse vastgesteld dat de verschillende stakeholders van de opleiding op systematische wijze worden betrokken. De betrokkenheid van het personeel is geborgd in het teamoverleg en de Permanente onderwijscommissie SLO LUCA. Ook de studenten worden op informele en formele wijze bevroegd over de kwaliteit van de opleiding. De mentoren en het werkveld worden dan weer meer structureel betrokken via het stagenetwerk. Daarnaast heeft de opleiding een resonantieraad waar vertegenwoordigers van het werkveld samenkomen.

Conclusie bij onderwerp 5 : Interne kwaliteitszorg

Gegeven de positieve score die aan het facet 5.3 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 5.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding Muziek en drama. Ondanks de negatieve score op het facet 5.1 maakt de commissie een positieve afweging en is zij van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Hoewel de opleiding geen concrete streefdoelen heeft opgenomen en een helder referentiekader mist, is de systematiek van interne kwaliteitszorg immers degelijk uitgebouwd. Het meet- en verbeterplan is ambitieus en op basis hiervan werden reeds vele verbetermaatregelen genomen of staan deze gepland. In het nemen van verbetermaatregelen worden de stakeholders systematisch betrokken.

Onderwerp 6: Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 6.1 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

Het gerealiseerd eindniveau van de opleidingen voldeed niet aan de beoogde doelstellingen. De basiscompetenties werden op onvoldoende hoog niveau gerealiseerd. De portfolio's van de studenten toonden onvoldoende verbanden met de basiscompetenties.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau van de opleiding Muziek en Drama als voldoende.

De commissie heeft vastgesteld dat alle functionele gehelen en decretale basiscompetenties een plaats hebben in het programma. De aandacht voor functioneel geheel 5, de leraar als onderzoeker, verdient evenwel verdere aandacht. Door de basiscompetenties structureel aan bod te laten komen in de leerinhouden worden de studenten in staat gesteld om de beoogde eindkwalificaties te bereiken, zo oordeelt de commissie. Daarnaast heeft de gerichtheid van de opleiding op de decretale basiscompetenties geleid tot een betere inzetbaarheid van de studenten. De studenten zijn nu voorbereid op het lesgeven in het DKO en in het (K)SO. De commissie acht dit een positieve evolutie.

De alumni met wie de commissie sprak, geven aan tevreden te zijn met de gevolgde opleiding. Ook het werkveld is tevreden over de inzetbaarheid van de afgestudeerden.

Op basis van het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met studenten, docenten, alumni en werkveld, alsook op basis van het ingekeken materiaal heeft de commissie vastgesteld dat de studenten alle basiscompetenties op

een voldoende hoog niveau realiseren. Een versterking van de academische gerichtheid zal er evenwel toe leiden dat een aantal leerinhouden diepgaander kunnen worden gerealiseerd. De portfolio's die de commissie heeft ingekeken zijn over het algemeen van een degelijk niveau. Ook de wijze van toetsen en beoordelen van de theoretische opleidingsonderdelen is degelijk en ondersteunt de bevinding van de commissie dat het beoogde niveau wordt bereikt. Het doorvoeren van verbetermaatregelen, aangegeven door de opleiding en door de commissie, blijft evenwel noodzakelijk om het gerealiseerde niveau structureel te borgen en/of te verbeteren. Hierbij is het belangrijk om de docentafhankelijkheid in het programma weg te werken.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie een onvoldoende toe voor het facet 6.2 voor de opleiding Muziek en de opleiding Drama.

De verzamelde data waren slordig en onzorgvuldig in kaart gebracht. Hierdoor vond onvoldoende analyse van het cijfermateriaal plaats.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt het onderwijsrendement van de opleiding Muziek en drama als voldoende.

Uit de gegevens voor de SLO Muziek en drama van het academiejaar 2013 - 2014 blijkt dat van de 96 ingeschreven studenten 81 studenten een Cumulatieve studie-efficiëntie (CSE) behalen van 100, zes studenten een CSE behalen tussen 50 en 99, vijf studenten een CSE behalen kleiner dan 50 en vier studenten een CSE behalen dat nihil is. Uit de verdeling van het aantal onvoldoendes behaald in de SLO Muziek en drama tijdens het academiejaar 2013 - 2014 blijkt dat van de 96 studenten 85 studenten slagen zonder onvoldoendes. In het academiejaar 2013 - 2014 werden voor SLO Muziek en drama 35 diploma's uitgereikt.

De commissie waardeert dat de opleiding structureel gegevens inzake het onderwijsrendement bijhoudt. De commissie raadt aan in de toekomst de cijfers grondig te blijven opvolgen.

Conclusie bij onderwerp 6 : Resultaten

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 6.1 en 6.2 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding Muziek en drama.

Integraal oordeel van de commissie

Specifieke lerarenopleiding Beeldende en audiovisuele kunst:

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan onderwerp 1 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 2, 3, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding Beeldende en audiovisuele kunst voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding Beeldende en audiovisuele kunst.

Specifieke lerarenopleiding Muziek en drama:

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 1, 2, 5 en 6 worden toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 3 en 4 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding Muziek en drama voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding Muziek en drama.

De Specifieke lerarenopleiding aan MAD Faculty

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	G
Onderwerp 2: Programma	+
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	G
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK
Facet 2.5: Studietijd	O
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	G
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	G
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	V
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	G
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door MAD Faculty. De facetten 5.1 'evaluatie resultaten' en 5.2 'maatregelen tot verbetering' kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende en hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 2 april 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp 5 'interne kwaliteitszorg'.

De Specifieke lerarenopleiding in de beeldende en audiovisuele kunst wordt aangeboden door de MAD-faculty. MAD-faculty staat voor Media, Arts en Designs en is een gezamenlijke kunstenfaculteit van de PXL, LUCA School of Arts, KU Leuven en UHasselt. Het onderwijs vindt plaats op de campus C-Mine in Genk en campus Elfde linie in Hasselt. De SLO wordt aangeboden te Hasselt.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.1.

Ten tijde van de eerste visitatie werd de opleiding aangestuurd vanuit twee instellingen (PHL en KHLIM), wat onduidelijkheden op het vlak van taken en bevoegdheden teweegbracht. Bovendien beschikte de opleiding niet over een formeel kwaliteitszorgsysteem. De opleiding organiseerde wel metingen, maar deze hadden slechts betrekking op een beperkt deel van de opleiding. Bovendien waren de verbeteracties eerder ad hoc en gestoeld op indrukken in plaats van op diepgaande analyses van verkregen data. Studietijdmetingen werden niet formeel uitgevoerd.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de evaluatie van resultaten van de opleiding als goed.

De commissie stelt tijdens het hervisitatiebezoek vast dat de opleiding in vergelijking met de vorige visitatie beschikt over een duidelijk, goed gedocumenteerd en overzichtelijk kwaliteitszorgsysteem. De commissie meent dat de opleiding daarenboven het kwaliteitszorgsysteem helder en transparant heeft beschreven in het zelfevaluatie-rapport. Het kwaliteitszorgsysteem berust op vijf criteria: (1) het systematisch meten, (2) het systematisch betrekken van stakeholders, (3) het systematisch interpreteren van meetresultaten, (4) het formuleren van doelen en (5) het hanteren van de PDCA-cyclus om verbeteracties te structureren. Daarnaast constateert de commissie dat de randvoorwaarden om tot een gestructureerd IKZ-beleid te komen, zijn vervuld. De opleiding is nu ingebed in één instelling. Er werd eveneens een kwaliteitszorgcoördinator aangesteld.

Op basis van het ingekeken meetplan oordeelt de commissie dat de opleiding de nodige tools heeft ontwikkeld om de verschillende facetten van de opleiding in kaart te brengen. De commissie vindt het een sterk punt dat de opleiding oog heeft voor zowel kwantitatieve als kwalitatieve dataverzameling. De verkregen meetresultaten worden met diepgang geanalyseerd. Aan de resultaten van de analyse koppelt de opleiding een duidelijk verbeterbeleid met strategische, operationele en remediërende doelen. De opleiding vult deze doelstellingen, waar mogelijk, aan met concrete streefdoelen. De commissie ziet een duidelijke relatie tussen de geformuleerde

doelen en de resultaten van de metingen. De commissie moedigt een blijvende koppeling tussen de kwalitatieve en de kwantitatieve data verder aan om de verbeteracties te verrijken.

De commissie waardeert ook dat de opleiding de docenten, de studenten, de alumni en het werkveld systematisch bevaart. De input van het werkveld, vertegenwoordigd in de werkveldcommissie, kan naar de mening van de commissie nog meer benut worden. Op basis van de gesprekken tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat de opleiding een grote luisterbereidheid toont ten opzichte van alle betrokkenen.

De evaluatie van de opleiding is gericht op het primaire onderwijsproces en de basiscompetenties/functionele gehelen worden impliciet gehanteerd als referentiekader voor het nemen van beslissingen. Vanaf volgend academiejaar zal de opleiding de rol van de basiscompetenties ook expliciet maken in het kwaliteitszorgsysteem. De commissie vindt het positief dat de opleiding haar doelstellingen op een dergelijke wijze inzet.

De commissie ziet nog mogelijkheden om het proces van kwaliteitszorg verder te verrijken door de docenten vertrouwd te maken met het metaperspectief waarbij zij de verschillende fasen in het proces van kwaliteitszorg expliciet kunnen benoemen van input tot maatregelen. Dat kan op termijn voorkomen dat men kwaliteitszorg als planlast zou gaan ervaren in plaats van als motor voor kwaliteit. Het kan ook bijdragen om zelf model te staan voor het proces dat men studenten wil aanreiken om de reflecties zelf te verdiepen.

Ten slotte acht de commissie het zelfevaluatie rapport als een voorbeeld van de goed uitgebouwde kwaliteitszorgsystematiek. Het ZER was helder en informatief en was voldoende kritische onderbouwd.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 5.2.

De analyse van de evaluatieresultaten gebeurde oppervlakkig en de opleiding had geen streefdoelen bepaald. De opleiding voerde wel doordachte verbeteracties uit, maar de acties stonden los van elkaar en kaderden niet in een algemeen beleid. Er werden geen verantwoordelijken aangeduid voor de uitvoering en de opvolging van de verschillende verbeteracties. De commissie meende dat er nood was aan een beleidsmatige aansturing van alle genomen maatregelen.

Beoordeling hervisiting

De commissie beoordeelt de maatregelen tot verbetering van de opleiding als goed.

De commissie stelt op basis van het zelfevaluatie rapport, de gesprekken en het ingekeken materiaal vast dat de verbetermaatregelen ingebed zijn in het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding. De diepgaande analyse van de evaluatieresultaten zorgt ervoor dat de opleiding de vastgestelde tekorten kan omzetten in concrete, diepgaande maatregelen. De verbetermaatregelen worden na consultatie van alle betrokkenen systematisch geïmplementeerd en opgevolgd. De opleiding heeft hiertoe duidelijke procedures uitgewerkt en verantwoordelijken aangeduid. De commissie waardeert dat de opleiding de PDCA-cyclus volledig doorloopt om haar verbeteracties te onderbouwen.

De verbetermaatregelen zijn gericht op het primaire onderwijsproces. Bovendien meent de commissie dat de door de opleiding genomen maatregelen een directe link leggen met de realisatie van de basiscompetenties en de functionele gehelen. De commissie vindt het een sterk punt dat de verbeteracties de vooropgestelde opleidingsdoelstellingen aldus verrijken.

Het managementteam van de opleiding fungeert als motor van het verbeterproces. Daarnaast is het volgens de commissie duidelijk dat het actieplan gedragen wordt door alle docenten en dat dit de opleiding ten goede komt.

De commissie erkent dat de opleiding sinds de vorige visitatie hard en met passie gewerkt heeft aan de verbeteracties.

De goede communicatie en de luisterbereidheid van het managementteam is volgens de commissie een troef van de opleiding. Enerzijds geven de diepgaande zelfevaluaties van de docenten input aan de kwaliteit van de opleiding, anderzijds reageert de opleiding adequaat op de input van het werkveld en de studentencommissie.

Conclusie bij onderwerp 5 : Interne kwaliteitszorg

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 5.1 en 5.2 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 5.3 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 5 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 2, 3, 4 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan de Evangelische Theologische Faculteit

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		+
	<i>Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen</i>	V
Onderwerp 2: Programma		+
	Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V
	<i>Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma</i>	V
	<i>Facet 2.3: Samenhang van het programma</i>	V
	<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>	OK
	<i>Facet 2.5: Studietijd</i>	V
	<i>Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud</i>	V
	<i>Facet 2.7: Beoordeling en toetsing</i>	V
	<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel		+
	<i>Facet 3.1: Kwaliteit personeel</i>	V
	<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>	V
Onderwerp 4: Voorzieningen		+
	<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>	G
	<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		+
	<i>Facet 5.1: Evaluatie resultaten</i>	G
	<i>Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering</i>	V
	<i>Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B</i>	V
Onderwerp 6: Resultaten		+
	<i>Facet 6.1: Gerealiseerd niveau</i>	V
	<i>Facet 6.2: Onderwijsrendement</i>	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door de Evangelische Theologische Faculteit (ETF). Het facet 2.1 'relatie tussen doelstellingen en programma' kreeg in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende en had een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 28 april 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaand facet en het desbetreffende onderwerp 'programma'.

De ETF is een universitaire instelling te Leuven die een bachelor- en masterprogramma in de godgeleerdheid en godsdienstwetenschappen aanbiedt. Daarnaast kunnen studenten van de ETF de Specifieke lerarenopleiding volgen. De SLO van de ETF leidt studenten specifiek op tot leraar in het protestants-evangelisch godsdienstonderwijs. Enerzijds kunnen masterstudenten kiezen om zich in te schrijven in de ingedaalde SLO-opleiding. Dit wil zeggen dat de theoretische vakken van de SLO reeds in het masterprogramma opgenomen kunnen worden. Anderzijds kan de SLO volledig gevolgd worden na het masterprogramma. De ETF voorziet zowel een regulier traject als een LIO-traject. De opleiding bestaat uit 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk.

Tijdens het academiejaar 2014-2015 schreven twee studenten zich in voor de SLO. Deze kleinschaligheid vormt de context waarbinnen de SLO opereert. Afgelopen jaren volgden de SLO-studenten meestal het LIO-traject.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van het bovenstaande facet en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

Wegens de cultureel heterogene samenstelling van de studentenpopulatie had de opleiding veel aandacht voor multiculturaliteit. De commissie oordeelde dat dit een sterk punt van de opleiding was. De opleiding toonde daarentegen onvoldoende aandacht voor de taalheterogeniteit van de studenten. Het gebruik van correct Nederlands vormde een problematiek die vaak aan de orde kwam tijdens supervisiegesprekken rond de stage.

De commissie stelde daarnaast vast dat niet alle functionele gehelen voldoende aan bod kwamen. Met betrekking tot de leraar als inhoudelijk expert (FG 3) merkte de commissie dat de opleiding voornamelijk focuste op vakinhouden. Vakdidactiek was nauwelijks zichtbaar in het programma. Wat de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) betrof, focuste de opleiding op literatuuronderzoek. De studenten voerden geen onderzoek uit in functie van de eigen lespraktijk. Ten slotte dienden de leraar als partner van ouders (FG 6), de leraar als lid van een schoolteam (FG 7), de leraar als partner van externen (FG 8), de leraar als lid van de onderwijsgemeenschap (FG 9) en de leraar als cultuurparticipatie (FG 10) een duidelijkere plaats te krijgen in het programma.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De commissie stelt vast dat alle decretale basiscompetenties en attitudes de doelstellingen vormen van de opleiding. Op basis van het ingekeken materiaal besluit de commissie dat de doelstellingen duidelijk en

systematisch geëxpliciteerd worden in de verschillende onderdelen van het programma. De basiscompetenties en de functionele gehelen zijn onder andere terug te vinden in de verschillende opleidingsonderdelen, in de opdrachten, in de reflectieverslagen, in de stage, in het stavingsportfolio en in de evaluatiedocumenten. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten, de docenten, de alumni en het werkveld goed op de hoogte zijn van de doelstellingen. Bovendien meent de commissie dat de opleiding een gemeenschappelijk begrippenkader heeft gecreëerd op het vlak van haar doelstellingen. De commissie waardeert dat dit begrippenkader ervoor zorgt dat de studenten zich bewust worden van hun persoonlijke leerproces. De studenten geven tijdens het gesprek ook aan dat ze de functionele gehelen gebruiken als kapstok doorheen het programma.

De commissie constateert dat het programma een formele concretisering van de doelstellingen inhoudt. Via de competentiematrix verduidelijkt de opleiding welke basiscompetenties in elk opleidingsonderdeel aan bod komen en waar ze getoetst worden. De commissie merkt op dat de competentiematrix momenteel vooral wordt ingezet als inventarisatiedocument. Daarom beveelt de commissie de opleiding aan om de competentiematrix verder te gebruiken als sturend en inspirerend element voor de vormgeving van het programma en de toetsing.

De commissie vindt het positief dat de opleiding sinds de vorige visitatie meer aandacht besteedt aan de functionele gehelen 6, 7, 8, 9 en 10. Volgens de commissie is het echter niet duidelijk welk niveau de opleiding nastreeft per functioneel geheel. De commissie raadt de opleiding bijgevolg aan om kwantitatieve eisen, zoals minimaal een oudercontact bijwonen, aan te vullen met duidelijk geformuleerde kwalitatieve eisen. De verwachtingen ten opzichte van de stagescholen kunnen hierdoor ook beter gecommuniceerd worden. Naar aanleiding van de vorige visitatie toont de opleiding eveneens meer aandacht voor de taalheterogeniteit van haar eigen studenten en de taalheterogeniteit van de leerlingen waaraan de studenten lesgeven. De commissie stelt vast dat de alumni en de studenten zich niet altijd voorbereid voelen op lesgeven in grotere klasgroepen.

Wat vakdidactiek (FG 3) betreft, herwerkte de opleiding het opleidingsonderdeel 'vakdidactiek'. De commissie stelt de inspanningen van de opleiding op prijs, maar adviseert de opleiding om de aanwezige competenties binnen de opleiding, de instelling en de universitaire omgeving beter aan te boren voor de invulling van dit opleidingsonderdeel. In functie van de versterking van de vakdidactiek erkent de commissie het potentieel van het recent ingevoerde handboek voor het opleidingsonderdeel 'vakdidactiek'.

De opleiding heeft het aandeel van de leraar als onderzoeker (FG 5) eveneens vergroot. In de eerste plaats worden de onderzoeksvaardigheden van de studenten gestimuleerd binnen de opdrachten. De commissie beveelt de opleiding aan om naast de algemene onderzoekscompetenties ook in te zetten op de leraar als (vak)didactisch onderzoeker. De commissie vindt het bijvoorbeeld jammer dat de studenten geen praktijkgericht onderzoek uitvoeren. De opleidingsverantwoordelijken gaven tijdens de gesprekken aan dat het uitvoeren van een dergelijk onderzoek reeds in de planning zit, maar dat de uitwerking nog niet op punt staat. In de tweede plaats hecht de opleiding belang aan reflectievaardigheden. Op basis van de ingekeken reflectieverslagen stelt de commissie vast dat de studenten blijk geven van een sterk reflecterend vermogen. De commissie raadt de opleiding wel aan om het reflectieproces te versterken door betere theoretische kaders aan te reiken en door het gebruik van deze kaders strikter op te volgen. Bovenstaande suggesties met betrekking tot onderzoek en reflectie kunnen de koppeling tussen theorie en praktijk versterken.

Op basis van het zelfevaluatie rapport, de gesprekken en het ingekeken materiaal concludeert de commissie dat de opleiding de basiskwaliteit ten aanzien van de relatie tussen de doelstellingen en het programma garandeert. De opleiding dient het academisch niveau van de onderwijsvakken secundair onderwijs en de toetsing ervan echter te verhogen. Wegens de academische setting van de SLO-opleiding is de commissie ervan overtuigd dat de opleiding nog niet al haar mogelijkheden benut. De commissie adviseert de opleiding daarom om nog beter gebruik te maken van de aanwezige expertise zowel binnen als buiten de instelling. Specifiek doelt de commissie op de academisering van didactiek, vakdidactiek en onderzoek.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve score die aan het facet 2.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 2 wordt toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 3, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO Lino

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding	+
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen	V
Onderwerp 2: Programma	-
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	O
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	O
Facet 2.3: Samenhang van het programma	V
Facet 2.4: Studieomvang	OK
Facet 2.5: Studietijd	O
Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	G
Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	V
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	V
Onderwerp 4: Voorzieningen	+
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	V
Facet 4.2: Studiebegeleiding	V
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg	+
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	V
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	V
Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B	O
Onderwerp 6: Resultaten	+
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	V
Facet 6.2: Onderwijsrendement	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenenonderwijs Lino. Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid
- Facet 2.5: Studietijd

De onvoldoendes hadden een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding op 19 mei 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp.

De opleiding wordt aangeboden door CVO Lino (Limburg-Noord). De lessen worden gegeven op Campus Mercurius in Lommel. Er is keuze tussen een traject op 2 weekavonden of een combinatie van een weekavond met een zaterdagvoormiddag. Momenteel volgen een 140-tal cursisten de opleiding.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en het desbetreffende onderwerp. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

Het programma was een onvoldoende adequate concretisering van de doelstellingen. De leraar als lid van de onderwijsgemeenschap (FG 9) en de leraar als cultuurparticipant (FG 10) kwamen slechts sporadisch aan bod. De aandacht voor de leraar als inhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker (FG 5) was te laag.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als onvoldoende.

In het ZER geeft de opleiding aan naar aanleiding van de vorige visitatie de leerinhouden te hebben gewijzigd en de functionele gehelen een plaats te hebben gegeven in het programma. De opleiding stelt functionele gehelen 9 en 10 te hebben versterkt door de integratie van bijkomende opdrachten hieromtrent in het programma. De leerlijnen rond vakdidactiek (FG 3) en rond onderzoek (FG 5), werden volgens de opleiding structureel aangepakt en versterkt. De opleiding ondersteunt deze stelling aan de hand van een competentiematrix en opleidingsfiches. De commissie heeft de matrix, de fiches en de leerinhouden van de verschillende modules grondig bestudeerd en meent op basis daarvan, aangevuld met gesprekken met opleidingsverantwoordelijken en lectoren, dat de nieuwe leerinhouden nog steeds onvoldoende aansluiting vinden bij de decretale basiscompetenties.

De commissie meent immers dat het programma is opgesteld zonder dat er een gezamenlijk draagvlak werd gecreëerd op de finaliteit van de lerarenopleiding binnen CVO Lino. Daardoor slaagt de opleiding er niet in om

de basiscompetenties een plaats te geven in het licht van deze doelstelling waardoor de verschillende basiscompetenties zeer verkaveld en te weinig samenhangend aan bod komen in het programma. Een dergelijke wijze van programmaopbouw maakt dat er weinig garanties zijn dat de beoogde doelstellingen op voldoende niveau vertaald worden naar het programma. De opleiding heeft een grote nood aan het verhelderen van de basiscompetenties en het versterken van de visieteksten. De commissie raadt de opleiding aan hier externe expertise voor op te zoeken.

De commissie stelt dat de invoering van opdrachten met betrekking tot functioneel geheel 9 en 10 in het programma eveneens veeleer inspiratieloos overkomt omdat ze het belang ervan in het licht van het leraarschap niet duidelijk maken. De opleiding kan deze opdrachten niet kaderen binnen het geheel van de doelstellingen van de lerarenopleiding. Het louter toevoegen van opdrachten rond bovenstaande functionele gehelen volstaat volgens de commissie niet om de onderliggende basiscompetenties op voldoende hoog niveau aan bod te laten komen.

Vanaf het academiejaar 2015-2016 richt CVO Lino in samenwerking met andere Specifieke lerarenopleidingen van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) een nieuwe module 'vakdidactische studie' in (FG 3). Deze module telt drie studiepunten en wordt bijna volledig in afstandsonderwijs aangeboden. Aan de hand van dit samenwerkingsverband proberen de CVO's van het GO! samen tegemoet te komen aan de verschillende vakken secundair onderwijs waarvoor de cursisten een bekwaamheidsbewijs kunnen verwerven. De SLO van CVO Lino is hierbij verantwoordelijk voor het vak 'vroedkunde'. Hiervoor zal het CVO een vakdidactische expert aanstellen om de module te begeleiden. De Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! ondersteunt de CVO's bij de inrichting van de module en de concrete invulling van de vakdidactiek. De commissie raadt de opleiding aan om het vakdidactisch aanbod in het netwerk verder te verruimen om tegemoet te komen aan alle verschillende vakken secundair onderwijs. Hoewel de verantwoordelijkheden voor vakdidactiek binnen het GO!-netwerk verdeeld worden, benadrukt de commissie dat de opleiding zelf verantwoordelijk dient te blijven voor de kwaliteit van de aangeboden vakdidactiek en dat ze de kwaliteit van de vakdidactiek binnen het netwerk mee dient te bewaken. Hoewel de commissie bovenstaand initiatief waardeert, heeft ze tijdens het visitatiebezoek onvoldoende garanties gekregen dat de opleiding een zinvolle invulling zal geven aan de vakdidactische studie. De opleiding heeft nog slechts beperkt nagedacht over de rol en de functie van de module 'vakdidactische studie' in het programma.

De leerlijn rond onderzoeksvaardigheden (FG 5) is naar de mening van de commissie onvoldoende diepgaand vormgegeven. De cursisten komen tijdens het doorlopen van de opleiding slechts beperkt in contact met de rol van innovator en onderzoeker. Daarnaast stelt de commissie vast dat er bij de lectoren en de cursisten verwarring heerst omtrent de gehanteerde begrippen (bv. de verschillen tussen wetenschappelijk onderzoek, praktijkgericht onderzoek, onderzoeksvraag, leervraag en reflectie). De verwarring hieromtrent werd zichtbaar tijdens de gesprekken, maar is ook aantoonbaar in de praktijkopdrachten, de bijhorende reflecties van cursisten en de feedback van de lectoren. Daarom dringt de commissie erop aan om het begrippenkader in de visie uit te werken en de visie te implementeren in het programma. Het ontbreken van een operationele visie maakt immers dat de onderzoekende leerlijn niet voldoende aan bod komt in het programma.

De commissie concludeert dat het programma een onvoldoende adequate vertaling is van de basiscompetenties.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.2.

De academische gerichtheid van het programma was laag. Zo werd het programma onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd, waren de referenties in het cursusmateriaal gedateerd en populariserend en sloot de opleiding te weinig aan bij nieuwe actuele innovaties. De opleiding had bovendien geen onderbouwde visie op vakdidactiek uitgewerkt. De professionele gerichtheid van het programma diende eveneens versterkt

te worden. Het ontbrak de opleiding aan een onderwijskundige en beleidsmatige visie op de stage. De kwaliteitsbewaking van de stage en de begeleiding en informatievoorziening naar cursisten en mentoren moest verscherpt worden.

Beoordeling hervisitatatie

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding als onvoldoende.

De commissie stelde vast dat de opleiding maatregelen heeft genomen ter versterking van de professionele gerichtheid van het programma. Zo heeft de opleiding structurele contacten gelegd met het werkveld en de mentoren ter bewaking van de kwaliteit van de stage. Ook ziet de commissie dat de stage sterker dan voorheen wordt aangestuurd vanuit de algemene didactiek. Dit leidt tot een versterking van de leerlijn in de verschillende modules 'didactische competentie stage'.

Wat de academische gerichtheid betreft stelt de commissie dat de opleiding op basis van de opmerkingen en aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie wijzigingen aan de leerinhouden heeft doorgevoerd. Zo werden een aantal modules wetenschappelijk onderbouwd waardoor de diepgang van deze leerinhouden versterkt is. Deze onderbouwing is onder andere zichtbaar in het opnemen van referenties in de syllabi. Ook is de vraagstelling in de praktijkopdrachten en examens zo opgesteld dat gepeild wordt naar theoretische kennis. Daarnaast hebben de lectoren zich geprofessionaliseerd in het zich aanmeten van een academisch gerichte houding en geven ze hierdoor stimulansen aan cursisten om dit ook te doen. Dit uit zich bijvoorbeeld in een bezoek aan de bibliotheek. De commissie stelt dat de genomen maatregelen aanzetten zijn om de academische gerichtheid van het programma te verhogen. Evenwel blijft de academische gerichtheid van het programma laag. Zo stelt de commissie dat de opleiding een visie dient te ontwikkelen op de academische gerichtheid van het programma, van de lectoren en deze van de cursisten.

Op basis van het ingekeken cursusmateriaal stelt de commissie dat een groot aandeel leerinhouden onvoldoende aansluiting vindt bij theoretische kaders en concepten enerzijds en wetenschappelijke onderbouwing anderzijds. Als voorbeeld geeft de commissie dat de leerinhouden rond vakdidactiek niet zijn gestoeld op een wetenschappelijke onderbouwing en hierdoor te veel terugvallen op het geven van tips en tricks aan de cursisten. Andere voorbeelden vond de commissie terug in de module Psycho-pedagogische competenties, waar zij geen duidelijke verwijzingen terugvond naar actuele ontwikkelingen en onderzoek over leren. De commissie beveelt aan dat alle theoretische modules aansluiting vinden bij wetenschappelijke literatuur en bijgevolg voldoende diepgaand worden behandeld. Ook de cursisten komen onvoldoende in contact met de wetenschappelijke onderbouwing van het programma. De cursisten worden onvoldoende uitgedaagd om een kritisch onderzoekende houding aan te nemen of om te reflecteren op basis van wetenschappelijke kaders en concepten. Het groeiproces van de cursist kent bovendien onvoldoende diepgang.

Specifiek voor de onderbouwing van de vakdidactiek, meent de commissie dat het door de opleiding gehanteerde vakdidactisch referentiekader slechts beperkt was uitgewerkt. Het vakdidactisch referentiekader en de invulling van vakdidactiek (FG 3) verdienen blijvende aandacht en versterking.

De commissie concludeert dat ondanks de bijstellingen aan het programma de academische gerichtheid ervan onvoldoende is. De versterking van de professionele gerichtheid kan dit niet compenseren.

Facet 2.5 Studielast

Beoordeling 2011-2012

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.5.

De opleiding organiseerde studietijdmetingen, doch was de wijze van het verzamelen van resultaten onbetrouwbaar. De gegevens die de commissie kon inkijken, toonden aan dat de reële studietijd van de theoretische modules sterk onder de begrote studietijd lag.

Beoordeling hervisitatie

De commissie beoordeelt de studielast van de opleiding als onvoldoende.

De opleiding brengt sinds 2010 de studietijd van de verschillende modules in kaart en be vraagt de cursisten naar de studiebelemmerende of studiebevorderende factoren. De commissie waardeert deze initiatieven. De commissie heeft de in het zelfevaluatierapport opgenomen cijfers met betrekking tot de studietijd bestudeerd en concludeert dat de begrote en de reële studietijd grote anomalieën vertonen. Hoewel de reële en begrote studietijd wanneer het gehele programma wordt overschouwd, in de zelfde lijn ligt, ervaren cursisten de praktijkgerichte modules als tijdsintensiever dan de begrote studietijd en schatten ze de theoretische modules systematisch lager dan begroot. De opleiding heeft, behalve de invoering van enkele bijkomende opdrachten, nog maar weinig initiatieven genomen om de studietijd van de theoretische modules op te krikken.

De lage studietijd die de cursisten aan de theoretische modules besteden, baart de commissie zorgen. De commissie ziet de oorzaak daarvan bij de geringe academische gerichtheid van het programma en de onvoldoende diepgang van verschillende modules. De leerinhouden van een aantal modules zijn volgens de commissie te weinig uitdagend voor de cursisten. De commissie meent dan ook dat het theoretische luik van het programma verdiept moet worden, maar niet louter door bijkomende opdrachten in te voeren. Een verdieping van het programma dient te gebeuren door een visie op de lerarenopleiding en op de basiscompetenties te ontwikkelen en deze vervolgens te vertalen naar samenhangende leerinhouden van voldoende niveau.

De commissie oordeelt dat de reële studietijd niet overeenstemt met de begrote studietijd en dat de opleiding te weinig structurele en diepgaande maatregelen neemt om het tekort te remediëren.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de negatieve scores die aan de facetten 2.1, 2.2 en 2.5 worden toegekend meent de commissie dat er binnen de opleiding onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen zijn.

De opleiding heeft op basis van de vorige visitatie enkele aanzetten gegeven om het programma te versterken. Echter zijn deze naar het oordeel van de commissie te beperkt en bieden deze onvoldoende garanties dat de het programma de studenten in staat stelt om de beoogde doelstellingen te bereiken.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande negatieve score die bij de herbeoordeling aan het onderwerp 2 wordt toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een negatief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

De Specifieke lerarenopleiding aan CVO COOVI

Tabel met scores, onderwerpen en facetten

Verklaring van de scores op de facetten:

Excellent : 'best practice', kan (internationaal) als voorbeeld dienen voor andere opleidingen

Goed : de kwaliteit stijgt uit boven de basiskwaliteit

Voldoende : voldoet aan de basiseisen

Onvoldoende : voldoet niet aan de minimumeisen

OK : voldoet aan de formele eisen

Verklaring van de scores op de onderwerpen:

+ : voldoet minstens aan de minimumeisen voor basiskwaliteit; er is geen verdere schaalverdeling om verdere graden van excellentie aan te duiden.

- : voldoet niet aan de minimumeisen voor basiskwaliteit.

Het facet 'studieomvang' wordt gescoord met 'OK', indien de opleiding voldoet aan de decretale eisen m.b.t. de studieomvang, uitgedrukt in studiepunten.

De cursief weergegeven onderwerpen en facetten en de daaraan toegekende scores werden in 2011-2012 beoordeeld.

	CVO COOVI	CVO Brussel (2011-2012)	CVO Elishout (2011-2012)
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		+	+
<i>Facet 1.1: Niveau en oriëntatie, domeinspecifieke eisen</i>		V	V
Onderwerp 2: Programma	+	-	-
Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	V	O	O
Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma	V	V	O
Facet 2.3: Samenhang van het programma	G	O	V
<i>Facet 2.4: Studieomvang</i>		OK	OK
Facet 2.5: Studietijd	V	O	V
<i>Facet 2.6: Afstemming tussen vormgeving en inhoud</i>		V	V
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	V	O	V
<i>Facet 2.8: Toelatingsvoorwaarden</i>		V	V
Onderwerp 3: Inzet van personeel	+	+	-
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	G	V	O
<i>Facet 3.2: Kwantiteit personeel</i>		V	V
Onderwerp 4: Voorzieningen		+	+
<i>Facet 4.1: Materiële voorzieningen</i>		G	V
<i>Facet 4.2: Studiebegeleiding</i>		V	G
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		+	+
<i>Facet 5.1: Evaluatie resultaten</i>		V	O
<i>Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering</i>		V	V
<i>Facet 5.3: Betrekken M,S,A,B</i>		O	V
Onderwerp 6: Resultaten		+	+

	<i>Facet 6.1: Gerealiseerd niveau</i>		V	V
	<i>Facet 6.2: Onderwijsrendement</i>		V	V

Situering van de opleiding

Dit rapport behandelt de hervisitatie van de Specifieke lerarenopleiding (SLO) die wordt aangeboden door het Centrum voor Volwassenonderwijs COOVI. De lerarenopleiding van CVO COOVI is het resultaat van een fusie tussen de toenmalige lerarenopleidingen van CVO Brussel en CVO Elishout. Tijdens de vorige visitatieronde waren de SLO's van CVO Brussel en CVO Elishout twee aparte opleidingen die op twee verschillende locaties gevestigd waren. De SLO van CVO COOVI bevindt zich nu op de campus van het vroegere CVO Elishout.

Onderstaande facetten kregen in het visitatierapport uit 2011-2012 een onvoldoende:

CVO Brussel

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.3: Samenhang van het programma
- Facet 2.5: Studietijd
- Facet 2.7: Beoordeling en toetsing

CVO Elishout

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1: Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma
- Facet 2.2: Eisen professionele en academische gerichtheid

Onderwerp 3: Inzet van personeel

- Facet 3.1: Kwaliteit van het personeel

De onvoldoendes hadden in beide centra een negatief oordeel op onderwerpniveau als gevolg. In het kader van de hervisitatie bezocht de visitatiecommissie de opleiding van CVO COOVI op 20 mei 2015 om tot een herbeoordeling te komen van bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Zowel de onvoldoendes van CVO Brussel als de onvoldoendes van CVO Elishout werden meegenomen in de herbeoordeling.

CVO COOVI organiseert verschillende opleidingen voor volwassenen op het niveau van het secundair volwassenenonderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Daarnaast wordt de Specifieke lerarenopleiding aangeboden in drie hoofdtrajecten. Het reguliere traject duurt vier semesters, maar kan via een versneld traject ook na drie semesters afgerond worden. Het tweede traject is een traject voor leraren-in-opleiding (LIO). Cursisten die reeds een job als leraar hebben, kunnen zich inschrijven voor dit LIO-traject. Het LIO-modeltraject duurt drie semesters en het versneld LIO-traject twee semesters. Het reguliere traject en het LIO-traject omvatten beiden 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk. Als laatste richt CVO COOVI het traject 'Specifieke lerarenopleiding op maat' (SLOM) in voor laaggeschoolde en anderstalige cursisten. Een SLOM-cursist kan de opleiding afronden na vijf semesters. In het versneld traject kan dit na vier semesters. Het SLOM-traject bestaat telkens uit 75 studiepunten, waarvan 15 studiepunten opstap, 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk.

In het academiejaar 2014-2015 schreven 245 cursisten zich in voor de SLO-opleiding. Ongeveer 40,5% procent van de cursisten heeft een masterdiploma, 31% een bachelordiploma en 24% een diploma secundair onderwijs als hoogst behaalde diploma. De overige 4,5% van de cursisten bezit geen diploma secundair onderwijs.

De commissie heeft een volledig beeld gekregen van de bovenstaande facetten en de desbetreffende onderwerpen. Haar oordeel is gebaseerd op het zelfevaluatierapport, de gesprekken met de verschillende geledingen binnen de opleiding, de informatie op het elektronische leerplatform, de ingekeken portfolio's en het overige ter inzage gelegde materiaal. De oordelen die in dit rapport beschreven zijn, hebben betrekking op alle varianten en trajecten binnen de opleiding, tenzij expliciet anders vermeld.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordeling 2011-2012: CVO Elishout

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De commissie constateerde dat het programma niet alle basiscompetenties afdekte. De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen (FG 1), de leraar als opvoeder (FG 2) en de leraar als organisator (FG 4) namen in vergelijking met de andere functionele gehelen een belangrijkere plaats in in het programma. De commissie oordeelde dat de leraar als vakinhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoek (FG 5) onvoldoende aandacht kregen. De commissie beval de opleiding bijgevolg aan om vakdidactiek en onderzoeksgerichtheid een structurele plaats te geven. De leraar als partner van ouders (FG 6), de leraar als lid van een schoolteam (FG 7), de leraar als partner van externen (FG 8), de leraar als lid van de onderwijsgemeenschap (FG 9) en de leraar als cultuurparticipant (FG 10) kwamen eveneens onvoldoende aan bod.

Beoordeling 2011-2012: CVO Brussel

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.1.

De commissie stelde op basis van de competentiematrix vast dat alle decretale basiscompetenties en functionele gehelen in het programma aan bod kwamen. Het programma focuste hoofdzakelijk op de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen (FG 1), de leraar als opvoeder (FG 2) en de leraar als organisator (FG 4). Het aandeel van de leraar als vakinhoudelijk expert (FG 3) en de leraar als innovator/onderzoeker verdienen echter meer aandacht. De commissie raadde de opleiding aan om de vakdidactische component te versterken en om wetenschappelijk bronnengebruik bij de cursisten sterker te stimuleren. Ook in het LIO-traject liet de opleiding kansen liggen met betrekking tot de leraar als partner van externen (FG 8), de leraar als lid van de onderwijsgemeenschap (FG 9) en de leraar als cultuurparticipant (FG 10). De opleiding diende de begeleiding van LIO-cursisten eveneens te intensifiëren. Bovendien beval de commissie aan om de vrijstellingen van theoriemodules in het LIO-traject te herbekijken in het licht van de gebrekkige relatie tussen theorie en praktijk binnen het LIO-traject. De commissie waardeerde dat de opleiding aandacht toonde voor taalcompetenties, maar meende dat dit verder gesystematiseerd kon worden.

Beoordeling hervisitatie: CVO COOVI

De commissie beoordeelt de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma als voldoende.

De commissie waardeert dat CVO COOVI de tekorten van de vorige visitatiebezoeken aan CVO Brussel en CVO Elishout heeft bijgestuurd. De decretale basiscompetenties en attitudes voor de leraar secundair onderwijs vormen de doelstellingen van het programma. De opleiding toont eveneens aandacht voor taalvaardigheids- en diversiteitsdoelstellingen. Hierdoor komt de opleiding volgens de commissie tegemoet aan de Brusselse context waarin ze zich bevindt.

De competentiematrix verduidelijkt welke competenties en attitudes in elke module aan bod komen. Daarnaast maakt de matrix per competentie een onderscheid tussen vier beheersingsniveaus. Op basis van de competentiematrix stelt de commissie vast dat het programma alle functionele gehelen en basiscompetenties afdekt. De relatie tussen de doelstellingen van de opleiding en de inhoud van het programma wordt eveneens verzekerd door transparante modulefiches per module. In de modulefiches worden de basiscompetenties vertaald in concrete leerdoelen. Ook het vernieuwde structuurschema, het digitale portfolio en de speerpuntleerlijnen versterken de relatie tussen doelstellingen en inhoud. De commissie meent dat de basiscompetenties transparant aanwezig zijn in alle onderdelen van het programma en gelijkgericht worden ingezet door de opleiding. De commissie raadt de opleiding aan om de competentiematrix verder te hanteren als sturend en inspirerend element voor de inhoud van het programma.

In vergelijking met de vorige visitatie hebben vakdidactiek (FG 3) en de leraar als onderzoeker (FG 5) een structurele plaats gekregen in het programma. De opleiding ontwikkelde hiertoe onder andere een leerlijn vakdidactiek en een leerlijn onderzoekend handelen en reflectie. De commissie oordeelt dat de relatie tussen doelstellingen en inhoud voor FG 3 en FG 5 voldoende is uitgewerkt.

De aandacht voor vakdidactiek is voornamelijk terug te vinden in de (vak)didactische modules. In de theoretische modules probeert de opleiding vakdidactiek eveneens te betrekken. Vanaf het academiejaar 2014-2015 richt het CVO COOVI in samenwerking met andere Specifieke lerarenopleidingen van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) een nieuwe module 'vakdidactische studie' in. Deze module zal drie studiepunten tellen en bijna volledig worden aangeboden in afstandsonderwijs. Aan de hand van dit samenwerkingsverband proberen de CVO's van het GO! samen tegemoet te komen aan de verschillende vakken secundair onderwijs waarvoor de cursisten een bekwaamheidsbewijs kunnen verwerven. De SLO van CVO COOVI is hierbij verantwoordelijk voor de vakken 'NT2' (Nederlands tweede taal) vanaf februari 2015 en 'voeding' vanaf september 2015. Voor elk van deze vakken zal het CVO een vakdidactische expert of een vakdidacticus aanstellen om de module te begeleiden. De Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO! ondersteunt de CVO's bij de inrichting van de module en de concrete invulling van elke vakdidactiek. De commissie raadt de opleiding aan om het vakdidactisch aanbod in het netwerk verder te verruimen om tegemoet te komen aan alle verschillende vakken secundair onderwijs. Hoewel de verantwoordelijkheden voor vakdidactiek binnen het GO!-netwerk verdeeld worden, benadrukt de commissie dat de opleiding zelf verantwoordelijk dient te blijven voor de kwaliteit van de aangeboden vakdidactiek en dat ze de kwaliteit van de vakdidactiek binnen het netwerk mee dient te bewaken. Verder waardeert de commissie bovenstaand initiatief. De leerlijn vakdidactiek en de uitbreiding van het vakdidactische bronnenmateriaal en de opdrachten zorgen er eveneens voor dat vakdidactiek in het programma verankerd zit.

Met betrekking tot de leraar als onderzoeker stelt de opleiding onderzoek en reflectie centraal. De opleiding stimuleert het onderzoekend handelen en de reflectievaardigheden van cursisten expliciet binnen de nieuwe module 'onderwijs- en onderzoeksopdrachten' (OOP). De opleiding heeft de leerlijn onderzoekend handelen en reflectie ook verwerkt in de andere modules van het programma. Om het aandeel van de leraar als onderzoeker (FG 5) te versterken richtte de opleiding ook de nieuwe module 'onderwijs en onderzoeksopdrachten' (OOP) in. Binnen de module 'onderwijs- en onderzoeksopdrachten' kunnen de cursisten van het reguliere traject kiezen tussen vier projecten. Ten eerste is er een stage mogelijk bij het vormingscentrum van Foyer te Molenbeek. Ten tweede kunnen cursisten kiezen voor het taaltutoringproject van de GO!-scholengroep te Brussel. Een derde optie is het project 'Onderzoekende school' in samenwerking met het Brussels Expertisenetwerk Onderwijs (BEO) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Het laatste project is het 'Onderzoek in AMVB'-project. Hier werken cursisten samen met het Archief en Museum van het Vlaams leven te Brussel. De cursisten van het LIO-traject werken binnen de module 'professioneel handelen in de onderwijspraktijk 2' (PHIOLIO 2) een meerwaardeproject uit in samenspraak met hun stageschool. Op basis van de gesprekken met de cursisten en het werkveld blijkt dat de verschillende projecten enthousiast onthaald worden. De verdere verankering van functioneel geheel 5 gebeurt aan de hand van de leerlijn 'onderzoekend handelen en reflectie' en de invoering van het digitale cursistportfolio. In het digitaal portfolio bewaren de cursisten alle moduleopdrachten en reflecteren zij per module over hun professionele ontwikkeling.

Op basis van het zelfevaluatie-rapport, het ingekeken materiaal en de gesprekken tijdens de hervisitatie constateert de commissie dat FG 6 tot 10 momenteel een rijke invulling kennen. De opleiding benut de mogelijkheden van haar inbedding in de Brusselse grootstedelijke context. De commissie vindt de keuzestage bij het integratiecentrum Foyer onder andere een mooi initiatief.

Facet 2.2 Eisen professionele en academische gerichtheid van het programma

Beoordeling 2011-2012: CVO Elishout

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.2.

De commissie waardeerde de professionele gerichtheid van het programma. Wat de academische gerichtheid van het programma betrof, stelde de commissie verschillende tekorten vast. Niet alle modules steunden op recente literatuur en actueel onderzoek. Hoewel cursisten gestimuleerd werden om bronnen te gebruiken, was de opleiding hierbij niet gericht op onderzoeksliteratuur. Methoden voor praktijkgericht onderzoek kwamen niet aan bod.

Beoordeling hervisitatie: CVO COOVI

De commissie beoordeelt de eisen professionele en academische gerichtheid van de opleiding als voldoende.

CVO COOVI heeft de sterke professionele gerichtheid van het toenmalige CVO Brussel en CVO Elishout verder versterkt. In het reguliere traject komt het beroepsgerichte karakter onder andere tot uiting door een variatie aan stages en projecten. Binnen de module 'vakdidactische stage' (VDST) lopen cursisten van het reguliere traject en het SLOM-traject stage in een Brusselse school en maken ze kennis met de grootstedelijke context. De commissie vindt het positief dat de opleiding in overleg met het werkveld criteria heeft opgesteld om de kwaliteit van de (vak)mentoren te bewaken. De commissie erkent eveneens de meerwaarde van het heterogene cursistenpubliek van de opleiding.

De academische gerichtheid van het programma is sterk verbeterd ten opzichte van de vorige visitatiebezoeken. De opleiding heeft ingezet op de academische gerichtheid van de lectoren en het programma. Lectoren werden volgens de commissie geprofessionaliseerd tot lerarenopleiders. De portfolio's, de persoonlijke ontwikkelingsplannen en de sterkte-/zwakteanalyses van de lectoren dragen bij tot de invulling van het professionaliseringsplan van de SLO. De modules, het cursusmateriaal en de opdrachten werden geactualiseerd en academisch onderbouwd. De commissie acht de verschillende opdrachten en projecten bovendien zinvol.

De commissie apprecieert de inspanningen die de opleiding op vlak van vakdidactiek heeft geleverd. De commissie denkt wel dat de opleiding nog verder kan gaan om vakdidactiek theoretisch te onderbouwen in functie van de verschillende vakken secundair onderwijs. Een nog diepgaandere, theoretisch onderbouwde visie op en benadering van vakdidactiek is wenselijk.

Het resultaat van de geleverde inspanningen op het vlak van de academische gerichtheid van zowel de lectoren als het programma is volgens de commissie zichtbaar bij de cursisten. De commissie stelt vast dat de cursisten en de alumni een systematisch onderzoekende houding hebben aangenomen. Daarnaast meent de commissie dat de cursisten beschikken over de nodige tools en methoden om te reflecteren. De commissie waardeert bovendien dat de lectoren de wetenschappelijke onderbouwing van het programma en de cursusinhouden hebben versterkt. De lectoren zijn actief op zoek gegaan naar actuele, wetenschappelijke literatuur en hebben de literatuur vervolgens geïmplementeerd in de cursussen. De syllabi verwijzen consequent naar de gebruikte bronnen. De opleiding is er eveneens in geslaagd om onderzoek en onderzoeksliteratuur te implementeren in de opdrachten.

De commissie waardeert dat de opleidingen contacten heeft uitgebouwd met verscheidene instellingen en organisaties in het werkveld en in de onderzoekswereld. Volgens de commissie dragen deze contacten bij tot de borging van de professionele en de academische gerichtheid van het programma.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordeling 2011-2012: CVO Brussel

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.3.

Het programma van de opleiding kende een modulaire opbouw. De cursisten werden vrijgelaten om de volgorde van de modules in grote mate zelf te bepalen. De commissie was van mening dat de opleiding een evenwicht diende te zoeken tussen de flexibiliteit en de samenhang van het programma. Wegens de afwezigheid van een strikte volgorde was de opbouw van het programma volgens de commissie niet duidelijk. De commissie beval de opleiding aan om het modeltraject bij cursisten te stimuleren. Binnen het modeltraject diende de opleiding te investeren in leerlijnen om de inhoudelijke opbouw van het programma te garanderen. De commissie raadde de opleiding eveneens aan om de basiscompetenties en de algemeen-didactische competenties te hanteren als vertrekpunt voor de opbouw van het programma. De LIO-cursisten ervoeren weinig samenhang tussen de didactische en de theoretische modules.

Beoordeling hervisitatatie: CVO COOVI

De commissie beoordeelt de samenhang van het programma als goed.

De Specifieke lerarenopleiding wordt aangeboden in drie hoofdtrajecten. Het reguliere traject duurt vier semesters, maar kan via een versneld traject ook na drie semesters afgerond worden. Het tweede traject is een traject voor leraren-in-opleiding (LIO). Het LIO-modeltraject duurt drie semesters en het versneld LIO-traject twee semesters. Het reguliere traject en het LIO-traject omvatten beiden 60 studiepunten, waarvan 30 studiepunten theorie en 30 studiepunten praktijk. Als laatste richt CVO COOVI het traject 'Specifieke lerarenopleiding op maat' (SLOM) in voor laaggeschoolde en anderstalige cursisten. SLOM-cursisten starten met twee opstapmodules (15 studiepunten) en volgen daarna het programma van het reguliere traject. Doorheen het hele traject krijgen SLOM-cursisten aanvullende taalcoaching. Een SLOM-cursist kan de opleiding afronden na vijf semesters. In het versneld traject kan dit na vier semester. Op basis van de gesprekken tijdens het hervisitatiebezoek blijkt dat de opleiding de cursisten zoveel mogelijk doorstuurt naar de modeltrajecten. De commissie stelt vast dat de opleiding een goed evenwicht heeft gevonden tussen flexibiliteit en samenhang door de invoering van goed uitgewerkte modeltrajecten en versnelde trajecten. De differentiatie tussen cursistprofielen beoordeelt de commissie eveneens als positief.

Het structuurschema van het CVO COOVI is gebaseerd op het structuurschema van SLOVO, maar werd binnen een SLO-werkgroep van het GO! aangepast en uitgebouwd. De commissie waardeert dat de opleiding eigen accenten in het structuurschema heeft gelegd. Op basis van opmerkingen die de cursisten gaven in een responsgroep heeft de opleiding de modules 'leraar en verantwoordelijkheden' (LEV) en 'onderwijs en maatschappij' (OMA) bewust vooraan in het programma gezet. Voor de didactische modules hanteert de opleiding een strikte volgtijdelijkheid. De praktijkcomponent wordt in het reguliere traject opgesplitst in enerzijds opleidingspraktijk en anderzijds preservicepraktijk. Tijdens de opleidingspraktijk doen cursisten praktijkervaring op in het opleidingscentrum. De preservicepraktijk speelt zich af in het werkveld. Voor de LIO-cursisten bestaat de praktijkcomponent volledig uit inservicepraktijk. De commissie constateert dat de koppeling tussen theorie en praktijk is versterkt in vergelijking met de vorige visitatie aan het CVO Brussel. Ook de samenhang in het LIO-traject is merkbaar verbeterd en verzekerd.

Daarnaast heeft de opleiding zes leerlijnen ontwikkeld, namelijk taal, diversiteit, onderzoekend handelen en reflectie, ICT, cultuureducatie en vakdidactiek. Elke leerlijn komt in meerdere modules aan bod en wordt bewaakt door een leerlijnanker. Elk leerlijnanker is verantwoordelijk voor een bepaalde leerlijn. De commissie vindt de leerlijnen en de aanpak van de leerlijnen duidelijk.

De commissie stelt vast dat de functionele gehelen een referentiekader vormen om de samenhang van het programma te bewaken. In de eerste plaats gebruikt de opleiding de competentiematrix om het overzicht te bewaren. Ten tweede is het overleg tussen de lectoren in de vakwerkgroep een middel om te waken over de verticale en de horizontale samenhang. In het digitale cursistportfolio reflecteren de cursisten per module op de

functionele gehelen. De commissie raadt de opleiding aan om het cursistportfolio in de toekomst in te zetten als cursistvolgsysteem doorheen de opleiding.

De commissie besluit op basis van het zelfevaluatie-rapport, het ingekeken materiaal en de gesprekken tijdens het bezoek dat de opleiding de opportuniteiten van de schaalvergroting goed heeft aangepakt om de samenhang van het programma te garanderen.

Facet 2.5 Studielast

Beoordeling 2011-2012: CVO Brussel

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.5.

De opleiding voerde geen studietijdmetingen uit. De opleiding probeerde wel informatie te verzamelen via cursistenbevestigingen en focusgroepen. De commissie oordeelde dat deze bevestigingen weinig betrouwbaar waren op het vlak van studietijd. De cursisten waren niet vertrouwd met de betekenis van het begrip 'studietijd'. Op basis van de gesprekken met de cursisten en de alumni besloot de commissie dat cursisten relatief weinig tijd nodig hebben om het programma te doorlopen.

Beoordeling hervisitatie: CVO COOVI

De commissie beoordeelt de studielast van de opleiding als voldoende.

CVO COOVI organiseert sinds academiejaar 2014-2015 per opleidingsonderdeel een digitale studietijdmeting voor het gefusioneerde CVO COOVI. In de voorgaande academiejaren gebeurden de metingen van CVO Elishout en CVO Brussel apart en gebruikten beide opleidingen een andere tool. Gedurende het academiejaar 2013-2014 werd tijdens het gezamenlijke vakgroepoverleg van CVO Brussel en CVO Elishout een vernieuwde tool uitgewerkt om in te zetten binnen CVO COOVI. Voor de theoretische modules brengt de opleiding een vijftal aspecten in kaart. Bij de stagemodules gaat de opleiding zes aspecten na om een volledig beeld te krijgen van de benodigde studietijd. Uit de eerste studietijdmetingen blijkt dat het programma voldoet aan de begrote studietijd. Na elke afstandsopdracht geven de cursisten ook een indicatie van de tijd die ze nodig hadden om de opdracht af te werken. Naast de studietijdmetingen beschikt CVO COOVI ook over een bevestiging met betrekking tot studiebelemmerende factoren en een tevredenheidsenquête. De commissie waardeert dat de opleiding bijstuurt op basis van de resultaten die ze verkrijgt via de verschillende metingen. De opleiding houdt rekening met de input van de cursisten.

Hoewel de commissie het voeren van studietijdmetingen aanmoedigt, raadt ze de opleiding aan om de planlast die dit met zich meebrengt te bewaken. Daarnaast is het raadzaam om de analyse van de resultaten en de bijstellingen in het programma te bekijken in functie van het aandeel van de professionele gerichtheid enerzijds en de academische gerichtheid anderzijds in de studiebelasting. Het gewicht van een module kan bijvoorbeeld te wijten zijn aan het aantal opdrachten en de omvang van de opdrachten, maar het kan eveneens veroorzaakt worden door de aangeboden theorie die cursisten dienen te verwerken. De opleiding dient bovendien de resultaten van de metingen te differentiëren naargelang het profiel van de cursisten. Op deze manier kan de opleiding meer zicht krijgen op de studeerbaarheid van het programma bij cursisten met en zonder diploma hoger onderwijs. Op basis van het gesprek met de cursisten stelt de commissie vast dat de cursisten het programma intensief, maar studeerbaar, vinden.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordeling 2011-2012: CVO Brussel

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 2.7.

De commissie waardeert dat de opleiding een visie op competentiegericht evalueren ontwikkelde. Een concrete vertaling van de toetsvisie ontbrak echter. De commissie stelde eveneens vast dat niet alle basiscompetenties en -attitudes expliciet geëvalueerd werden. De beoordelingscriteria waren bovendien niet altijd even helder en de cursisten gaven aan dat ze weinig feedback kregen. De beoordelingscriteria van de stage waren ook onduidelijk. De LIO-cursisten bleken niet op de hoogte van de beoordelingscriteria van de stage. De stagebeoordeling gebeurde daarnaast niet op basis van de decretale basiscompetenties. De commissie vond het wel positief dat de opleiding verschillende evaluatievormen gebruikte.

Beoordeling hervisitatie: CVO COOVI

De commissie beoordeelt de beoordeling en toetsing van de opleiding als voldoende.

De opleiding van CVO COOVI beschikt over een evaluatiereglement. Het reglement gaat onder andere dieper in op onderwerpen zoals de periode waarin de evaluatie plaats vindt, de organisatie van de evaluatie, het verlenen van vrijstellingen, de deliberatie van de cursisten, de ombudsdienst en de beroepsprocedure. Cursisten krijgen bij hun inschrijving toegang tot de centrumkalender waarop de periodes voor de afsluitende evaluatie van de theoretische modules reeds ingepland staan. De eindevaluatie van de theoretische modules gebeurt aan de hand van mondelinge of schriftelijke examens. De cursisten worden eveneens permanent geëvalueerd aan de hand van competentiegerichte opdrachten. Via individuele en groepsopdrachten maakt de opleiding een koppeling tussen de theorie- en de praktijkmodules. De commissie oordeelt dat de opleiding door haar variatie aan opdrachten tegemoet komt aan alle functionele gehelen. De commissie raadt de opleiding echter aan om het aantal opdrachten, en de bijhorende doelstellingen die de ze toetst per opdracht, over de modules heen te herbekijken om de planlast te verminderen. De permanente evaluatie van modules is niet gebonden aan de vaste periode voor de afsluitende evaluatie, maar gebeurt doorheen het traject van de cursisten.

Voor de praktijkgerichte modules opteert de opleiding voor een systeem van permanente evaluatie met het portfolio. Volgens de commissie is het digitaal portfolio een waardevolle tool. In het digitaal portfolio verzamelen de cursisten alle moduleopdrachten en reflecteren zij per module over hun professionele ontwikkeling. De functionele gehelen vormen de kapstok voor de reflectietaken. De commissie beveelt de opleiding aan om het portfolio verder uit te bouwen als cursistvolgsysteem.

De commissie is van mening dat de implementatie van de evaluatiefiches en de modulefiches ervoor zorgt dat de evaluatie van de cursisten transparant verloopt. Enerzijds geven de evaluatiefiches aan welke basiscompetenties getoetst worden, wat de evaluatiecriteria zijn en hoe de punten verdeeld worden. Anderzijds maken de modulefiches duidelijk wat het aandeel is van elke opdracht in de evaluatie van een module. In een aantal gevallen vormt self assessment, peer assessment of co-assessment een aanvulling op de beoordeling door de lectoren. De commissie constateert dat de evaluatiecriteria helder geformuleerd zijn en dat ze gekend zijn bij de cursisten. De opleiding toont daarnaast aandacht voor de betrouwbaarheid van de toetsing door het opstellen van correctiesleutels.

De opleiding investeert volgens de commissie in het geven van uitgebreide, diepgaande en kwaliteitsvolle feedback op de opdrachten. De evaluatiefiches van de opdrachten worden ingevuld terugbezorgd aan de cursisten. Ook tijdens het maken van de opdrachten kunnen de cursisten rekenen op de kwaliteitsvolle aansturing van de lectoren. Aan het einde van de module volgt een afsluitende feedbacksessie. De scores van de opdrachten worden meegedeeld na de deliberatie.

CVO COOVI heeft duidelijk bijgestuurd op de tekorten van de vorige visitatie wat de praktijkevaluatie betreft. De beoordeling van de praktijkcomponent in het LIO-traject is goed georganiseerd en transparant. De evaluatiecriteria en de cesuur zijn gekend bij de cursisten, de mentoren en de directies. De stagebegeleider van CVO COOVI en de directie van de stageschool beslissen samen over de eindbeoordeling van de LIO-cursist. De commissie is eveneens tevreden over de praktijkevaluatie in het reguliere traject en het SLOM-traject.

Conclusie bij onderwerp 2: Programma

Gegeven de positieve scores die aan de facetten 2.1, 2.2, 2.3, 2.5 en 2.7 worden toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve scores op de facetten 2.4, 2.6 en 2.8 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordeling 2011-2012: CVO Elishout

In het visitatierapport 2011-2012 kende de commissie de opleiding een onvoldoende toe voor het facet 3.1.

Tijdens het visitatiebezoek zag de commissie een enthousiast, gemotiveerd en divers team. Het systeem om de kwaliteit van het personeel te waarborgen was goed. De opleiding maakte gebruik van individuele functiebeschrijvingen, functioneringsgesprekken en evaluatiegesprekken. De commissie beval de opleiding echter aan om meer te investeren in haar nascholingsbeleid. De commissie stelde vast dat de lectoren dienden te evolueren van goede leraren naar goede lerarenopleiders. De opleiding diende in te zetten op de onderzoekscompetenties en de (vak)didactische competenties van de lectoren.

Beoordeling hervisitatie: CVO COOVI

De commissie beoordeelt het facet 'kwaliteit van het personeel' van de opleiding als goed.

Op basis van de gesprekken tijdens het hervisitatiebezoek besluit de commissie dat de opleiding gedragen wordt door een enthousiast en gemotiveerd lectorenteam. De commissie stelt eveneens vast dat de opleiding sterk gestuurd wordt vanuit het beleid. De opportuniteiten die gepaard gaan met de fusie en de schaalvergroting worden volgens de commissie volledig benut. De opleiding probeert de betrokkenheid onder andere te verhogen door te streven naar lesopdrachten met een groter volume. De lectoren van de opleiding zitten ook geregeld samen in vakwerkgroepen en wonen overlegmomenten met het hele team bij. Naast formele contactmomenten zijn er ook tal van informele contactmomenten. Bijkomend heeft de opleiding geïnvesteerd in de deeltijdse aanstellingen van de opleidingscoördinator, de trajectbegeleider, de ICT-ondersteuner, de taalcoach en de begeleider gecombineerd onderwijs.

De commissie waardeert de inspanningen die CVO COOVI heeft geleverd om de tekorten van de vorige visitatie bij te sturen. CVO COOVI beschikt over een duidelijk personeelsbeleid. Het 'actieplan personeel SLO' focust op algemene processen, instroombeleid, doorstroombeleid en uitstroombeleid. Het instroombeleid van de opleiding gaat in de eerste plaats dieper in op de rekrutering, de selectie en de aanwerving van nieuwe personeelsleden. In de tweede plaats zorgt de opleiding ook voor de aanvangsbegeleiding van de nieuwe lectoren. Het doorstroombeleid heeft betrekking op de loopbaanbegeleiding en de professionalisering van de lectoren. Wanneer de tewerkstelling binnen CVO COOVI beëindigd wordt, volgt een exitgesprek.

Het loopbaanbeleid en het professionaliseringsbeleid brengt enerzijds de noden van individuele lectoren en anderzijds de noden van de SLO in kaart. De opleiding reikt aan lectoren de nodige instrumenten aan om hun verdere professionalisering mee vorm te geven. Voorbeelden hiervan zijn de zelfevaluatie en het persoonlijk ontwikkelingsplan. De functioneringsgesprekken geven eveneens input aan de ontwikkeling van professionaliseringsplannen binnen de opleiding. In vergelijking met de vorige visitatie hebben de lectoren zich ontpopt tot lerarenopleiders. Zowel de onderzoekscompetenties als de kennisbasis van de lerarenopleiders zijn volgens de commissie zichtbaar verbeterd. Na deelname aan professionaliseringsactiviteiten delen de lectoren hun opgedane kennis formeel en informeel met de overige lectoren. De commissie stelt op basis van de gesprekken vast dat de opleidingsverantwoordelijken het volgen van professionaliseringsinitiatieven sterk aansturen door richting te geven op het vlak van proces en inhoud. De opleidingsverantwoordelijken slagen er bovendien in om de professionalisering van de lectoren enerzijds te benaderen vanuit een helikopterperspectief

en anderzijds voldoende diepgang te creëren. Daarnaast waardeert de commissie dat de opleiding aandacht toont voor de professionalisering van individuele lectoren en het lectorenteam in haar geheel.

Conclusie bij onderwerp 3: Inzet personeel

Gegeven de positieve score die aan het facet 3.1 wordt toegekend en de aangehaalde motiveringen bij de herbeoordeling, en overwegende de positieve score op het facet 3.2 die in het rapport uit 2011-2012 werd toegekend, besluit de commissie op onderwerpniveau tot een positief oordeel voor de opleiding.

Integraal oordeel van de commissie

Gegeven de bovenstaande positieve scores die bij de herbeoordeling aan de onderwerpen 2 en 3 worden toegekend, en overwegende de positieve scores voor de onderwerpen 1, 4, 5 en 6 die in het rapport uit 2011-2012 werden toegekend, besluit de commissie dat er binnen de opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft zij aldus een positief eindoordeel over de Specifieke lerarenopleiding.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula van de leden van de commissie

Kristien Arnouts studeerde Lichamelijke opvoeding en Kinesithherapie aan de KUL. Ze startte haar loopbaan in het hoger onderwijs als docente (o.a. vakdidactiek en stagebegeleiding) in de lerarenopleiding aan het Instituut voor Lichamelijke opvoeding en Kinesithherapie Parnas te Dilbeek. In 1992 stapte zij over naar de onderwijsinspectie van de Vlaamse gemeenschap, eerst als inspecteur secundair onderwijs en van 2000 tot 2010 als inspecteur-generaal SO. Sinds 2010 is zij verantwoordelijk voor de interne beleidsontwikkeling bij de Christelijke Onderwijscentrale. In deze functies heeft ze ervaring opgedaan met onderwijsbeleid, lerarenopleidingen en opleidingen voor directies, curriculum- en leerplanontwikkeling, examencommissies, interne evaluatie (zelfevaluatie) en externe evaluatie (doorlichtingen), leiderschap en personeelsbeleid. Ze was lid en voorzitter van talrijke visitatiecommissies. Kristien Arnouts nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Gerd Van den Broeck studeerde Germaanse Filologie aan de Universiteit te Antwerpen en specialiseerde post-universitair in neurolinguïstiek en remediaal specialisme aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Ze startte haar carrière als lesgever algemene vakken aan het Provinciaal Instituut te Stabroek waar ze ook het remediaal beleid uitwerkte. Voor het provinciaal onderwijs te Antwerpen ontwikkelde ze, in samenwerking met Ria Kleijnen, op dat moment werkzaam bij Fontys Opleiding Speciale Onderwijszorg te Tilburg, een beleid rond integrale leerlingenzorg. Vanaf 2002 neemt ze in het Provinciaal Onderwijs te Antwerpen een directiefunctie op en vanaf 2010 is ze directeur van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Onderwijs Antwerpen. Gerd Van den Broeck nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Theo Wubbels behaalde in 1974 zijn doctoraal diploma in de natuurkunde en was daarna werkzaam als leraar en conrector. Vervolgens werkte hij aan de Universiteit Utrecht eerst als curriculumontwikkelaar voor het voortgezet natuurkundeonderwijs en daarna als lerarenopleider. In 1984 promoveerde hij op een proefschrift "Ordeproblemen bij beginnende leraren". Vanaf 1986 was hij werkzaam als universitair hoofddocent en vanaf 1991 als hoogleraar didactiek. In 1994 werd hij benoemd tot hoogleraar-directeur van het Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievaardigheden. In 2002 stapte hij over naar de Faculteit Sociale Wetenschappen als hoogleraar Onderwijskunde en opleidingsdirecteur Pedagogiek en Onderwijskunde en vanaf 2004 als vice-decaan.. Hij is voorzitter van de European Educational Research Association, bestuurslid van de World Educational Research Association en was lid van vele visitatiecommissies, o.a. de visitatiecommissie SLO uit 2011.

Ann Stael is master in de geschiedenis (KU Leuven, 1989) en vulde deze studies aan met een universitaire lerarenopleiding, een aanvullende opleiding kunst- en cultuurbeleid en economie. Na haar studies startte ze onmiddellijk met een loopbaan in het onderwijs en gaf les aan verschillende secundaire scholen in Torhout. Aanvullend was ze actief als praktijklector in de lerarenopleiding geschiedenis van de KU Leuven en als lid van de leerplancommissie en handboekenauteur. Na 8 jaar secundair onderwijs schakelde ze over naar de initiële lerarenopleiding, zowel voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs. Na enkele jaren in de lerarenopleiding trok ze terug naar haar vroegere werkplek en werd directeur van het Sint-Jozefsinstituut-College in Torhout. Als leraar en directeur was en is de integratie van digitale didactiek één van haar aandachtspunten. Sinds september 2004 is ze algemeen directeur van de scholengroep Sint-Rembert, die 8 basisscholen (waarvan één voor buitengewoon onderwijs), 10 secundaire scholen, twee internaten en een dienst kinderopvang omvat. Ann Stael nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Mieke Lunenberg studeerde en promoveerde (1988) aan de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam, en werkte vervolgens als universitair hoofddocent aan dezelfde universiteit. Nog steeds is zij als gast verbonden aan de VU en is daarnaast werkzaam als zelfstandig adviseur en consultant. De focus van haar onderzoek en onderwijs is de professionele ontwikkeling van lerarenopleiders. Over dit onderwerp heeft zij talrijke publicaties geschreven. Als *visiting professor* was zij onder andere werkzaam in Australië en Zuid-Afrika. Zij is een *founding member* van het International Forum for Teacher Educator Development. Mieke Lunenberg was eerder lid en voorzitter van visitatiecommissies in Nederland, België (Vlaanderen) en op Aruba. Mieke Lunenberg nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Jan Roels is licentiaat wiskunde met lerarenopleiding. Van 1983 tot 2004 was hij leerkracht wiskunde aan het Sint-Pietersinstituut te Turnhout. In die periode was hij redactielid van het wiskundig-didactisch tijdschrift *Uitwiskeling* en verzorgde hij ook verscheidene didactische nascholingen. Van 1995 tot 2005 werkte hij deeltijds als praktijklector aan de academische lerarenopleiding wiskunde van de KU Leuven. Sinds januari 2005 is hij directeur van het Sint-Pietersinstituut te Turnhout. Jan Roels nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Wim Jochems studeerde psychologie en methodologie. Hij was als hoogleraar en decaan verbonden aan de Technische Universiteit Delft waar hij onder meer verantwoordelijk was voor de universitaire lerarenopleiding. Vervolgens was hij hoogleraar-directeur van het Onderwijstechnologisch Expertisecentrum van de Open Universiteit en bouwdecaan van de School of Education aan de Technische Universiteit Eindhoven. Ook daar was hij onder andere verantwoordelijk voor de universitaire lerarenopleiding. Verder was hij bij de Open Universiteit bouwdecaan van de Lerarenuniversiteit die zich richt op het professionaliseren van zittende docenten. Hij is daarnaast bestuurlijk actief geweest in onder meer de Vereniging voor Onderwijsresearch en de European Educational Research Association. Wim Jochems nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Marc Vonck behaalde het diploma van licentiaat in de wijsbegeerte aan de RU Gent. Hij was vanaf 1975 als leraar verbonden aan de Academie voor Beeldende Kunsten van Aalst. In 1994 werd hij daar benoemd tot directeur van het Kunstsecundair Onderwijs en tevens aangesteld tot waarnemend directeur voor het Deeltijds Kunstonderwijs aan de ABKA. Sinds 2006 benoemd tot directeur van het Deeltijds Kunstonderwijs aan diezelfde instelling. Marc Vonck nam ook deel aan de visitatie SLO in 2011.

Renée Bultijnc is Bachelor in de Voedings- en dieetkunde (Hogeschool Gent, 2012) en Master of Science in de Gezondheidsvoorlichting en bevordering (Universiteit Gent, 2014). Ze vult deze studies momenteel aan met een universitaire lerarenopleiding gezondheidswetenschappen. Daarnaast is ze sinds juli 2014 werkzaam als wetenschappelijk onderzoeker aan de Universiteit Gent en het Universitair Ziekenhuis Gent.

Marlies Verreydt behaalde een master in de Kunstwetenschappen (KU Leuven, 2014) en vulde deze studies aan met een universitaire lerarenopleiding (2015). Via deze opleidingen bouwde ze een grote interesse en expertise op in cultuureducatie die ze momenteel in haar huidige job als kindergids en projectmedewerker in M, Museum Leuven verder ontwikkelt.

Lieve Van Laer behaalde in 2010 het diploma van de professionele bachelor orthopedagogie aan de Plantijn Hogeschool Antwerpen. Aanvullend op deze opleiding volgt zij nu de master pedagogische wetenschappen, optie orthopedagogiek en de specifieke lerarenopleiding aan KU Leuven.

Sven Bouwen is afgestudeerd als industrieel ingenieur elektronica op de Hogeschool Antwerpen in 2000. Na meer dan twaalf jaar ervaring in onderzoek en ontwikkeling besliste hij een nieuwe uitdaging te zoeken in het onderwijs. Momenteel volgt hij een SLO-opleiding in CVO Crescendo te Mechelen (het laatste semester) en geeft hij de lessen wiskunde aan de leerlingen van het vijfde en zesde jaar secundair onderwijs voor de richting ASO met component wiskunde in WilFam te Berchem

Ruth Veraghtert behaalde in 2014 haar masterdiploma geschiedenis aan de KU Leuven. Deze opleiding combineerde ze met een SLO geschiedenis, kunst en muziek, eveneens aan de KU Leuven. Momenteel studeert ze een master in Management aan de Université Catholique de Louvain (UCL).

Bijlage 2: Bezoekschema's

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO TNA

10:00	-	11:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
11:30	-	13:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
13:00	-	14:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
14:00	-	14:45	Gesprek cursisten
14:45	-	15:30	Gesprek lectoren
15:30	-	16u00	Intern beraad
16:00	-	16:45	Werkveld en alumni
16u45	-	17:15	Intern beraad/vrij spreekuur
17:15	-	17:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
17:45	-	19:00	Eindberaad
19:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO HORITO

10:00	-	10:15	Toelichting bij IKZ
10:15	-	11:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
11:30	-	13:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
13:00	-	14:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
14:00	-	14:45	Gesprek cursisten
14:45	-	15:30	Gesprek lectoren
15:30	-	16u00	Intern beraad
16:00	-	16:45	Werkveld en alumni
16u45	-	17:15	Intern beraad/vrij spreekuur
17:15	-	17:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
17:45	-	19:00	Eindberaad
19:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO VTI Brugge

Dag 1

13.00	-	15.00	Intern beraad en inkijken leermateriaal
15.00	-	17.00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
17.00	-	18.15	Intern beraad
18.15	-	19.15	Gesprek cursisten

Dag 2

9:30	-	11:15	Intern beraad en inkijken leermateriaal
11:15	-	12:15	Gesprek lectoren
12:15	-	13u45	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:45	-	14:45	Werkveld en alumni
14u45	-	16:45	Intern beraad/vrij spreekuur
16:45	-	17:15	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
17:15	-	18:30	Eindberaad
18:30			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel

09:00	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	12:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek studenten
13:45	-	14:30	Gesprek alumni en werkveld
14:30	-	15u00	Intern beraad
15:00	-	15:45	Gesprek docenten
15u45	-	16:15	Intern beraad/vrij spreekuur
16:15	-	16:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
16:45	-	18:00	Eindberaad
18:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO VTI Leuven

09:00	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	12:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek cursisten
13:45	-	14:30	Gesprek lectoren
14:30	-	15u00	Intern beraad
15:00	-	15:45	Werkveld en alumni
15u45	-	16:15	Intern beraad/vrij spreekuur
16:15	-	16:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
16:45	-	18:00	Eindberaad
18:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO TSM

10:00	-	11:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
11:30	-	13:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
13:00	-	14:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
14:00	-	14:45	Gesprek lectoren
14:45	-	15:15	intern beraad en inkijken leermateriaal
15:15	-	16:00	Gesprek werkveld en alumni
16:00	-	17u00	Intern beraad
17:00	-	17:45	Gesprek cursisten
17u45	-	18:15	Intern beraad/vrij spreekuur
18:15	-	18:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
18:45	-	20:00	Eindberaad
20:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO Crescendo

09:00	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	12:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek cursisten
13:45	-	14:30	Gesprek lectoren
14:30	-	15u00	Intern beraad
15:00	-	15:45	Werkveld en alumni
15u45	-	16:15	Intern beraad/vrij spreekuur
16:15	-	16:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
16:45	-	18:00	Eindberaad
18:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO Step

09:00	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	12:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek cursisten
13:45	-	14:30	Gesprek lectoren
14:30	-	15u00	Intern beraad
15:00	-	15:45	Werkveld en alumni
15u45	-	16:15	Intern beraad/vrij spreekuur
16:15	-	16:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
16:45	-	18:00	Eindberaad
18:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO Lethas

09:00	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	12:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek cursisten
13:45	-	14:30	Gesprek lectoren
14:30	-	15u00	Intern beraad
15:00	-	15:45	Werkveld en alumni
15u45	-	16:15	Intern beraad/vrij spreekuur
16:15	-	16:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
16:45	-	18:00	Eindberaad
18:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek KU Leuven

09:00	-	10:00	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:00	-	11:00	Gesprek met Bestuur (AVL)
11:00	-	11:15	Intern beraad
11:15	-	12:00	Gesprek docenten LO
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:30	Gesprek studenten LO
13:30	-	13:45	Intern beraad
13:45	-	14:15	Gesprek docenten MW en FIL
14:15	-	14u45	Gesprek assisterend personeel MW en FIL
14u45	-	15:15	Intern beraad
15:15	-	15:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
15:45	-	16:30	Eindberaad
16:30			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek Luca School of Arts

Dag 1

09:00	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	11:30	Gesprek met Bestuur van beide opleidingen
11:30	-	11:45	Intern beraad
11:45	-	12:30	Gesprek opleidingsverantwoordelijken en docenten Beeldende Kunst
12:30	-	14:15	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
14:15	-	15:00	Gesprek opleidingsverantwoordelijken Muziek en Drama
15:00	-	15:15	Intern beraad
15:15	-	16:00	Gesprek studenten Muziek en Drama
16:00	-	16:15	Intern beraad
16:15	-	17:00	Gesprek docenten Muziek en Drama
17:00	-	18:00	Intern beraad/vrij spreekuur

Dag 2

9:00	-	9:30	Intern beraad
9:30	-	10:15	Alumni en werkveld Muziek en Drama
10:15	-	11:00	intern beraad
11:00	-	11:30	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
11:30	-	13:00	Eindberaad
13:00	-		Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek MAD-Faculty

09:00	-	10:00	Intern beraad
10:00	-	11:00	Gesprek met opleidingsverantwoordelijken
11:00	-	11:15	Intern beraad
11:15	-	12:00	Gesprek docenten
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek stakeholders IKZ
13:45	-	14:45	Intern beraad
14:45	-	15:15	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
15:15	-	16:30	Eindberaad
16:30			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek ETF

09:00	-	10:00	Intern beraad
10:00	-	11:00	Gesprek met opleidingsverantwoordelijken
11:00	-	11:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
11:30	-	12:00	Gesprek studenten/alumni
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:30	Gesprek docenten
13:30	-	14:00	Intern beraad
14:00	-	14:30	Werkveld
14:30	-	15:00	Intern beraad/vrij spreekuur
15:00	-	15:30	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
15:30	-	16:30	Eindberaad
16:30			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO Lino

10:00	-	11:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
11:30	-	13:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
13:00	-	14:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
14:00	-	14:45	Gesprek cursisten
14:45	-	15:30	Gesprek lectoren
15:30	-	16u00	Intern beraad
16:00	-	16:45	Werkveld en alumni
16u45	-	17:15	Intern beraad/vrij spreekuur
17:15	-	17:45	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
17:45	-	19:00	Eindberaad
19:00			Mondelinge rapportering

Verkorte visitatie specifieke lerarenopleiding

Bezoek CVO COOVI

9:00	-	9:15	Toelichting Elektronisch leerplatform
09:15	-	10:30	Intern beraad en inkijken leermateriaal
10:30	-	11:00	Gesprek met het centrubestuur
11:00	-	12:00	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
12:00	-	13:00	Middagmaal, intern beraad en inkijken leermateriaal
13:00	-	13:45	Gesprek cursisten
13:45	-	14:30	Gesprek lectoren
14:30	-	15u00	Intern beraad
15:00	-	15:30	Gesprek met alumni
15:30	-	16:00	Gesprek met werkveld
16:00	-	16:30	Intern beraad/vrij spreekuur
16:30	-	17:00	Terugkoppeling opleidingsverantwoordelijken
17:00	-	18:00	Eindberaad
18:00			Mondelinge rapportering

Bijlage 3: Reactie vanwege CVO Lino

REACTIE CVO LINO

HERVISITATIE SLO

De vaststellingen van de visitatiecommissie dat het ZER-rapport weinig kritisch is, zijn misschien enigszins correct. Wel wordt er betreurd dat de visitatiecommissie stelt dat er onvoldoende beleidsvoerend vermogen aanwezig is om verbeteringen op een gestructureerde en systematische wijze door te voeren. De nieuwe directeur van CVO Lino was op het moment van hervisitatie slechts een aantal dagen in functie en is zich, net zoals de visitatiecommissie, bewust van het feit dat er binnen de opleiding duidelijk onderwijskundige sturing en inhoudelijke verdieping nodig is. Hiertoe zullen op korte termijn een aantal ingrijpende veranderingen plaatsvinden in de lerarenopleiding met een grote nadruk op externe samenwerking. Er werd in september 2015 een nieuwe opleidingscoördinator aangesteld en de algemeen directeur en de leden van de Raad van Bestuur van scholengroep 15 zijn bereid een draagvlak te bieden zodat er voldoende beleidsvoerend vermogen aanwezig is om de structuur en invulling van de lerarenopleiding op korte termijn te verbeteren en in de toekomst in te zetten op een verankering van de lerarenopleiding binnen de scholengroep.

FACET 2.1 RELATIE TUSSEN DOELSTELLINGEN EN INHOUD VAN HET PROGRAMMA

Vanaf academiejaar 2015-2016 richt het CVO Lino in samenwerking met de 8 andere SLO's van het GO! de module '**vakdidactische studie**' in waarbij CVO Lino verantwoordelijk is voor het vak opvoedkunde. In het visitatierapport wordt onterecht gesproken van vroedkunde. Het project werd tijdens het academiejaar 2014-2015 in een pilootfase in 4 SLO's opgestart. Tijdens het academiejaar 2014-2015 werd de implementatie in de 5 andere opleidingen voorbereid. Dit houdt in dat er:

- Vanaf het academiejaar 2015-2016 wordt één overkoepelende coördinator op het niveau van het samenwerkingsverband tussen de 9 SLO's van het GO! aangesteld voor de verdere uitbouw van het project 'vakdidactische studie'.
- De vakdidacticus voor opvoedkunde wordt niet enkel gescreend door CVO Lino. Sollicitaties worden afgenomen per regio, onderling verdeeld over de 9 opleidingen. Concreet houdt dit in dat CVO Horito, CVO Lino en CVO Step alle drie betrokken worden bij het aantrekken van de lectoren vakdidactische studie voor elk CVO. In overleg met de vakbegeleiders van de begeleidingsdienst van het GO! worden onder meer leden van leerplancommissies van het GO! actief aangetrokken voor deze betrekkingen. .
- Buiten regelmatige feedback en overlegmomenten tussen opleidingscoördinatoren en de overkoepelende vakcoördinator staat na twee jaar een grondige evaluatie van de module VDS gepland op het niveau van het samenwerkingsverband, gefaciliteerd door de begeleidingsdienst van het GO!.

Bovenstaande elementen bieden voldoende garantie voor een kwaliteitsvolle invulling van de module 'vakdidactische studie', niet alleen binnen het CVO Lino maar binnen alle SLO's van het GO!. Hoewel CVO Lino instapt in een lopend traject, is ook binnen het eigen team veel gediscussieerd over deze nieuwe aanpak omdat we er zeker van willen zijn dat elke verandering een verbetering inhoudt. Omdat vakdidactiek geen losstaand gegeven is en verweven moet zijn in het programma, passen de lectoren ook overige inhouden en modules aan en proberen ook zo vakdidactiek in een leerlijn aan te bieden. Hetzelfde geldt voor de leraar als onderzoeker.

Naar aanleiding van de vorige visitatie werd een volledig nieuwe **competentiematrix** opgesteld waarin de basiscompetenties worden weergegeven per module van de opleiding. Alhoewel deze competentiematrix uitgediept dient te worden, geeft de visitatiecommissie duidelijk aan dat alle basiscompetenties voldoende aan bod komen in de opleiding.

Er zijn opdrachten ingevoerd om functioneel geheel 9 en 10 te versterken in het programma, zoals bijvoorbeeld:

- In de module DCA wordt specifieke aandacht besteed aan het M-decreet en welke invloed dit heeft op de didactische principes en consequenties met betrekking tot individualisatie en differentiatie.
- In de module DCA worden recente krantenartikelen besproken in verband met het loopbaandebat, het lerarentekort en de problematiek rond vaste benoemingen.
- In de module OMA werken cursisten gedurende enkele weken aan een opdracht rond actualiteit. Deze opdracht omhelst zowel actualiteit binnen het onderwijs algemeen als de actualiteit binnen hun eigen vakgebied. Cursisten doen brononderzoek, cursisten bestuderen de bronnen en interpreteren publicaties en onderzoek. Ze leggen hierbij de link met de vooropgestelde competenties.
- In de modules DCS1 en 2 kunnen cursisten kiezen voor de opdracht 'Huiswerkbegeleiding' in het Valkenhof in Overpelt. Sinds 2 jaar werkt de SLO nauw samen met dit opvangcentrum voor asielzoekers. Naast de huiswerkbegeleiding gedurende enkele weken verdiept de cursist zich in de problematiek van asielzoekers, de opvang, het OKAN-onderwijs. Cursisten bestempelen deze opdracht als zeer leerrijk en waardevol.
- In de module DCP/DCO wordt ingegaan op klasmanagement, de opvoedende taak van de leerkracht en op culturele diversiteit.

Het wordt betreurd dat bovenstaande opdrachten in het visitatierapport als inspiratieloos worden bestempeld. In haar repliek geeft de commissie aan dat de opdrachten degelijk zijn, maar dat het louter 'toevoegen' als inspiratieloos wordt gezien. Wij vinden het spijtig dat men hier valt over een woord. Bepaalde opdrachten werden nieuw uitgewerkt, andere opdrachten werden herwerkt of verdiept. Wij zijn het ook niet eens met de stelling dat de opdrachten niet ingebed zijn in een visie. De opdrachten zijn ontstaan na veel overleg, een grondige studie van de basiscompetenties, feedback van cursisten en (informeel) overleg met andere opleidingen.

In haar repliek stelt de commissie dat de inhoud van het programma weliswaar een vertaling zijn van de decretale basiscompetenties, maar dat de decretale basiscompetenties niet geïnspireerd zijn vanuit een visie op de leraar of het leraarschap. Wij vinden daarom de beoordeling streng en ook enigszins subjectief. Het voornaamste is dat cursisten een sterk programma krijgen voorgeschoteld, vanuit welke visie dan ook. Wij kunnen onze visie nog versterken en vooral personaliseren, maar de basis blijven toch de decretale basiscompetenties.

FACET 2.2 EISEN PROFESSIONELE EN ACADEMISCHE GERICHTHEID VAN HET PROGRAMMA

Het wordt gewaardeerd dat de commissie de initiatieven die genomen werden om de professionele gerichtheid van het programma te verbeteren als positief ervaart.

De academische gerichtheid van het programma zal onder meer via externe samenwerking worden aangescherpt. Lectoren maken gebruik van de onderwijskundige en vakdidactische bibliotheek van de begeleidingsdienst. Lectoren en cursisten zullen zich vanaf het schooljaar 2015-2016 ook abonneren op de virtuele vakklassen op Smartschool van de begeleidingsdienst; hierdoor blijven ze makkelijk op de hoogte van vernieuwingen in het vakgebied en interessante bijscholingen. Het CVO Lino zal een collectief en individueel nascholingsplan uitwerken.

De visieontwikkeling van de SLO zal versterkt worden via het uitdrukkelijk nastreven van een externe blik: collegiale visitatie en hospiteren bij andere lerarenopleidingen, intensief overleg met het afnemend veld en andere stakeholders. Hierbij is het belangrijk dat de lerarenopleiding geen losstaand initiatief is maar deel uitmaakt van de visie en het beleid van CVO Lino. Laten we wel verduidelijken dat de school ook op dit moment reeds werkt vanuit een visie. Hierbij gaat het om een algemene missie en visie en een visie op verschillende onderdelen zoals onderzoekscompetenties, evalueren, competentiegericht opleiden, .. Om deze visie te ontwikkelen heeft het team het nodige opzoekwerk gedaan, de nodige (wetenschappelijke) literatuur geraadpleegd en de nodige bijscholingen gevolgd.

FACET 2.5 STUDIELAST

De oorspronkelijke visitatiecommissie beoordeelde dit punt als onvoldoende omdat het verzamelen van resultaten onbetrouwbaar was en dat de reële studietijd van de theoretische modules sterk onder de begrote studietijd lag.

De commissie waardeert de bevraging van cursisten naar studiebelemmerende en studiebevorderende factoren. De commissie stelt ook vast dat de globale studielast beantwoordt aan de begrote studielast maar dat de praktijkgerichte modules meer studietijd vereisen dan de begrote. Wat impliceert dat de theoretische modules lager scoren dan begroot. Wij kunnen dit eenvoudig verklaren door het feit dat in onze praktijkmodules (DCS1, 2 en 3), om bepaalde leerlijnen te waarborgen voor cursisten met een flexibel traject, steeds een basis theorie opgenomen is in de opdracht.

Het eindoordeel dat de studielast onvoldoende is lijkt ons voorbij te gaan aan de nuance dat het theoretisch en praktisch gedeelte niet in balans zijn wat de studielast betreft (maar in totaliteit is de studielast wel voldoende).

Die vaststellingen uit de studielastmeting geven vanaf dit academiejaar aanleiding tot een jaarlijkse reflectie in het lectorenteam. Dit academiejaar wordt nagegaan welke tijdsintensieve praktijkelementen desgevallend verminderd kunnen worden ten voordele van theoretische componenten.

Via regelmatige studietijdmetingen en focusgroepen zal het effect van deze maatregel gemonitord worden. De SLO heeft alles in het werk gesteld om gegevens op een betrouwbare manier te verzamelen: zo werd een professionele tool aangekocht om de resultaten te verwerken, worden cursisten grondig geïnformeerd over het belang van studietijdmeting en worden cursisten meermaals per semester aangespoord om de registratie goed uit te voeren. Dit heeft een grote respons tot gevolg. Het klopt dat er nu nog sprake is van tekorten, al zien wij in onze meting al een stijging van de studietijd als resultaat van de aanpassingen aan het programma. We wensen in die lijn verder te werken en zijn er ons van bewust dat het verhogen van de studielast meer omhelst dan enkel het toevoegen van taken. We werken vooral aan verdieping van opdrachten we streven naar een kwaliteitsvol eindproduct bij de cursisten. De basiscompetenties staan hierbij voorop.

In haar repliek stelt de commissie dat de resultaten uit de studietijdmeting een indicator zijn en rechtstreeks bewijs voor de vastgestelde tekorten van facet 2.1 en 2.2. Wij willen hier toch aangeven dat dit niet gaat om rechtstreekse bewijzen, maar dat dit een vrije interpretatie is, ingegeven door het globale oordeel van de commissie over de opleiding.

Studietijdmeting is voor elke opleiding een ware uitdaging. Wij weten ook, uit overleg met andere opleidingen, dat onze resultaten in de lijn liggen van de resultaten met andere SLO's. Bovendien had men het tijdens de vorige visitatie vooral over de wijze van het vergaren en verwerken van de informatie, een punt waar erg hard aan gewerkt is. In de beoordeling legt de commissie een andere focus en gaan ze voorbij aan de resultaten van deze inspanning.

SLOT

De lerarenopleiding binnen CVO Lino geeft een degelijke opleiding aan haar cursisten waar voldoende aandacht geschonken wordt aan de basiscompetenties die een leerkracht nodig heeft om in deze maatschappij voor de klas te staan. De nieuwe directeur en opleidingscoördinator zijn zich bewust van het feit dat de kwaliteit van de opleiding niet tot uiting komt in het zelfevaluatierapport zoals dat aan de visitatiecommissie werd doorgestuurd, maar momenteel wordt hard gewerkt aan het uitdiepen van samenwerkingsverbanden en het beleidsmatig ondersteunen van de lerarenopleiding. Een weldoordachte, gepersonaliseerde visie op leraarschap, vormen hierbij de basis.